

ΚΟΝΙΤΣΑ

184. Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 2015

Κόνιτσα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 184 Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 2015 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

184. Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 2015

Φωτογραφικό Αρχείο: Κούλη Ζαμπασά

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάνγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

Σελ.

289

71 Χρόνια από τότε, **Σ.Τ.**

291

Δελτίο τύπου Δήμου Κόνιτσας

293

Χωριά και Βλάχοι στη Νεμέρτσικα, **Χ. Γκούτου**

297

Η πέτρινη γέφυρα Στράτσιανης, **Β. Ζιώγα**

305

Τα θυμούμαι όλα, **Ευανθίας Ζδράβου**

310

Ο ερχομός των Γερμανών στην περιοχή μας

315

Το αμάρτημα του παπα-Γιώργη, **επ. Κ. Παπαδιαμάντη**

320

Μίλυ Πασχάλη, **Β. Τσιαλιαμάνη**

321

Χρονικόν Μνήμης, **Β. Κουκέση**

325

Το Ελλ. Δημοτικό Τραγούδι, **Κ. Θεοδώρου**

328

Οι κασέλες, **Σωκ. Οικονόμου**

330

Πινακίδες και άλλα, **Β. Τσιαλιαμάνη**

335

Το Ταχυδρομείο Μόλιστας, **Δ. Παπαλάμπρου**

340

Μια ξεχωριστή βραδιά, **Ε. Ευαγγελίδη**

341

1ο Φεστιβάλ παραδοσιακών χορών, **Μ. Μιχαλόπουλου**

343

Βιβλιοπαρουσίαση, **Ι.Τ. - Σ.Τ.**

345

Μελωδία βροχής (ποίημα), **Γ. Μαυρογιάννη**

345

Δεκαπενταύγουστος (ποίημα), **Β. Τσάγκα**

346

Του χωρού το μαγαζί, **Δ. Καλτσούνη**

347

Εκδηλώσεις στη Μολυβδοσκεπάστη, **Ι. Δάφνη**

350

Ο Ασπροπάρης, **Απ. Ριστάνη**

351

Δημ. Βιβλιοθήκη - Δελτίο Τύπου

353

Σκέψεις - Ιδέες - Προτάσεις, **Κ. Αθανασόπουλου**

356

Σχόλια - Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Ι Δ Η

Γαριβάλδη 10,

45221 Ιωάννινα

τηλ. 26510 77358

e_theodo@otenet.gr

71 Χρόνια από τότε...

Με τη συμπλήρωση 71 χρόνων φέτος γιορτάστηκε η ημέρα της απελευθέρωσης της Αθήνας από την αποχώρηση των Γερμανών στις 12 Οκτωβρίου 1944. Γιορτάζει η Αθήνα και όλη η Ελλάδα με εκδηλώσεις, εκθέσεις φωτογραφίας, συναυλίες κ.λπ.

Τέσσερα χρόνια κράτησε η ιταλο-γερμανοβουλγάρικη κατοχή με χιλιάδες θύματα από πείνα, εκτελέσεις αθώων, βασανισμούς και πεσόντες σε μάχες με τους κατακτητές. Χιλιάδες χωριά καταστράφηκαν ολοσχερώς, γεφύρια και λιμάνια ανατινάχτηκαν, χιλιάδες αιγοπρόβατα, βόδια και φορτηγά ζώα αρπάχτηκαν από την ύπαιθρο. Ο λαός δεινοπάθησε αλλά δεν υπέκυψε.

Μετά το θάνατο Έπος που πραγματοποιήσαν τα στρατευμένα παιδιά του στα βουνά της Πίνδου και της Αλβανίας, συνέχισε τον αγώνα στην τριπλή κατοχή δημιουργώντας το νέο Έπος της παλλαϊκής Εθν. Αντίστασης. Με σύμπνοια, ενότητα και απaráμιλλο θάρρος αντιπάλεψε ως την τελευταία στιγμή τους κατακτητές και τους απάτριδες και θρασυδειλους συνεργάτες τους, γράφοντας τις πιο χρυσές σελίδες της νεότερης ιστορίας μας.

Ύστερα από τόσους αγώνες και θυσίες ο λαός περίμενε ανυπόμονα την πολυπόθητη λευτεριά να δει καλύτερες μέρες σε μια δημοκρατική και δίκαιη κοινωνία χωρίς εξάρτηση από ξένους

“προστάτες”...

Στις 16 Οκτώβρη '44 αποχώρησαν οι Γερμανοί από την Κόνιτσα και ο 1ος Λόχος του 85ο Συν/τος του Ε.Λ.Α.Σ. με Δ/τή τον Αναγνωστάκη και καπετάνιο τον Πεκλαρίτη δάσκαλο Λάμπρο Βλάχο, τους αναγκάζει να επιταχύνουν τη φυγή με τα πρώτα βλήματα από τους όλμους -λάφυρα- της επιχείρησης στην Καλλιθέα (7-9-44).

Οι Γερμανοί έφυγαν, η λευτεριά ξαναγύρισε στη ματωμένη και κατεστραμμένη πατρίδα μας.

Με πανηγυρικό εκκλησιασμό στη Μητρόπολη και λόγο από τον αείμνηστο αγωνιστή Λάμπρο Βλάχο, με παρέλαση αντάρτικων τμημάτων στην κεντρική πλατεία της Κόνιτσας και παραλήρημα ενθουσιασμού του λαού της περιοχής γιορτάστηκε η απελευθέρωση.

Όμως, από το χαμό των εφτά παλληκαριών της τελευταίας μάχης στην Αγ. Τριάδα, μια σκιά θλίψης βαραίνει τις καρδιές των συναγωνιστών του 85 Συν/τος και των οικογενειών τους. Ένας μεγάλος πόνος γι' αυτούς τους διαλεχτούς λεβέντες που είχαν δώσει τόσες και τόσες μάχες με τον εχθρό και ήταν γραφτό να πεθάνουν ακριβώς πάνω στο γλυκοχάραμα της λευτεριάς...

Η 28 η Οκτώβρη 1940 και η 12 Οκτώβρη 1944 είναι οι δυο μεγάλες επέτειοι του Ελληνισμού για τη λευτεριά· τη λευτεριά που, δυστυχώς, δε χά-

ρηκε τελικά, γιατί με τις ραδιουργίες των ξένων και τα ασυγχώρητα σφάλματα των δικών μας πολιτικών, η χώρα μας οδηγήθηκε σε έναν γενοκτόνο εμφύλιο πόλεμο που τις συνέπειές του πληρώνουμε μέχρι σήμερα.

Την ώρα που οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες επούλωναν τις πληγές τους και έχτιζαν έναν καλύτερο μέλλον, εμείς κατεδαφίζαμε και αλληλοσκοτονώμασταν.

Οι άλλοι λαοί τίμησαν την αντίστασή τους κι εμείς την «καταχωνιάσαμε» για δεκαετίες....

Το 1821 οι αγωνιστές κυνηγήθηκαν, δολοφονήθηκαν, διακόνεψαν από τους φαναριώτες, κοτζαμπάσηδες, μεγαλοκαρaboκύρηδες και τους αυτόκλητους ξένους “προστάτες” μας που έπεσαν σαν γύπες στο αναγννημένο, από τη στάχτη, Έθνος μας.

Δολοφόνησαν τον μεγαλύτερο πο-

λιτικό άνδρα της Ελλάδας, τον πανάξιο Κυβερνήτη Ι. Καποδίστρια.

Τι κρίμα να επαναλαμβάνεται η ίδια ιστορία και να μη διδασκόμαστε απ’ αυτή!

Δυστυχώς ο λαός δε γνωρίζει ιστορία γιατί δεν διδάσκεται όπως πρέπει, οι ηγέτες μας, οι κυβερνώντες δεν πρέπει να γνωρίζουν;

Πώς επαναλαμβάνονται τα ίδια “λάθη” και τα βάζουμε με τους ξένους; Αυτοί τη δουλειά τους κάνουν εξυπηρετώντας τα συμφέροντά τους.

Γιορτάζουμε λοιπόν, την επέτειο της απελευθέρωσης, αλλά βρισκόμαστε σήμερα σε μια οικονομική υποδούλωση που είναι χειρότερη από την κατοχική.

Ας διδαχτούμε από τα περασμένα και ας παλέψουμε μονοιασμένα στη σημερινή δύσκολη κρίση για την απόκτηση της πραγματικής λευτεριάς.

Σ.Τ.

Δελτίο Τύπου Δήμου Κόνιτσας

Το Σάββατο 17 Οκτωβρίου η καρδιά της Κόνιτσας χτύπησε δυνατά στο κέντρο των Αθηνών.

Μια ομάδα καλλιτεχνών από την Κόνιτσα με επικεφαλής τον αντιδήμαρχο πολιτισμού του Δήμου Κόνιτσας, ξεκίνησε στις 15 Οκτωβρίου για το "Κλεινόν άστυ", μεταφέροντας μεγάλο πλήθος έργων τέχνης.

Από το απόγευμα της 15ης έως το μεσημέρι της 17ης του μήνα, μετά από επίπονες προσπάθειες στήθηκε η έκθεση "Η Κόνιτσα προβάλλει και προβάλλεται" 40 καλλιτεχνών από την Κόνιτσα, η οποία στεγάζεται στην ευρύχωρη αίθουσα του Πολεμικού Μουσείου.

Μια πολύ μεγάλη ποικιλία εκθεμάτων εκτυλίσσεται μπροστά στα μάτια των επισκεπτών. Η μονότοξη γέφυρα της Κόνιτσας, Η Μονή Μολυβδοσκεπάσου, η Μονή Ζέρμας, πέτρινα σπίτια και βρύσες, όλα σε μικροκλίμακα τραβούν το μάτι του επισκέπτη. Σε άλλη γωνιά μια σειρά κατασκευών από μέταλλο, όπως το νεροπρίονο, τα μαντάνια, το μαγγανοπήγαδο και μια βαριά χειροποίητη κλειδωνιά φέρνουν στη μνήμη των μεγαλύτερων μια άλλη εποχή. Αγιογραφίες πάνω σε ξύλο, σε κεραμίδι αλλά και ξυλόγλυπτες, αποτυπώνουν το Χριστό, την Παναγία και πολλούς Αγίους, με δεσπίζουσα μορφή τόν όσιο Παΐσιο, του οποίου το πατρικό σπίτι αλλά και η Μονή Στομίου που μόνασε, βρίσκονται στην Κόνιτσα. Δεκαπέντε εκθέτες παρουσιάζουν τα καλύτερα έργα ζωγραφικής σε μια μεγάλη ποικιλία θεμάτων. Ακόμη έργα από πηλό, ξύλο, τορνευτά, κεντημένα κομφοτεχνήματα, υφασμάτινες κατασκευές γεμίζουν το πάζλ της έκθεσης.

Και μέσα σ' όλα τ' άλλα μια γυναικεία Κονιτσιώτικη φορεσιά του 1927 φέρνει μνήμες ενός αιώνα.

Το τόλμημα στέφθηκε από απόλυτη επιτυχία!

Όλοι καταβάλαμε προσπάθεια και ελπίζαμε σε μία αξιοπρεπή παρουσίαση.

Το αποτέλεσμα μας αιφνιδίασε ευχάριστα. Ξεπέρασε κάθε προσδοκία.

Οι συντοπίτες καλλιτέχνες που έλαβαν μέρος με ζήλο, μεράκι και υπερβάλλοντα τις δυνάμεις τους, εντυπωσίασαν με τα καταπληκτικά σε έμπνευση και κατασκευή εκθέματά τους, αλλά και τον τρόπο έκθεσής τους.

Οι συμπατριώτες που ζουν στην Αθήνα και οι φίλοι της Κόνιτσας αγκάλιασαν την προσπάθεια και κατέκλισαν τους χώρους του Πολεμικού Μουσείου, ζητώντας με το εντυπωσιακό αυτό "παρόν", να φέρνουμε πιο συχνά την Κόνιτσα στην Αθήνα.

Το "Η Κόνιτσα προβάλλει και προβάλλεται" δε θα παραμείνει τίτλος μόνο μιας ιδιαίτερα πετυχημένης εκδήλωσης. Θα επιδιώξουμε σιγά-σιγά να γίνει θεσμός και άλλων δραστηριοτήτων και μέσον προβολής της προσπάθειας κάθε κοινωνικής ομάδας, που επιζητεί και θέλει, να συμβάλει στην προβολή του τόπου μας.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους, ως εκπρόσωπος του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος ο Πανοσιολογιότατος κ. Κατραμάδος Σπυρίδων, ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Κηφισίας κ. Κύριλλος, βουλευτές, πρώην Υπουργοί, Δήμαρχοι, πρώην Αρχηγοί ΓΕΣ, καθηγητές πανεπιστημίου, πολλοί εκπρόσω-

ποι κοινωνικών φορέων και πλήθος ανώνυμων συμπατριωτών. Η αίθουσα γέμισε ασφυκτικά και ήταν αρκετοί εκείνοι που δεν κατάφεραν να σταθούν ούτε όρθιοι εντός του χώρου των εκδηλώσεων. Υπολογίζεται ότι παρευρέθησαν περισσότεροι από 700 επισκέπτες. Τους ευχαριστούμε όλους θερμά για την παρουσία τους και τη στήριξή τους σε αυτή την πρώτη μεγάλη προσπάθεια.

Η εκδήλωση των εγκαινίων της έκθεσης περιελάμβανε εκτός από το χαιρετισμό του Δημάρχου Κόνιτσας κ. Ανδρέα Παπασπύρου και του εκπροσώπου του Αρχιεπισκόπου π. Σπυρίδωνα Κατραμάδου, τα εξής:

- Προβολή ολιγόλεπτου βίντεο με τίτλο: «Κόνιτσα: το Μεθόριο Κάλλος»
- Ομιλία με θέμα: «Χιοναδίτες λαϊκοί Ζωγράφοι, Διακοσμητές & Ξυλογλύπτες», από τον ζωγράφο-εκπαιδευτικό Κωνσταντίνο Σκούρτη
- Ομιλία με θέμα: «Μαστόροι – Χτίστες από την επαρχία Κονίτσας» από τον ερευνητή Βασίλη Παπαγεωργίου
- Ομιλία με θέμα: «Πολιτισμική, Ιστορική και Αρχιτεκτονική αξία των Πέτρινων Γε-

φυριών της Κόνιτσας», από την Αρχιτέκτονα Μηχανικό (MSc) Μαρία Μπαλοδήμου.

- Ομιλία με θέμα: «Το Εικαστικό Εργαστήρι του Δήμου Κόνιτσας. Μια ευτοπία του σήμερα», από τον Αναπλ. Καθηγητή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Ζήκο Δέδο.

- Χορευτικό πρόγραμμα με χορούς της Κόνιτσας από το «ΕΛ.ΚΕ.ΛΑ.Μ.» Παλαιού Φαλήρου, με υπεύθυνη τη Φιλολόγο-Χοροδιδάσκαλο Εύη Σιμοπούλου.

Θερμά συγχαρητήρια και ευχαριστίες σε όλους τους καλλιτέχνες που έλαβαν μέρος και όσους με οποιονδήποτε τρόπο συνέβαλαν στην επιτυχία της εκδήλωσης αυτής, καθώς και σε όλα τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, που ομόφωνα στήριξαν την προσπάθεια αυτή.

Είμαστε βέβαιοι ότι με θέληση, επιμονή και προσπάθεια όλων μας μπορούμε αυτό που όλοι ζητούν. Η Κόνιτσα να προβληθεί. Έχει την δική της πλούσια πολιτιστική παράδοση, έχει την λαμπρή ιστορία της, έχει το απaráμιλλο σε ομορφιά φυσικό περιβάλλον. Έχουμε την υποχρέωση να της δώσουμε αυτό που της αξίζει.

Χωριά και Βλάχοι στην Νεμέρτσικα το 1896

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

Αυτό το βιβλίο που έγραψε ο Ιταλός Βοτανολόγος και ιστορικογεωγράφος Antonio Baldacci (φιλαλβανός) για τις επισκέψεις του το 1896 στην περιοχή του Λεσκοβικιού, στην Νεμέρτσικα, στην Τύμφη και στον Σμόλικα (για το οποίο βιβλίο έγινε λόγος στο τεύχος 183/2015 της “Κόνιτσας”), μεταφράζω και παρουσιάζω εδώ την αφήγηση για την πορεία του από το Βρωμονέρι Λεσκοβικιού στην Μεσαριά (δίπλα στην Διπαλίτσα), στις πλαγιές και στην κορυφή της Νεμέρτσικας και έπειτα στο Μπο(γο)ντσικό. (Για την επίσκεψή του στον Σμόλικα, βλ. “Κόνιτσα” τχ 110-112/2003).

Αποφασίσαμε μια εκδρομή επάνω στην Νεμέρτσικα για να συνδέσω τα δρομολόγια του έτους τούτου με εκείνα του 1894. Ο Μήτσιος πήγε στο Λεσκοβίκι για να ζεύξει τα άλογα και να αγοράσει τρόφιμα, κεράσια και βύσινα από τα οποία αφθονεί ο τόπος.

Την 7 Ιουλίου αναχωρήσαμε από το Βρωμόνερο, περίπου την 6 π.μ., με καιρό λαμπρό και ήρεμο. Μαζί μας έχουμε έναν ζαπιέ (αστυνομικό), έναν κираτζί (αγωγιάνη) και δύο μουλάρια. Εκεί όπου εκβάλλει ο Σαραντάπορος στον Αώο βρήκαμε τα ίχνη που οδηγούν από την Μεσαριά στην Μεισαρού (10 ώρες) και στους Βλάχους (11, 20 ώρες), από όπου ανεβαίνουμε προς το συγκρότημα της Τούμπας, μέρος της Νεμέρτσικας που είναι γνωστό με το όνομα Μποτσικόπουλο. Περάσαμε από το αλβανικό ελληνοαλβανόφωνο χωριό Βαλοβίστα (Χριστιανικό) και από το γνησίως αλβανικό και μουσουλμανικό Ντιοβίσντα, το μεσημέρι. Τα βότανα είναι ποικίλα στους άσπρους και κόκκινους ασβεστόλιθους που σχηματίζουν τούτες τις μεσημβρινές πλευρές της Νεμέρτσικας (...).

Τα χωριά δεν αμελούν την άρδευση και την λίπανση και γι' αυτό η γεωργία είναι σχετικά ανεπτυγμένη σε αυτά τα χωριά της πλαγιάς που βλέπει τον Αώο. Και οι λαχανόκηποι είναι ικανοποιητικοί. Οι κάτοικοι μιλούν δυο γλώσσες, ελληνικά και αλβανικά, αλλά στα σπίτια τους δεν μιλούν παρά την αλβανική και αυτή είναι πολύ πιο γνωστή.

Εδώ επάνω σχεδόν δεν έχει δύναμη η ελληνική προπαγάνδα, η οποία αλλού εξοργίζει, καταστρέφει, αναστατώνει, οξύνοντας μίσση, αναζωπυρώνοντας μνησικακίες, σβήνοντας κάθε φορά την πίστη που οι πατέρες παρέδωσαν στους γιούς. Στο Βρωμόνερο οι δύο φιλοξενητές μας, ο Αλή πασάς και ο Κιαμήλ πασάς του Λεσκοβικιού, είναι εκπρόσωποι αυτής της κατάστασης πραγμάτων. Ο Κιαμήλ πασάς, ήδη

μουτεσαρίφης του Μπερατιού και του Αργυροκάστρου, έπραξε πολλά με την επιδεξιότητα εξουσίας, την ενεργητικότητα και την ευθυκρισία, διότι στον μέσο Αώο η Ελλάδα έμεινε ηττημένη.

Στην Ντοβίσδα φιλοξενηθήκαμε από τον Μωχάμετ μπέν, στον οποίο ο Κιαμήλ πασάς μας σύστησε με μια θερμή επιστολή του, και μάθαμε από αυτόν πίο ρίγος ελευθερίας αναδίδεται σε τούτα τα βουνά και πόσες ελπίδες καλλιεργήθηκαν για να αναστηθεί ο αρχαίος αλβανικός λαός.

Την 3,30 μ.μ. αφήνουμε την Ντιοβίσδα με καιρό μεταβαλλόμενο. Το βαρόμετρο σημειώνει 686, το θερμόμετρο 29ο. Αντικειμενικός σκοπός μας είναι η Κουρούνα, όνομα με το οποίο είναι γνωστές στους βοσκούς βλάχους οι πολλές κορυφές της Τούμπας που συγκεντρώνει η Νεμέρτσικα, ιδίως στο Μποτσικόπουλο. Στις 7 το βράδυ φθάνουμε στις καλύβες του Μωχάμετ μπέν. Ολόγυρα απλώνονται λιβάδια αλπικά και βράχοι μέτριου ενδιαφέροντος. Λυπούμαι για την κούραση όσο και για την δυσπιστία (προς εμάς), με την οποία οι Φρασιαριώτες ποιμένες της Κουρούνας συναθροίζονται. Αυτό το νομαδικό γένος, που έρχεται εδώ για το θερινό λιβάδι από τα βουνά του Δέλβινου, της Βήσανης, του Πωγωνιού και άλλων γειτονικών περιοχών, ομοιάζει στα ρούχα με τους βλάχους του Τόμορου, αλλά από ψυχολογική άποψη διαφέρει προς το χειρότερο. Ματαίως θα αναζητήσει κανείς την αιτία της διαφοράς.

Την έκτη ημέρα, αναχωρώντας από την καλύβα την 4,15 π.μ., εξερευνήσαμε την μεγαλύτερη επιφάνεια του όρους Κουρούνα. Μετά πέντε ώρες βρισκόμαστε στις πρώτες κορυφές της Νεμέρτσικας, που λέγονται “του Καραγιάννη” και κατέχονται και αυτές από ποιμένες βλάχους, συνήθους τύπου. Η κλωρίδα εμφανίζεται όμοια με εκείνη της υπόλοιπης βουνοσειράς, γι’ αυτό παραπέμπω τον αναγνώστη στις εκδρομές μου του 1894. Όμως στους πολυάριθμους τρομερούς βράχους δεν κατόρθωσα να βρω ούτε ένα είδος που δεν το είχα σημειώσει. Ως αλλαγή γευθήκαμε ένα πανόραμα μαγευτικό πάνω σε όλη την κεντρική Αλβανία και την Ήπειρο. Η Πίνδος παρουσιάζεται υπέροχη.

Οι βλάχοι ποιμένες της Κουρούνας, εξαρτώνται κατά το μέγιστο μέρος από μπένδες μεγαλογαιοκτήμονες Αλβανούς. Από τον χειμώνα μέχρι την προχωρημένη άνοιξη εργάζονται στα κτήματα των πατρώνων τους στα χωριά. Το θέρος ανεβαίνουν στο βουνό μαζί με τα ποίμνια για βοσκή και κατεβαίνουν εκ περιτροπής για την συλλογή των καρπών. Μια ακόμη πληγή είναι εκείνη των μπένδων, την οποία δυστυχώς οι Τούρκοι αντί να την αντιμετωπίσουν και καταπραΰνουν την επιδεινώνουν, παραμελώντας την για να μην αλλοτριωθούν οι τοπικές συμπάθειες. Οι μπένδες είναι για τους Αλβανούς μικροί άρχοντες φεουδαλικοί. Το τσιφλίκι είναι πολύ χειρότερο

από το δικό μας λατιφούντιο και κρατά σε μια κατώτερη μοίρα τον λαό, ο οποίος προσκρούει ηθικώς και οικονομικώς σε ένα εμπόδιο που είναι βαρύ και σχεδόν ανυπέρβλητο για ανάσταση της ζωής του. Το λατιφούντιο θα έπρεπε να εξαφανισθεί για πάντα. Αυτό θα είναι, με κάθε τρόπο, ένα ζήτημα που πρέπει να έλθει επί τάπητος αργά ή γρήγορα. Η αυγή εκείνης της επιθυμητής ημέρας θα εμφανίσει την ελπίδα για μια καλύτερη ζωή του λαού ο οποίος τώρα είναι τόσο φτωχός στην άσπληχνη εγκατάλειψη και στην φοβερή μизέρια.

Κατεβαίνουμε στις στάνες, είναι μεσημέρι. Στο τραπέζι μας παίρνουν θέση οι βοσκοί, οι οποίοι μας φέρνουν γάλα και κρέμα γάλακτος, τα δύο πιο εύγευστα προϊόντα του βουνού. Η αλβανο-ελληνο-βλαχική συνομιλία με τους επισκέπτες, που μοιάζουν κατεργάρηδες, μας κάνει να σκεπτόμαστε για λίγο τον Πύργο της Βαβέλ.

Στις 4.30' της 9ης Ιουλίου χαιρετούμε τις στάνες της Κουρούνας και παίρνουμε ένα γιδόστρατο, πολύ δύσβατο, για το Bunitsco (Μποντσικό), όπου φθάνουμε στις 8. Το χωριό έχει 35 οικίες χριστιανικές που μιλούν ελληνικά και αλβανικά, με υπερέχουσα την ελληνική γλώσσα. Ανήκει διοικητικώς στο διαμέρισμα Πωγώνι ή Πωγωνιανή, όπου το ελληνικό στοιχείο έχει την πλειονότητα, εξαρτάται από την υπονομαρχία Λεσκοβικιού. Έχει ένα σχολείο που κρατιέται ανοικτό πλησίον της εκκλησίας. Δέκα παιδάκια αρσενικά και θηλυκά αντιπροσωπεύουν όλους τους μαθητές που ένας δάσκαλος μισθωμένος από την ελληνική προπαγάνδα διδάσκει κατά τις εντολές του "Συλλόγου". Από την εκκλησία φαίνεται ο δρόμος που διανύσαμε σήμερα: μοιάζει αδύνατο να μπόρεσαν τα άλογα να κάνουν την τρομερή κάθοδο. Έξω από το χωριό ξαπλώνουμε σε ένα rotoκ, το οποίο οδηγείται απέναντι από την Μεσογέφυρα στα αριστερά του Αώου, όπου ανοίγεται η κοιλάδα του Σαραντάπορου, πάντα επιβλητική στην ομορφιά της.

Στην Toyota ο Ζώτος!

Ο κορυφαίος Έλληνας μηχανικός με τη μακρά παρουσία στο χώρο των αγώνων και στο WRC Μιχάλης Ζώτος θα αναλάβει χρέη τεχνικού διευθυντή στην ομάδα της Toyota! Ο Τόμι Μάκινεν, που είναι ο επικεφαλής του εγχειρήματος, μίλησε στους εκπροσώπους του Τύπου στο περιθώριο του Ράλι Γερμανίας και αποκάλυψε ότι ο Μιχάλης θα είναι αυτός που θα αναλάβει τη σχεδίαση του νέου Yaris WRC! Οι δύο τους είχαν συνεργαστεί στο παρελθόν τόσο στη Mitsubishi όσο και στη Subaru, ενώ είναι γνωστό ότι τους συνδέει στενή φιλία. Αυτή είναι αναμφίβολα μια μεγάλη πρόκληση για τον Έλληνα μηχανικό, ο οποίος έχει τις δυνατότητες να αντεπεξέλθει στις προσδοκίες, προκαλώντας φυσικά σε όλους εμάς αίσθημα υπερφάνειας.

Σημ. Συγχαρητήρια στο συμπατριώτη μας Μιχάλη.

Ο Μιχάλης είναι γιός του Σωκράτη Ζώτου από την Δροσοπηγή Κόνιτσας.

Οι Ορειβατικοί Σύλλογοι Ιωαννίνων - Κόνιτσας στο Γκόλιο -Καρδάρι. Απρίλη 1977

(Φωτ. Σ.Τ.)

Η πεσμένη, πέτρινη «γέφυρα Στράτσιανης» στον Σαραντάπορο
του Θωμά Β. Ζιώγα

Η τοξωτή «γέφυρα Στράτσιανης» είχε παράλληλο βίο με τη γειτονική της «γέφυρα Ντέρτης», γι' αυτό εδώ αναφερόμαστε και στις δυο, επειδή έτσι μπορεί να εξηγηθεί η τόσο κοντινή ύπαρξη των δυο αυτών γεφυρών, οι οποίες εξυπηρετούσαν τις ίδιες ακριβώς ανάγκες διάβασης του Σαραντάπορου. Αν υπήρχε το ένα γεφύρι, ελάχιστα ήταν αναγκαίο το άλλο, και αντίστροφα. Όσο συνυπήρχαν εν λειτουργία και τα δυο, τόσο το καλύτερο για τους ταξιδευτές και αγωγιάτες.

Η δικτυωτή, αμφιέρειστη (ιταλική) γέφυρα Στράτσιανης - Τοποθετήθηκε περί το 1920/22;;
Φωτογραφία αρ. 198 β', από το αρχείο του Μουσείου Ηπειρωτών Μαστόρων στην Πυρσόγιαννη.
Ευγενική παραχώρηση από τον Βασ. Παπαγεωργίου.

Πάντα λειτουργούσαν συμπληρωματικά. Η «γέφυρα Στράτσιανης» είχε άμεση οδική ανταπόκριση αφ' ενός με τη «γέφυρα Βουργοπόταμου» της Μόλιστας για όσους πορεύονταν προς Κόνιτσα, αφ' ετέρου με τη «γέφυρα Σμίξης» στο «Ποτάμι» της Πλάβαλης (τώρα Αγία Βαρβάρα) για τους ταξιδευτές προς «Μεσογέφυρα» ή για όσους πήγαιναν στην Κόνιτσα μέσω της «γέφυρας Δερβενίου». Το γεφύρι ανήκει στο χωριό Στράτσιανη (τώρα Πύργος), εξού και η ονομασία του.

Είχε κτισθεί το **1872** - ακριβώς στο ίδιο σημείο όπου είναι στημένη τώρα η τοποθετηθείσα το 1953 μεταλλική (τύπου Bailey) γέφυρα της αμαξιτής οδού προς τον Πύργο - και ένωνε την τοποθεσία «Παλιοχώρι» του Πύργου με την έναντι ομαλή περιοχή «Μπάρα_Τσιώτη» της Μόλιστας. Το αριστερό βάθρο (προς Μόλιστα) της σημερινής μεταλλικής γέφυρας (Bailey) στηρίζεται πάνω στο καλώς διατηρούμενο κατάλοιπο του βάθρου της παλιάς λιθογέφυρας, στο οποίο εμφανέστατη είναι η καμπύλη του τόξου. Στη δεξιά όχθη (προς Πύργο) σώζεται ακόμη μέσα στην κοίτη ένα ογκώδες κατάλοιπο λιθοδέματος, με τους δομημένους λίθους των όψεων διατεταγμένους ορθίως, δείγμα στροφής 90° κατά την ανατροπή του.

Δεν είναι γνωστό πότε ακριβώς κατέπεσε τούτη η λιθόκτιστη, τοξωτή «γέφυρα Στράτσιανης». Μάλλον περί το **1918/19** θα συνέβη αυτή η πτώση, αφού υπήρχε το 1917, όπως από τα γραφόμενα πιο κάτω προκύπτει.

Η σχετική με την κατασκευή της γέφυρας, εν έτει **1872**, περικοπή¹ του Ι. Λαμπρίδη έχει ως ακολούθως:

«Η παρά την κώμην “Στράτσιανην” δια συνεισφοράς των κατοίκων αυτής (1872), παρά της διοικήσεως πεισθέντων και της προσωπικής αυτών εργασίας εν ταις δημοσίαις του κράτους οδοίς δια τούτο απαλλαγέντων.»

Σημειώνω ότι οι οικονομικοί πόροι ήσαν ελάχιστοι, αφού το τουρκικό κράτος είχε επίσημα κηρύξει χρεοκοπία το 1875, ουσιαστικά από το 1870, γεγονός που αιτιολογεί όσα γράφει πιο πάνω ο Ι. Λαμπρίδης, για τον τρόπο που κατασκευάστηκε η γέφυρα. Η μονή της Αγίας Τριάδος που βρισκόταν στο χώρο της Στράτσιανης δεν φαίνεται να συνέδραμε τότε στην κατασκευή της, ενώ βοηθούσε να λειτουργεί το σχολείο του χωριού, σύμφωνα με τα ακόλουθα που γράφει² ο Ι. Λαμπρίδης: « ... 3) Η της Αγίας Τριάδος προς βοήθειαν του εν Στράτσιανη από του 1870 γρ. 1.000. ... ».

Καμία πληροφορία δεν προκύπτει από τα παραπάνω κείμενα για τα τεχνικά στοιχεία της γέφυρας. Από τα σημερινά υπολείμματα εντός της κώμης, την ομαλότητα της τοποθεσίας

και τα υδρολογικά δεδομένα της θέσης, εικάζω ότι ήταν ένα μονότοξο γεφύρι, ημικυκλικής μορφής, με μεγάλο άνοιγμα και παρόμοιας μορφής με την επόμενη, αρκετά μακρινή στα κατάντη, «γέφυρα Δερβενίου». Τα δυο ακρόβαθρα ήσαν θεμελιωμένα στις όχθες μέσα σε γαιώδες έδαφος, μη κατάλληλο για το μέγεθός του, γεγονός που απομείωνε τη στατική αντοχή του σε κάθε είδους φορτίσεις και καταπονήσεις. Ίσως γι' αυτό και δεν μακροημέρευσε. Οι λιθοδομές, στα διασωθέντα κατάλοιπα των ακροβάθρων, δείχνουν ότι δουλεύτηκαν με περισσή τέχνη, καθώς η εφαρμογή και η εμπλοκή των λίθων είναι τέλειες.

Δεν γνωρίζουμε ποιός αρχιμάστορας είχε τον πρώτο λόγο στο σχεδιασμό και την κατασκευή του. Οι Πυρσογιαννίτες, που ίσως δικαίως επαίρονται ότι «έχτισαν τον κόσμο», αποδίδουν³ και τούτο το γεφύρι στον δικό τους πρωτομάστορα **Λάμπρο Μπέτσα** (π.1820-π.1907), χωρίς αποδεικτικά στοιχεία, απλά από εξ ακοής διήγηση συγχωριανού τους που γεννήθηκε όμως 20 χρόνια μετά το χτίσιμο της γέφυρας. Αν ποτέ επαληθευτεί αυτή η πληροφορία, τότε θα συνέβαλε και αυτός με την τέχνη και εμπειρία του στη συνεργατική ανέγερση της γέφυρας, όπως και άλλοι ανώνυμοι συγχωριανοί ή συνεπιχώριοι μαστόροι.

Πριν το έτος 1872 δεν υπήρχε καμία γέφυρα εκεί και συχνά πνίγονταν

χωριανοί που προσπαθούσαν να περάσουν, εν καιρώ χειμώνος, τον Σαραντάπορο. Ιδού μια παλιά σχετική γραφή⁴ του 1870: «*Ο εκ του χωρίου Στράτσανης της επαρχίας Κονίτσης Βασίλειος αναχωρήσας μετά του δωδεκαετούς αδελφού του εκ της ομωνύμου κωμοπόλεως όπως μεταβώσιν εις το χωρίον των δια τας εορτάς των Χριστουγέννων, αφίχθησαν ενώπιον του ημίσειαν ώραν από του χωρίου των απέχοντος ποταμού. Τολμήσαντες δε ίνα διέλθωσιν αυτόν και μόλις εις το μέσον αυτού προβάντες, ένεκα της ορμητικότητος του ρεύματος, δια μίας αμφοτέροι κατέπεσαν εκ των ίππων, και ο μεν Βασίλειος εσώθη υπό τινος χωροφύλακος συνοδοιπόρου των, Αβδούλη καλουμένου, ο δε νεώτερος Αριστείδης επνίγη.*».

Γράφτηκε⁵ ότι «*λίγο πριν από το 1903 η γέφυρα ανακατασκευάστηκε*». Αν αυτό σημαίνει ότι έγινε κάποια συντήρηση, τότε θεωρείται πιθανό γεγονός, γιατί στο μεταξύ είχαν συμβεί πολύ ισχυροί σεισμοί στην Ήπειρο, έστω και μακρινοί, [π.χ. το 1898, καταστρεπτικός σεισμός στα Γιάννινα, κατά τον Ο.Α.Σ.Π.], οι οποίοι ίσως είχαν ρηγματώσει το πολύ ευρύ και υψηλό τόξο της γέφυρας, το οποίο, εξ αυτού του λόγου, είχε μειωμένη ακαμψία κάθετα προς τον κατά μήκος άξονα της γέφυρας. Εξ αυτής της αιτίας και της γαιώδους θεμελίωσης αμφοτέρων των ακροβάθρων, ήταν εκ κατασκευής εύτρωτο

σε σεισμικές καταπονήσεις. Αν, όμως, σημαίνει ότι χτίστηκε εκ νέου και εκ βάθρων, είναι λάθος η πληροφορία, γιατί είχαν περάσει μόλις 30 χρόνια από την πρώτη ανέγερση της γέφυρας και αυτή ήταν εκ κατασκευής καλοχτισμένη, αντέχοντας τη φυσική φθορά. Ούτε και μπορούσε να χτιστεί εξ αρχής, αφού, εκείνη την ύπουλη εποχή της διαφαινόμενης διάλυσης της οθωμανικής αυτοκρατορίας, είχε παντού επικαθίσει μια οικονομική απραξία και καχεξία. Ήταν τόση η ανέχεια, ώστε πολλά Μαστοροχώρια ούτε τα υποχρεωτικά ετήσια δοσίματα προς την εκκλησία δεν μπορούσαν να αποδώσουν. Η υπερκείμενη υπό κρίση πληροφορία φαίνεται πως είναι παρερμηνεία της ακόλουθης, επίκαιρης και έγκυρης γραφής: «... οι κάτοικοι [της Βούρμπιανης, κ.α.] ηναγκασμένοι εισί να μεταβώσιν εις Λεσκοβίκιον και δι' απλούν διαβατήριον και εκείθεν να επανέλθουν εις τα χωρία και κατόπιν ν' αναχωρήσουν πάλιν δια Κονίτσης, ήτις δια της **κατασκευασθείσης ήδη γέφυρας Στράτσιανης** απέχει μόνον 6-7 ώρας ...», [εφημ. “Φωνή της Ηπείρου”, φύλλο 508/3-1-1903, σελ. 2, αναδημοσίευση στο περ. “Κόνιτσα”, τεύχ. 49-50/1984, επιμελούμενη από τον Χρήστο Γ. Ανδρεάδη]. Απ' αυτή μαθαίνουμε ότι το 1903 η γέφυρα υπήρχε και επιτυχώς λειτουργούσε, χωρίς να μνημονεύεται ότι «*ανακατασκευάστηκε*».

Οι παλιοί, έγχρωμοι, αυστριακοί χάρτες του **1910/12** δείχνουν ως υπάρχουσα και διαβατή τη «γέφυρα Στράτσιανης», ενώ δεν δείχνουν καμία γεφύρωση στη γειτονική θέση «Ντέρτη», με ό,τι αυτό σημαίνει.

Τον καιρό της απελευθέρωσης από τους Τούρκους, δηλ. το **1912/13**, η «γέφυρα Στράτσιανης» αναφέρεται σε επιστολή⁶, με ημερομηνία 11-12-1912, του εκ Σταρίτσιανης (τώρα Πουρνιά) γιατρού Μιλτ. Κουτσούκη (1875-1921). Το σχετικό απόσπασμα έχει ως ακολούθως: «... Οι Καστανιάνιται, κατά την συμπλοκήν παρά την γέφυραν της Στράτσιανης, έπαθον από πανικόν και επί τρεις ημέρας ήσαν τα γυναικόπαιδα εις τα βουνά, οι δε άνδρες, μετά όρκου οπλισθέντες όπως-όπως, κατέλαβον τα επίκαιρα σημεία, ίνα εν ενδεχομένη επιδρομή των Τούρκων τους αποκρούσωσι, αλλ' οι Τούρκοι μετέβησαν εις Στράτσιανην και έτσι ξεγλύτωσαν. ... ».

Τον Φέβρουάριο του **1917**, στρατιωτικό απόσπασμα Σενεγαλέζων ακροβολιστών, που συνοδεύει τον Γάλλο πολεμικό ανταποκριτή στο βαλκανικό μέτωπο Robert Vaucher, πηγαίνοντας από Ίσβορο (Αμάραντο) προς Καστάνιανη, διαβαίνει τον Σαραντάπορο στη «γέφυρα Στράτσιανης/Point de Stracani⁷», γεγονός που δείχνει ότι η τοξωτή πετρογέφυρα ήταν σε χρήση εκείνη την εποχή. Μάλιστα, στον δημοσιευόμενο χάρτη δείχνεται η γέφυρα με το ανάλογο

σύμβολο.

Μάλλον περί το **1918/19** καταρρέει το τόξο της λίθινης γέφυρας, ενώ έμειναν όρθια τα δυο εκατέρωθεν ακρόβαθρά της. Τη χρονολογία αυτή, που είναι αρκετά παλιά, δικαιολογεί και το γεγονός ότι δεν βρέθηκε και μάλλον δεν υπάρχει καμία φωτογραφία αυτής της γέφυρας. Δεν είναι ακριβώς γνωστό το αίτιο της πτώσης του τόξου. Η κατακρήμνισή του δημιούργησε τεράστιο πρόβλημα επικοινωνίας με την πρωτεύουσα της επαρχίας, την Κόνιτσα, σε όλα τα ανάντη κείμενα Μαστοροχώρια.

Τα επόμενα χρόνια, πιθανώς το **1920/22**, τοποθετήθηκε πάνω σ' αυτά τα εναπομείναντα όρθια ακρόβαθρα μια αμφιέριστη, δικτυωτή γέφυρα ίσου πλάτους, την οποία ονόμαζαν **ιταλική**, άγνωστο γιατί, με ξύλινο δάπεδο εκ χονδροσανίδων. Τα πλευρικά φέροντα στοιχεία ήσαν δυο υψηλά δικτυώματα από ράβδους σιδηροσωλήνων, κεκλιμένα όμως και με κοινό το άνω ίχνος τους, ωσάν ζευκτό στέγης, στο εσωτερικό περίγραμμα των οποίων χωρούσαν να διαβούν με άνεση άνθρωποι και φορτωμένα υποζύγια. Η λύση αυτή προσέδιδε μεγάλη ακαμψία και ελαχιστοποιούσε το βέλος κάμψης στο μέσον του όλου φορέα. Στη φωτογραφία⁸ που διασώθηκε, φαίνεται να είναι λυόμενη κατασκευή, ευκόλως συναρμολογούμενη με κοχλίες, στατικώς υπολογισμένη και κατασκευα-

σμένη από κάποια εξειδικευμένη εταιρία, ίσως ιταλική, εξού και η ονομασία της. Τα επί μέρους στοιχεία της θα μεταφέρθηκαν εκεί με υποζύγια, αφού τότε δεν είχε διανοιγεί ακόμη, έστω και προχειρώς, ο αμαξιτός δρόμους κατά μήκος του Σαραντάπορου. Την περίοδο αυτή έπαρχος Κόνιτσας ήταν ο εκ Πυρσόγιαννης δικηγόρος Χαράλαμπος Γ. Βετσόπουλος, και πιθανώς με δικές του ενέργειες θα εγκρίθηκε και χρηματοδοτήθηκε από το ελληνικό κράτος η τοποθέτηση αυτής της αμφιέριστης δικτυωτής γέφυρας.

Το έτος **1929** η αμφιέριστη δικτυωτή γέφυρα (ιταλική) ήταν σε λειτουργία και αναφέρεται δυο φορές στην τεχνική έκθεση⁹ του νομομηχανικού Ιωαννίνων, για τη χάραξη της οδού Κόνιτσα-Ανασελίτσα (Βόιο). Ιδού οι σχετικές περικοπές: « ... Δια της γεφυρώσεως ταύτης (μήκος 110 μ) διαπεραιούμενοι εις την δεξιάν του Βουρκοποτάμου όχθην ελισσόμεθα επί της αριστεράς του Σαρανταπόρου όχθης **αντιπαρερχόμενοι την γέφυραν Στράτσιανης** και ανερχόμενοι εις Καστάνιανην δι' εδαφών ολισθαινόντων και διαλυομένων. ... », και λίγο πιο κάτω «... Δια να φθάσωμεν εις Πυρσόγιαννην και να διέλθωμεν δια Σαρανταπόρου, υπάρχουν δυο διαβάσεις η IIIβ και IIIγ. Εκ τούτων η IIIβ έχει κοινόν τμήμα, μετά της II μεν μέχρι Βουρκοποτάμου, μετά της IIIα δε μέχρι της σημερινής γεφύρας **Στρα-**

τσάνης (χιλ. 21, υψ. 600). ...». Άρα, για να φθάσει η αμαξιτή οδός στην Καστάνιανη, θα **αντιπαρερχόταν**, δηλ. θα περνούσε δίπλα, θα προσπερνούσε, την υπάρχουσα τότε γέφυρα Στράτσιανης (ιταλική), όπως ακριβώς διέρχεται και η ασφαλτοστρωμένη οδός του σήμερα.

Το έτος **1938** η δικτυωτή γέφυρα (ιταλική) γκρεμίστηκε και παρασύρθηκε από κάποια μεγάλη νεροκατεβασιά του ποταμού, μάλλον λόγω υποσκαφής και ανατροπής του δεξιού βάθρου προς Πύργο, λείψανα του οποίου σώζονται ακόμη εντός της κοίτης, όπως προείπαμε. Αυτή η κατάρρευση ομολογείται ακόμη από πολλούς στον Πύργο (παλιά Στράτσιανη) και αρκετοί είχαν πάρει σιδηροσωλήνες από την πεσμένη δικτυωτή γέφυρα για άλλες χρήσεις. Την ίδια χρονιά ομολογείται και η κατάρρευση της όποιας αμφιέριστης γεφύρωσης υπήρχε ακόμη στη θέση «Ντέρτη» της Καστάνιανης, η οποία μάλλον παρασύρθηκαν από την ίδια θεομηνία.

Πολλοί λέγουν ότι ο δικτυωτός φορέας της γέφυρας χτυπήθηκε και γκρεμίστηκε από ένα μεγάλο πλατάνι που ξεριζώθηκε και σύρθηκε από το φουσκωμένα και τυρβώδη νερά του ποταμού. Αυτό είναι πολύ πιθανό, γιατί το περίγραμμα της διατομής κάτω από την δικτυωτή γέφυρα είχε τώρα μικρότερο ύψος εν σχέσει με την προϋπάρχουσα τοξωτή πετρογέφυρα,

αφού τα ακρόβαθρα της τελευταίας είχαν κολοβωθεί κατά την πτώση της και ήσαν πλέον χαμηλά. Απόρροια αυτού του γεγονότος ήταν να μη χωράει να περάσει ελεύθερα κάτω από τη γέφυρα ένα ορμητικά φερόμενο τεράστιο πλατάνι και να προσκρούσει στο κάτω ίχνος του φορέα.

Μετά την πτώση της δικτυωτής γέφυρας (ιταλικής), και με βέβαιο δεδομένο ότι στην κοντινή θέση «Ντέρτη» είχαν προ πολλού γκρεμιστεί οι εκεί θολωτές πετρογέφυρες και οι αμφιέριστες πρόχειρες ξυλογέφυρες, επειδή όλα τα ευρισκόμενα προς τη δεξιά πλευρά του Σαραντάπορου χωριά αποκλείονταν από την Κόνιτσα, (π.χ. Πύργος, Πυρσόγιαννη, Βούρμπιανη, Οξυά, κ.λπ), αναγκαστικά όλοι πορεύονταν προς την απόμακρη «γέφυρα Δερβενίου», χάνοντας πολύ χρόνο. Τότε, εσπευσμένα κατασκευάστηκε, την ίδια χρονιά, σε απόσταση περίπου 1,50 χλμ άναυτα από τη θέση της «γέφυρας Στράτσιανης», στη θέση «Ντέρτη» της Καστάνιανης όπου η κοίτη είναι στενή και οι όχθες ασταθείς, κρεμαστή από συρματόσχοινα ξύλινη ανθρωπογέφυρα, η οποία με άδεια των Αρχών λειτουργούσε με διόδια περισσότερο από μια δεκαετία. Στην κατασκευή αυτής της κρεμαστής ξυλογέφυρας εργάστηκαν αρκετοί Στράτσιανίτες, όπως πολλοί βεβαιώνουν και τώρα στο χωριό, και ονομαζόταν «κρεμαστή ξυλογέφυρα Στράτσια-

νης» στα χωριά της δεξιάς όχθης, ενώ στα χωριά της έναντι αριστερής όχθης λεγόταν «κρεμαστή ξυλογέφυρα Ντέρτης». Λόγω της δυωνυμίας αυτής και της γειτνίασης, στη θύμηση των ανθρώπων και στη βιβλιογραφία συχνά συγχέεται η «γέφυρα Στράτσιανης» με τη «γέφυρα Ντέρτης».

Μαρτυρία της πτώσης της δικτυωτής γέφυρας (ιταλικής) είναι το παρακάτω απόσπασμα¹⁰ από γραμμένη θύμηση του Βουρμπιανίτη Αναστ. Ευθυμίου (1921-1998): «... Μια και μοναδική φορά το πέρασα [το γεφύρι Δερβενίου] στα **1938** όταν είχε παρασυρθεί από το ποτάμι η **ξύλινη γέφυρα της Στράτσιανης** και τα χωριά μας [Πυρσόγιαννη, Βούρμπιανη, Χιονιάδες, κ.λπ.] επικοινωνούσαν με την Κόνιτσα μέσω Αμαράντου όπου γινόταν και η διανυκτέρευση. ...». Ασφαλώς, ως κάτοικος της Βούρμπιανης που κείται στη δεξιά πλευρά του ποταμού, με τον όρο «ξύλινη γέφυρα Στράτσιανης» εννοεί την αμφιέριστη δικτυωτή γέφυρα (ιταλική) που είχε όντως ξύλινο δάπεδο.

Αναφορά σε «γέφυρα Στράτσιανης» βρίσκουμε και στα γεγονότα του πολέμου **1940**. Το σχετικό κείμενο¹¹ είναι το ακόλουθο: «... Αι γέφυραι επί του ποταμού Σαρανταπόρου, **Στράτσανης** και Αγίου Μηνά **καταστρέφονται** κατόπιν διαταγής του Αποσπάσματος Πίνδου». Βέβαιο είναι ότι δεν πρόκειται για την αρχική

τοξωτή λιθογέφυρα που είχε γκρεμισθεί ήδη περί το 1918/19, ούτε και για την αμφιέριστη δικτυωτή γέφυρα (ιταλική) που είχε καταπέσει το 1938, αλλά για την «κρεμαστή ξυλογέφυρα Στράτσιανης» άλλως και «κρεμαστή ξυλογέφυρα Ντέρτης», η οποία την 28^η Οκτωβρίου 1940 αχρηστεύτηκε από τον ελληνικό στρατό για να μην την χρησιμοποιήσουν τα πεζοπόρα ιταλικά στρατεύματα κατά την προέλασή τους τις πρώτες ημέρες του πολέμου. Η γέφυρα αυτή, μετά τη λήξη των επιχειρήσεων, ξαναλειτούργησε.

Το **1953**, όπως και πιο πάνω γράφω, γεφυρώθηκε εκ νέου η θέση με μια πελώρια σε μήκος, αμφιέριστη, μεταλλική γέφυρα (τύπου Bailey), από τα αμερικάνικα διαθέσιμα του 2^{ου} παγκόσμιου πολέμου που διατέθηκαν ως βοήθεια προς την Ελλάδα, αρχικά με διπλά καθ' ύψος πλαίσια και κατόπιν με τριπλά, για να αυξηθεί η φέρουσα ικανότητά της και να μειωθεί το βέλος κάμψης στο μέσον της. Ακόμη και σήμερα, μέσω αυτής της γέφυρας το χωριό συνδέεται με την κατά μήκος του Σαραντάπορου εθνική οδό Κόνιτσα - Κοζάνη. Στην ουσία πρόκειται για μια νεότερη και βαρύτερη εκδοχή της παλιάς αμφιέριστης δικτυωτής γέφυρας του 1920/22, ικανής πλέον να φέρει φορτία βαρέων οχημάτων.

Απ' όλα τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τα διαλαμβανόμενα στο σχε-

τικό κεφάλαιο για τη «γέφυρα Ντέρτης», σχημάτισα τη γνώμη ότι πρώτα πρέπει να γεφυρώθηκε με τοξωτή πετρογέφυρα η θέση «Ντέρτη», λόγω του μικρότερου ανοίγματος τόξου που απαιτούσε, άρα και ήσσονος δαπάνης. Επειδή στις γεφυρώσεις στη θέση «Ντέρτη» συχνά πυκνά κατέρρεαν και ξαναχτίζονταν τα τόξα, λόγω των ασταθών οχθών και κυρίως της έρπουσας αριστερής περιοχής, ανέκυψε αδήριτη ανάγκη να κτισθεί η τοξωτή «γέφυρα Στράτσιανης» το **1872**, σε ελάχιστη απόσταση κάτанта από τη θέση «Ντέρτη», σε καλύτερη τοποθεσία και με πολύ μεγαλύτερο τόξο. Έκτοτε, επειδή η εξυπηρέτηση γινόταν ασφαλέστερα από τη νεότευκτη και πλησιόχωρη τοξωτή «γέφυρα Στράτσιανης», εγκαταλείφθηκαν οι τοξωτές γεφυρώσεις στη θέση «Ντέρτη», ως μη ασφαλείς και συχνά πίπτουσες, προϊόντος δε του χρόνου κατέπεσαν τελείως. Η θέση τους εξακολουθούσε να λέγεται «γέφυρα Ντέρτης», ως τοπωνυμία πλέον, όπως και τώρα, λόγω των εκεί ερειπίων.

Σημειώσεις

1. Στο βιβλίο του “Περί των εν Ηπείρω αγαθοεργημάτων”, μέρος Β', εν Αθήναις 1880, σελ. 187. | Παρόλα αυτά, ο Ηπειρώτης Αντώνης Γεωργίου φαίνεται να αγνοεί το 1879 την ύπαρξη της «γέφυρας Στράτσιανης» με όσα γράφει στο πόνημά του “Γεωγραφικά – Περί των κατά την Ήπειρον και Θεσσαλίαν νέων της Ελλάδος ορίων”, σελ

17 και 19.

2. Από το βιβλίο “Περί των εν Ηπείρω αγαθοεργημάτων”, του Ι. Λαμπρίδη, μέρος Α΄, εν Αθήναις 1880, σελ. 59.

3. Όρα βιβλίο “Μαστόροι Χτίστες από τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας”, Ιωάννινα 2008, σελ. 235-236, των Αργ. Πετρονώτη - Β. Παπαγεωργίου.

4. Από την τουρκοελληνική εφημερίδα “Γιάνγια – Ιωάννινα”, φύλλο της 15-01-1870 | Πηγή: Αρχείο Εφορείας Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων | Αναδημοσίευση στο περ. “Κόνιτσα”, τεύχ. 91-92/1969, με επιμέλεια Αναστ. Ευθυμίου.

5. Άρθρο “Παλιές γέφυρες στην επαρχία μας”, του Χαρ. Γκούτου, στο περ. “Κόνιτσα”, τεύχ. 179/2014, σελ. 422-423, που αντλεί την πληροφορία από το βιβλίο του Πυρσόγιαννίτη Νικ. Ι. Τσίπα (1910-2005) “Αναβάπτισμα στην προγονική κολυμβήθρα, στα βιώματα, την ιστορία και παράδοση της Πυρσόγιαννης”, Μαρούσι 2000, σελ. 25. Το τελευταίο, ιδιαίτερα λαογραφικό, δεν θεωρείται από τους ερευνητές αξιόπιστο.

6. Ιδέ σχετική δημοσίευση του Χαρ. Γ.

Γκούτου στο περ. “Καντσιώτικα”, τεύχ. 18/2012, σελ. 43-44, με τίτλο “Περιστατικά του 1912, σχετικά με την απελευθέρωση”.

7. Στην παρισινή εφημ. L’Illustration, της 17-03-1917, σελ. 226 | Όρα σχετική δημοσίευση στο περ. “Καντσιώτικα”, τεύχ. 22/2015, σελ. 8, επιμελούμενη από τον Θωμά Β. Ζιώγα.

8. Τις πληροφορίες της παραγράφου αυτής και τη φωτογραφία αρ. 198β΄ από το αρχείο του Μουσείου Ηπειρωτών Μαστόρων στην Πυρσόγιαννη ευγενώς μου τα παραχώρησε ο Βασίλης Παπαγεωργίου, τον οποίο μεγάλως ευχαριστώ.

9. Ιδέ δημοσίευση στην εφημ. “Αώος”, της 7-9-1929 | Όρα μερική αναδημοσίευση στο περ. “Καντσιώτικα”, τεύχ. 22/2015, σελ. 45-47, επιμελούμενη από τον Χαρίλ. Γ. Γκούτο.

10. Από επιστολή του δημοσιευόμενη στο βιβλίο “Πέτρινα γεφύρια στη Βόρεια Ήπειρο”, Αθήνα 2008, του Σπ. Μαντά, σελ. 299.

11. ΓΕΣ/ΔΙΣ, “Ο ελληνοϊταλικός πόλεμος 1940-1941”, Αθήνα 1960, σελ. 123.

Αθήνα, Οκτώβριος 2015

Θωμάς Β. Ζιώγας

Email: thovaziogas@gmail.com

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr.

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμε. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Αύγουστος 2015

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
23,2	37,9	13,2	65,2	13	NA

Σεπτέμβριος 2015

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
20,3	36,1	11,8	105,0	9	ND

Οκτώβριος 2015

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών ανέμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
15	25,4	3,2	102,2	17	BBA

Μια μαρτυρία από τον πόλεμο του 1940

Τα θυμούμαι όλα, θα σας τα πω

Ευανθία Ζδράβου

Δευτέρα, πριν ξημερώσει ώρα 3-4 το πρωί, δεν μπορούσα να κοιμηθώ, διάβαζα εφημερίδα, περιμέναμε πόλεμο, “δε μας αφήνεις και μας να κοιμηθούμε” λέει ο άντρας μου, καλά-καλά δεν τόπε ακούμε μπουμπουνητό, βροντές “άχ τα σκυλιά μας χτύπησαν, σηκωθήτε”, φώναξε κείνος, σηκωθήκαμε. Βγαίνουμε στο παράθυρο κι οι τρεις, ο άντρας μου, εγώ κι η κόρη μας, η πολιτεία είχε φωτίσει, όλος ο κόσμος στο ποδάρι, άναψε λάμπες και βλέπαμε κάτω στον κάμπο τις φωτιές και τις αναλαμπές που ρίχναν πέρ’ από τη γέφυρα τα κανόνια, η γέφυρα ήταν σύνορα, εμείς πάνω στα σύνορα.

Ήρθε ο παραγιός μας, “πόλεμος” λέει, μαζευτήκανε οι άντρες στην πλατειούλα κι είπαν να πάρουμε ό,τι πολύτιμο έχουμε να φύγουμε. Μα πάλι την πρώτη μέρα εκείνη δεν έγινε τίποτα, δε φύγαμε. Είχα κατέβει μάλιστα τον κήπο μας, μάζευα φασόλια, ήρθε ο άντρας μου “τι μαζεύεις; Πόλεμος είναι, δεν θα μείνει τίποτα”. “Ούτε φασόλια;”, ρώτησα εγώ. Πήγε ύστερα σήκωσε λεπτά, ράψαμε και σακουλάκια, τα δέσαμε πάνω μας “γιατί δεν τα βαστά όλα πάνω σου;”, ρωτώ εγώ τον άντρα μου, “ούι καψογυναίκα, ξέρεις κι αν θα βρεθούμε μαζί, αν μας χωρίσουν”.

Το βράδυ μαζευτήκαν ως 30 συγγενείς και γειτόνοι, μεγάλοι και παιδιά, να μείνουνε μαζί στο σπίτι μας. Ήρθαν, χτύπησαν την πόρτα μας να πάρουν τα ζώα, είχαμε 8 άλογα και φοράδες, τα θέλαν για να φύγουν οι δημόσιοι υπάλληλο, δεν τα δώσαμε. Όλη νύχτα ορθοί, ακούγαμε τα κανόνια.

Πέρασε κι η Τρίτη έτσι. Τετάρτη μεσημέρι κάψαν τη στρατώνα, φωνάξαν τον κόσμο, πήρε τρόφιμα, κονσέρβες, ύστερα βάλαν φωτιά ο Στρατός και φύγαν. Το ίδιο μεσημέρι φάνηκαν στον κάμπο οι Αλβανοί με τ’ άσπρα φέσια μπρος κι Ιταλοί με σημαίες. Στην πολιτεία μας που είναι στο ψήλωμα, ήρθαν απόγεμα. Μαζευτήκαμε όλοι στα σπίτια, ο άντρας μου καθώς μπήκε στην πόρτα μέσα λιποθύμησε, “αχ θα μας φαν” είπε κι απ’ το κακό του έπεσε, που να τον σηκώσουμε, η κόρη μας έτρεξε κι έκαψε πανί, το ’βαλε στη μύτη του να τον τσικνίσει, τον συνέφερε. Ύστερα ήρθε κάποιος, ειδοποίησε να κατεβεί ο άντρας μου στην αγορά. Εκεί ένας Ρουμανόβλαχος περιβόητος ζήτησε οδηγούς να οδηγήσουν τους Ιταλούς στα βουνά, καλόπιανε τον κόσμο. Τον αφήσανε να λέει.

Στο μεταξύ, ο στρατός μας είχε λάβει διαταγή και βγήκε στα ψηλώματα, σε μέρος στενό προς το ποτάμι, εκεί που περνά κατάμεσα στην Κλεισούρα, εκεί χτυπήθηκαν πρώτη μάχη σκληρή, κατεβάζαν πληγωμένους Ιταλούς με ζώα, κατεβάζαν πολλούς απ’ τη δημοσιά κι από κει με αυτοκίνητο. Και τ’ αεροπλάνα τους χαμηλά, βλέπαμε τους πιλότους. Δικό μας κανένα. Κι ολοένα περνούσαν κι άλλοι, όλοι απ’ την πόρτα μας περνούσανε, πολύ νέα παιδιά κι οι αλπινιστές, που τους είπαν ύστερα κακορόφτερους. Μάθαμε πως τους χτύπησαν από δύο πλευρές, κλεισμένοι αυτοί, τους τσάκισαν. Νομίζαμε μάλιστα τότες πως φεύγουν, ο κάμπος μαύρος από στρατό κι αυτοκίνητα, κάπως πήραμε χαρά μα την ίδια μέρα ήρθε άλλη μεραρχία, οι μάχες συνεχίζανε, οι Αλβανοί αρ-

χίζουμε κλεψιές. Στο σπίτι μας δεν ήρθαν, είχαμε και τρώγαμε, όσα έχουμε όλα τα κάνουμε χαλάλι, να κοιτάξουμε πως θα ζήσουμε.

Στις 10 Νοεμβρίου ήτανε, είχε πεθάνει ένας ανιψιός μας στρατιώτης τον είχαν επιστρατέψει, αυτός άρρωστος δεν πρόλαβε να πολεμήσει, αρρώστησε, τον φέρανε και πέθανε. Ο άντρας μου ετοιμάστηκε να πάει ν' αποχαιρετήσει το νεκρό, καθώς συνηθίζαμε. Κείνη την ώρα ήρθαν τρεις-τέσσερις καραμπινιέροι και τον παίρνουν. Εγώ τσίτσα τα ζώα στο σταύλο, άρμεγα και τις δυο αγελάδες μας βγαίνω, πάω βλέπω τον παίρνουν με τρεις άλλους μαζί, λένε πως τους θέλει ο μαρσάλος. Μου κόπηκαν τα γόνατα, μα δεν μιλώ. Περνά η ώρα, δεν φαίνονται, παίρνω ένα συγγενή μας γηραλέο, κουφό, πάνω γυρεύοντας, δεν μ' αφήνουν, κάθομαι, περιμένω, τους παίρνουν λέει ομήρους. «Κάτσε κοντά στα παιδιά», μου μήνυσε. Δεν τον είδα. Τους πήραν – ένας που τον είχαμε τρόφιμο μες στο σπίτι μας κάπως σαν αγαθός, αυτός έτρεχε ξοπίσω μέχρι τ' αυτοκίνητο και φώναζε «καλό μάστορα, καλό».

Εμείς μέσα, φόβος και τρόμος. Στην πόρτα της αυλής μας πληγωμένοι σωρός. Ήρθαν Αλβανοί με τα όπλα, πήραν τα ζώα. Θα μας σκοτώσουν κι εμάς, τρέμαμε. Δεν είχανε και τροφοδοσίες, υποφέρανε. Ένα-δύο Ιταλοί μπήκαν μέσα στον κήπο, τρώγανε κολοκύθια, φασολάκια ωμά. Ένας ήταν ανεβασμένος σε μια αχλαδιά, έτρωγε και μου φώναξε «μάμα μια μπόνο».

13 Νοεμβρίου βγάλαν διαταγή να φύγει ο πληθυσμός, ότι μπορεί να σηκώσει να πάρει. Τι να πάρουμε, κάτι ρούχα, ψωμί – τυρί σε τσουβάλι, πήρα και τη σημαία μας. Φορτώσαμε και κάτι βελέντζες στο γαϊδουράκι μας κινήσαμε απ' το σπίτι μας με κλάματα, η κόρη μας ήθελε να τα κάψουμε να μην τα πατήσουνε, της έλεγα «θα γυρίσουμε...» Πήγαμε την πρώ-

τη νύχτα σ' άλλο σπίτι, για πιο κοντά στο δρόμο που θα πάρουμε. Στο σπίτι αυτό είχε μείνει στρατός, ψειριάσαμε απ' την πρώτη νύχτα. Την άλλη μέρα πήραμε το δρόμο προς τ' Αλβανικό απ' τα ψηλώματα φεύγαν οι γειτονιές όλες, ένα γύρω σκάζουν όλμοι, γίνονται μάχες, χτυπιούνται οι στρατοί. Κοντά στην πολιτεία, κάτω απ' το σπίτι μας, ήταν τα μεταγωγικά, βλέπουμε τη φωτιά, κλαίμε, μας λυπούνται οι στρατιώτες Ιταλοί που μας πάνε: «κρίμα, κρίμα, πόλεμο...». Στη γέφυρα στην παλιά μας περιμένουν αυτοκίνητα, στρατός πολύς μαζεμένος εκεί, φόβος, πήγαν να μας βάλουν σ' άλλο αυτοκίνητο την κόρη μου κι εμένα χωριστά, βάλαμε φωνές βρεθήκαν εκεί Αλβανοί φίλοι του σπιτιού μας, κάναν εμπόριο ζώα και σφαχτά με τον άντρα μου «θέλετε ψωμί» «θέλετε παράδες», «δε θέλουμε ,ας είστε καλά» χάσαμε και το φορτωμένο γαϊδουράκι μας.

Στ' Αλβανικό που φτάσαμε, στην πολιτεία και κει τρομοκρατία, οπισθοχωρούνε τώρα οι Ιταλοί. Εκεί έχουμε ντόπιους φίλους, μας κοιμίσανε, πλυθήκαμε. Σε δύο μέρες διαταγή ν' αδειάσουμε και το μέρος εκείνο, μπήκαν και μας φοβερίζουν με τον υποκόπανο, μας βγάζουν απ' τα σπίτια των Αλβανών, τώρα φεύγουμε μια συνοδεία όλοι μαζί, φορτωμένοι για το δάσος, περπατούμε ώρες, πεινούμε, διψούμε, τραβούμε για το δάσος, έχει εκεί και σπηλιές, φτάσαμε και στρώσαμε ήταν ζεστά. Πάνω απ' τη σπηλιά στο γκρεμό ήταν ένα μελίτσι, το μέλι κρεμασμένο χοντρό, που να το φτάσουμε, πεινούσαμε. Κι η αγωνία μεγάλη, που ύπνος, λέγαν πως οπισθοχωρούσανε αυτοί και προχωρούνε οι δικοί μας. Ξανά έρχεται διαταγή, φωνάζει τελάλης να γυρίσουμε πίσω στην πολιτεία, κινήσαμε πάλι, τις 3 ώρες τις κάναμε τριπλές, πείνα, κούραση. Βλέπουμε από μακριά προς το δικό μας μέρος φωτιές στην πο-

λιτεία μας, καίονταν σπίτια, «ας παν και τα σπίτια μόνο να γυρίσουν οι άντρες μας». Πήγαμε στο ίδιο σπίτι, μας θέλαν πιο πολύ τώρα κοντά τους. Τα' άλλο πρωί κοιτάζαμε προς το βουνό, βλέπουμε στρατό «αυτοί σαν Έλληνες χακί, χακί ντυμένοι», έπειτα κατεβαίνουν πανικόβλητοι τρεχάλα Ιταλοί, κατεβάζουν και πληγωμένους, βγήκαμε στο δρόμο αρπάχνω τη σημαιούλα «καλωσήρθατε», αγκαλιές οι γριές, «τ' είστε σεις, που βρεθήκατε;» Είμαστε πρόσφυγες Έλληνες σαν εσας» και ρωτούσαμε και μας λέγανε τα νέα, πόσα σπίτια κάηκαν, πόσα μαγαζιά στο χωριό μας, 2-3 που σκοτώθηκαν. Οι ντόπιοι τώρα φοβισμένοι πολύ, εμείς τους δίναμε κουράγιο άμα χτυπούσαν πόρτα-πόρτα στρατιώτες δικοί μας για καταυλισμό τους λέγαμε «δε χωρά εδώ είμαστε πρόσφυγες, γυναικόπαιδα, ο πόλεμος μας έφερε και μας εδώ». Καθώς ήταν κι η αλήθεια, είχαμε και το θάρρος, βάναμε φωνή.

Μετά μας είπαν γυρίζουμε στην πατρίδα. Βρίσκω ένα σκελετωμένο άλογο, αδέσποτο, το στρώνω, καβαλικεύω, η κόρη μου περπατά, δρό-

μοι, μονοπάτια ούλο λάσπη, κολούνε χάμω τα ποδάρια, της βγαίνουνε τα παλιοπάπουτσα, στο σπίτι έφτασε με το ένα. Περάσαμε πίσω από το ποτάμι, το ποτάμι κατεβάζει κορμιά ψόφια ζώα, όπου περνούσαμε είχανε γίνει μάχες, οι σκοτωμένοι σωρός στα μονοπάτια στις πλαγιές, σκοτωμένοι και κλεμμένα πράγματα, ως και μπακίρια και στρώματα απ' τα σπίτια που ληστεύανε.

Άμα φτάσαμε τη δημοσιά, μας βάλαν στ' αυτοκίνητα. Δεν είχαν να μας δώσουν σπίτια. Το σπίτι μας τόβραμε άδειο, άδεια τ' αμπάρια, είχαμε πάνω από 5.000 οκάδες σάρι, 800 οκάδες αλεύρι. Τίποτα. Ούτε ρούχο, ούτε τίποτα. Οι αγελάδες σφαγμένες. Μαζέψαμε στις χούφτες τ' αποκοσκίνισμα του αλευριού από χάμω και την άλλη μέρα ζύμωσα ένα ψωμί σαν αυτό που κάναμε για τα σκυλιά μας. Βρέθηκε μια κότα κρυμμένη σε κάτι αγκάθια παλιούρια μια μαυριδερή, δεν ξεχώριζε, είχε βγάλει και 4 πουλάκια, τα βάλαμε σ' ένα καλάθι, με τι φροντίδα, για να πιάσουμε γέννα, ούτε όρνιθα κακάριζε ούτε κοκόρι δε λαλούσε σ' όλο το χωριό.

28η Οκτωβρίου

Φωτ. Π. Τσιγκούλη

Φωτ. Λάμπρου Ράπτη

Ο ερχομός των Γερμανών στην περιοχή μας τον Ιούλιο του 1943

Αναδημοσίευση από το βιβλίο του Γερμανού Χέρμαν Φρανκ Μάγερ «Αιματοβαμμένο Εντελβόις»

Η 1η ορεινή Μεραρχία καταδρομών μετά την εγκληματική δράση της στον Καύκασο και στο Μαυροβούνιο όπου εξόντωσε δεκάδες χιλιάδες αθώους ανθρώπους και κατέστρεψε αμέτρητα σπίτια, αποχώρησε στις 18 Ιουνίου 1943 από το Μαυροβούνιο για την Ήπειρο για να αντιμετωπίσει ενδεχόμενη απόβαση συμμαχικών δυνάμεων στα Δυτικά παράλια της χώρας.

Η συνολική της δύναμη ανερχόταν στους 24.000 άνδρες. Είχε στη διάθεσή της 5.400 άλογα και μουλάρια, 270 φορτηγά, 140 αυτοκίνητα, 200 μοτοσικλέτες, 510 ελαφρά και 86 βαρέα πολυβόλα, καθώς και όλμους, αντιαρματικά, πυροβόλα και φλογοβόλα.

Η διαταγή της διοίκησης προς τους αξιωματικούς και στρατιώτες ήταν ρητή: Φωτιά στα χωριά και εκτελέσεις ανταρτών και αμάχων κάθε ηλικίας και φύλου στο διάβα τους προς την πορεία για τα Γιάννινα.

Επειδή η αντίσταση των λαών δυνάμεων έπρεπε, κατά την άποψή της, να τη συντρίψουν με όλα τα δολοφονικά μέσα.

Η αιματοβαμμένη πορεία της Μεραρχίας από τον Καύκασο ως τη Σερβία και το Μαυροβούνιο είχε μεταμορφώσει τον κάθε στρατιώτη σε αιμοβόρο θηρίο.

Παραθέτουμε στη συνέχεια μερικές σελίδες από το βιβλίο του Μάγερ για να μαθαίνουν και οι νεότεροι την ιστορία.

Η αιματοχυσία συνεχίζεται: Καλόβρυση, Μάζι, Αετόπετρα, Αηδονοχώρι, Βασιλικό, Κεφαλόβρυσο Ζιένα και Δράτσωβα (10-12-Ιουλίου 1943)

Μετά την κατάληψη του χωριού Λεσκοβίκι, οι Γερμανοί θεώρησαν πως ο υπόλοιπος δρόμος προς τα Ιωάννινα ήταν "ελεύθερος". Οι πρώτες δυνάμεις της εμπροσθοφυλακής Ζόμμερ διέσχισαν τον ποταμό Σαραντάπορο, από κάποιο πέρασμα κοντά στο χωριό Περάτι που δεν κατέβαζε πολύ νερό μέσα στο κατακαλόκαιρο, το απόγευμα της 8ης Ιουλίου. Πολύ κοντά στο χωριό Καλόβρυση δημιούργησαν ένα πρώτο προγεφύρωμα σε ελληνικό έδαφος. Ο Ζάλμινγκερ διέταξε τη μονάδα μηχανικού να επισκευάσει την ανατιναγμένη γέφυρα. Ταυτόχρονα πρότεινε στην ηγεσία της μεραρχίας την προώθηση του 2ου Τάμγατος του 98ου Συντάγματος ως τμήματος της εμπροσθοφυλακής Ζόμμερ μέχρι την Κόνιτσα, διαμέσου χωριών με ποιητικά ονόματα όπως Μελισσόπετρα, Αηδονοχώρι και Κεφαλόβρυσο. Στα Ιωάννινα θα μπορούσαν να φτάσουν στις 10 Ιουλίου. Η πρότασή του όμως δεν έγινε δεκτή. Η ηγεσία της μεραρχίας διέταξε ρητά τον Ζάλμινγκερ να επιστρέψει με την ομάδα μάχης του μεταξύ Λεσκοβικίου και Κορυτσάς με στόχο την "εκκαθάριση" της περιοχής γύρω από το χωριό Μπαρμάς και τη φύλαξη του δρόμου προώθησης. Η εμπροσθοφυλακή Ζόμμερ ξεκίνησε στις 9 Ιουλίου μόνη της "την περαιτέρω προώθηση με κατεύθυνση τα Ιωάννινα" μέσω της περιοχής Καλόβρυσης-Αηδονοχωρίου. Οι μονάδες του Ζόμμερ πέρασαν στις 10:15 π.μ. μια πρώτη ιταλική φρουρά κοντά στην Ελαία (Καλπάκι) και έφτασαν στη 1:30 μ.μ. την ίδια μέρα, χωρίς παρενοχλήσεις, στα Ιωάννινα. Ήταν οι πρώτες δυνάμεις της 1ης Ορεινής Μεραρχίας που έμπαιναν στην πρωτεύουσα της Ηπείρου.

Ενώ η εμπροσθοφυλακή Ζόμμερ συνέχιζε την πορεία της προς τα Ιωάννινα, ο Ζάλμινγκερ επέστρεψε με το 3ο Τάγμα του 98ου Συντάγματος στο Λεσκοβίκι και εγκατέστησε εκεί το σταθμό διοίκησης του.

Το απόγευμα της 10ης Ιουλίου ο Ζάλμινγκερ πληροφορήθηκε ότι μια ανιχνευτική ομάδα που είχε στείλει να διερευνήσει την περιοχή κατά μήκος του ποταμού Σαραντάπορου είχε πέσει σε ενέδρα των ανταρτών σε μια κοιλάδα κοντά στο Κούκες. Όταν ο διοικητής της επιχείρησης υπολοχαγός Οτ (Ott) επέστρεψε στο σταθμό διοίκησης του Ζάλμινγκερ με μόνο 6 από τα 25 μέλη της μονάδας του, ήταν «σε τέτοια ταραχή», σημείωσε ο Τίλο, «που δεν μπορούσε να δώσει οποιαδήποτε πληροφορία για τα συμβάντα». Ο Ζάλμινγκερ αντέδρασε αμέσως. Πήρε μαζί του στρατιώτες του 9ου Λόχου του 98ου Συντάγματος και πήγαν με φορτηγά στο χωριό Γλίνα, απ' όπου συνέχισαν προς το Κούκες σε αναζήτηση των 19 αγνοουμένων. Με τον 9ο Λόχο ενώθηκε και ο 6ος Λόχος, που εκείνη τη μέρα, στις 10 Ιουλίου, «είχε λάβει εντολή να κάνει αναγνώριση στην περιοχή από το Αηδονοχώρι μέχρι το Κεφαλόβρυσο και το Βασιλικό [τότε Τοαραπλανά]», και βρισκόταν στο δρόμο της επιστροφής από την αποστολή του. Όταν άρχισε να σκοτεινιάζει, ο Ζάλμινγκερ διέταξε τη διακοπή της αναζήτησης των αγνοουμένων. Διέταξε τον 6ο Λόχο να συνεχίσει το επόμενο πρωί την αναγνώριση «προς ανατολάς». Ο λόχος κατάφερε πράγματι να ανακαλύψει σχεδόν όλους τους αγνοούμενους: Εκτός από έναν, επέστρεψαν όλοι στη μονάδα τους.

Πολύ πιο αξιοσημείωτη είναι όμως η σύντομη καταχώριση στο πολεμικό ημερολόγιο για την αναγνωριστική επιχείρηση του 6ου Λόχου του 98ου Συντάγματος με κατεύθυνση το Αηδονοχώρι, μέσω του Κεφαλόβρυσου και του Βασιλικού, που είχε διενεργηθεί στις 10 Ιουλίου. Η επιχείρηση έγινε στο πλαίσιο της διαταγής που είχε σταλεί από τον Ζάλμινγκερ στις 9 Ιουλίου (στις 10:25 μ.μ.) για «εκκαθάριση» και «φύ-λαξη» του δρόμου προώθησης. Η ανατιναγμένη γέφυρα κοντά στο Περάτι, οι αναφορές πως ο επαρχιακός δρόμος που οδηγούσε στην Κόνιτσα είχε αποκλειστεί με συρματοπλεγμα από Έλληνες αντάρτες και πως, σύμφωνα με πληροφορίες του ντόπιου πληθυσμού, το «άντρο των συμμοριτών» βρισκόταν «στην περιοχή δυτικά του Αηδονοχωρίου» οδήγησαν τον Ζάλμινγκερ στην απόφαση να στείλει συνολικά εννέα λόχους σε επιχείρηση κατά μήκος του δρόμου μεταξύ Λεσκοβικίου και Αηδονοχωρίου.

Από το 2ο Τάγμα του 98ου Συντάγματος, που μόλις μία βδομάδα νωρίτερα είχε λάβει μέρος υπό τις άμεσες διαταγές του Ζάλμινγκερ στην καταστροφή περίπου 1.000 σπιτιών και τη δολοφονία τουλάχιστον 78 αμάχων στην περιοχή Κοζάνης-Σερβίων-Ολύμπου, στη νέα επιχείρηση θα συμμετείχαν ο 8ος, ο 9ος, ο 10ος, αλλά και ο 6ος Λόχος. Ο 6ος Λόχος τελούσε υπό τις διαταγές του εικοσιτετράχρονου υπολοχαγού Μίχαελ Παίσσιγκερ, που είχε παρασημοφορηθεί στη Γαλλία με το Σταυρό των Ιπποτών, είχε λάβει μέρος στην «έφοδο κατά του Λέμπεργκ» και είχε κατακτήσει τα περάσματα του Καυκάσου μαχόμενος στην πρώτη γραμμή. Οι Γερμανοί ήταν πεπεισμένοι ότι οι υπεύθυνοι για την ανατίναξη της γέφυρας του Σαραντάπορου κρύβονταν στην περιοχή που έπρεπε να διασχίσει ο 6ος Λόχος. Έτσι η μονάδα «χτένισε» τα παραμεθόρια χωριά Καλόβρυση, Μάζι, Αετόπετρα, Αηδονοχώρι, Βασιλικό και Κεφαλόβρυσο. Ακόμα και σήμερα, εξήντα χρόνια μετά τη λήξη του πολέμου, οι φρικαλεότητες εκείνων των ημερών έχουν μείνει αλησμόνητες στη μνήμη των επιζώντων.

Το χωριό Καλόβρυση, με τους 310 κατοίκους και τις 69 οικογένειές του, ήταν το πρώτο ελληνικό χωριό στα σύνορα με την Αλβανία που πυρπολήθηκε από τον 6ο Λόχο στις 10 Ιουλίου. Ιταλοί και Αλβανοί είχαν κάψει και λεηλατήσει το χωριό άλλη μία φορά κατά την έναρξη των εχθροπραξιών τον

Οκτώβριο του 1940, και είχαν κλέψει οικιακά αντικείμενα, 150 πρόβατα, 25 άλογα και 30 βοοειδή. Τώρα οι Γερμανοί κατέστρεψαν άλλα 73 σπίτια, 70 αχυρώνες και 35 στάβλους. Εκλάπησαν 35 άλογα και μουλάρια, 30 βοοειδή και 500 πρόβατα. Οι άρπαγες δεν λυπήθηκαν ούτε την εκκλησία του χωριού, όπως διαπίστωσε μια επιτροπή που συστάθηκε με φροντίδα του υπουργού Παιδείας Δημήτριου Μπαλάνου το 1945 για την καταγραφή των ζημιών στην Ήπειρο την περίοδο της Κατοχής. Ο εβδομηνταδύαχρονος Χαράλαμπος Σουφλέρης θυμήθηκε σε συνέντευξή του στον συγγραφέα ότι, όχι μακριά από τη γέφυρα που είχε ανατινάξει ο ΕΔΕΣ, «6 άνδρες δολοφονήθηκαν στους αγρούς και όλα τα σπίτια του χωριού πυρπολήθηκαν».

Στο γειτονικό χωριό Μελισσόπετρα, σε απόσταση μόλις 2 χιλιόμετρα από την Καλόβρυση, η αυτόπτης μάρτυρας Μαρία Κοτοπούλου ανέφερε:

Όπως και στην Καλόβρυση, πυρπολήθηκαν κι εδώ τα σπίτια μας. Ακόμα και την εκκλησία έκαψαν οι Γερμανοί μέχρι τα θεμέλια. Έναν νεαρό που τον έπιασαν στα χωράφια τον σκότωσαν. Νομίζω ότι το έκαναν επειδή οι αντάρτες είχαν ανατινάξει τη γέφυρα πάνω από το ποτάμι.

Η επιτροπή Μπαλάνου κατέληξε το 1945 στο ίδιο συμπέρασμα: Διαπίστωσε ότι «το πρωί της εισβολής 10 νεαροί δολοφονήθηκαν σε αντίποινα για την καταστροφή των γεφυρών από τους αντάρτες».

Το κοντινό χωριό Αετόπετρα είχε ήδη καταληφθεί και λεηλατηθεί από ιταλικές μονάδες και Αλβανούς συνεργάτες τους τον Νοέμβριο του 1940. Από τους 305 κατοίκους, οι 180 είχαν μεταφερθεί ως όμηροι στην Αλβανία, ενώ ορισμένοι είχαν εκτοπιστεί στην Ιταλία. Τώρα η Αετοπέτρα θα καταστρεφόταν για άλλη μία φορά. «Όταν ήρθαν οι Γερμανοί, εμείς δουλεύαμε ακόμα στα χωράφια. Το έσκασαν όλοι» ανέφερε ο Ζαχαρίας Τζήκας, που γεννήθηκε το 1924. «Τα σπίτια, τρεις εκκλησίες και το σχολείο πυρπολήθηκαν. Ο Γιώργος Μπάρμπας ήταν ο μόνος που σκοτώθηκε».

Το 1945 το χωριό είχε πλέον μόνο τέσσερα άθικτα σπίτια, ο αριθμός των ζώων είχε μειωθεί από 100 βοοειδή σε 17, και από 1.800 πρόβατα σε 100. «Εκείνα τα φρικτά χρόνια η πείνα ήταν απερίγραπτη» ανέφερε λακωνικά ο Ζαχαρίας Τζήκας.

Στο χωριό Μάζι (280 κάτοικοι) ο εβδομηντατετράχρονος σήμερα Βασίλης Διαμαντής αντίκρισε το γειτονικό χωριό Αετόπετρα να φλέγεται. «Το βάλαμε όλοι στα πόδια. Μόνο η Βασιλική Στράτου, ο άνδρας της και μερικοί ακόμα δεν έφυγαν. Ήταν συνολικά 7 άνθρωποι. Τους βρήκαμε αργότερα εκτελεσμένους μέσα στο πυρπολημένο χωριό». Κατά τη διάρκεια της ιταλο-γερμανικής κατοχής λεηλατήθηκαν και πυρπολήθηκαν στο Μάζι συνολικά 44 σπίτια, το σχολείο και 4 παρεκκλήσια.

Από το Μάζι οι καταδρομείς συνέχισαν την πορεία τους προς το Αηδονοχώρι. Το χωριό, που απλώνεται σε μια απότομη πλαγιά πάνω από τον ποταμό Αώο, το 1943 είχε 550 κατοίκους. Γεμάτοι απότομες στροφές, οι δρόμοι του ελίσσονται σαν σερπαντίνες, και απ' όλα τα σπίτια μπορεί κανείς να απολαύσει την πανοραμική θέα προς την όμορφη κοιλάδα. Γι' αυτό το Αηδονοχώρι αποτελούσε ιδανική βάση, τόσο για τους αντάρτες, όσο και για τους Γερμανούς και τους Ιταλούς. Πρώτοι επιτέθηκαν στο Αηδονοχώρι οι Ιταλοί, στις 28 Οκτωβρίου 1940. Σύμφωνα με την ελληνική επιτροπή το 1945: «Πολλοί διέφυγαν χωρίς τρόφιμα. Οι Ιταλοί και οι Αλβανοί λεηλάτησαν το χωριό και κατέστρεψαν τα σπίτια».

Αργότερα οι κάτοικοι επέστρεψαν στο ορεινό χωριό τους. «Και μετά ήρθε το δεύτερο κύμα της κατοχής» θυμόταν αργότερα, το 2004, ο Μηνάς Στεφανίδης. «Αυτή τη φορά ήταν οι Γερμανοί. Άν-

δρες και γυναίκες το έσκασαν, αλλά όποιον μπορούσαν να πιάσουν τον σκότωναν». Όταν συνέβησαν αυτά, στις 10 Ιουλίου 1943, ο Μηνάς ήταν 11 ετών.¹³ Το 1945 η επιτροπή Μπαλάνου διαπίστωσε ότι το χωριό είχε δεχτεί επίθεση από όλμους πριν καταληφθεί από τις γερμανικές δυνάμεις και τους Αλβανούς οδηγούς που τις συνόδευαν. Κατάσχεσαν αμέσως πρόβατα, βόδια και αγελάδες, άλογα και μουλάρια. Συνολικά στις φλόγες χάθηκαν 120 σπίτια. Μόνο ένα έμεινε άθικτο. Δεν πείραξαν την εκκλησία. Τη στιγμή της επίθεσης η πλειονότητα των κατοίκων βρισκόταν στα χωράφια και κατέφυγε στο δάσος. Όμως 22 άτομα, ανάμεσα τους και τρεις εβδομηνταπεντάχρονοι, που δεν κατάφεραν να διαφύγουν έχασαν τη ζωή τους «μέσα στα φλεγόμενα σπίτια ή εκτελέστηκαν». Σύμφωνα με τις σημειώσεις του προέδρου του χωριού, στα σπίτια τους καήκαν οι χήρες Χαρίκλεια Τσίπη (50 ετών), Ελένη Σουγαρίδη (55 ετών) και Αικατερίνη Πόντου, καθώς και η Βασιλική Τσίπη (30 ετών) και ο Ευάγγελος Σιάφης (65 ετών). Στους εκτελεσμένους συγκαταλέγονταν Σπυρίδων Βανούσης και ο Αποστολής Ζιάκος, 75 και 80 ετών αντίστοιχα.

Μετά την καταστροφή ο Γερμανοί απαγόρευσαν στους επιζώντες «να κινούνται ελεύθερα στο χωριό», απειλώντας τους παραβάτες με ποινή εκτέλεσης, όπως κατέγραψε η επιτροπή Μπαλάνου το 1945. Πολλοί επέζησαν από τις κακουχίες του πολέμου σε γειτονικά χωριά. Μόνο μετά την απελευθέρωση, τον Οκτώβριο του 1944, στο Αηδονοχώρι επέστρεψαν 40 Οικογένειες.

Ο γιατρός Χρήστος Πρίντζης από το Βασιλικό, 80 ετών σήμερα, ανέφερε πως όλοι οι κάτοικοι παρέμειναν στα σπίτια τους όταν οι Γερμανοί κατέλαβαν το χωριό στις 10 Ιουλίου. «Έτσι έβγαλαν το συμπέρασμα» υπέθεσε ο γιατρός «ότι στο Βασιλικό δεν υπήρχαν αντάρτες. Μας μάζεψαν και μας έκλεισαν σε δύο καφενεία, και αργότερα την ίδια μέρα μας άφησαν ελεύθερους». Πράγματι, στο Βασιλικό καταστράφηκαν «μόνο» τέσσερα κτίρια και εκτελέστηκαν δύο άνδρες, ο Μιχάλης Δόμπιτσας και ο Κ. Καραμπίνας.

Από το Βασιλικό οι καταδρομείς συνέχισαν στις 10 Ιουλίου την πορεία τους προς το Κεφαλόβρυσσο. Με 350 οικογένειες και πολλά από τα 280 περίπου σπίτια του πετρόχτιστα, ήταν το μεγαλύτερο από τα χωριά που υπέστησαν την επίθεση του 6ου Λόχου του 98ου Συντάγματος. Οι κάτοικοί του, που ξεπερνούσαν τους 1.500, ήταν στην πλειοψηφία τους Βλάχοι. Οι περισσότεροι περνούσαν το καλοκαίρι κοντά στα ζώα τους, ζώντας μέσα σε καλύβες από άχυρο. Το χειμώνα κατέβαιναν σε περιοχές με πιο ήπιο κλίμα κοντά στη θάλασσα, πέρα από τα σύνορα, κοντά στην παραλιακή πόλη των Αγίων Σαράντα.

Ο Δημήτριος Σιούτης και ο Κίτσος Δεμίρης, που ανήκαν στον λεγόμενο εφεδρικό ΕΛΑΣ, είχαν λάβει διαταγή να φυλάνε την είσοδο στο χωριό. Ήταν οι πρώτοι που αντίκρισαν τους ορεινούς καταδρομείς να πλησιάζουν από το Βασιλικό, χωρισμένοι σε τρεις ομάδες. Μία από τις ομάδες είχε προφανώς δεχτεί πυροβολισμούς μεταξύ του Βασιλικού και του Κεφαλόβρυσσου. Χάρη στην έγκαιρη προειδοποίηση των Σιούτη και Δεμίρη, οι περισσότεροι κάτοικοι του χωριού πρόλαβαν να διαφύγουν και να αναζητήσουν καταφύγιο στα γύρω δάση και βουνά. Ο Σιούτης και ο Δεμίρης έμειναν στο χωριό μαζί με 24 ακόμη άνδρες. Ανάμεσά τους ήταν και ο παπάς Γεώργιος Κιτσωνάς και ο γραμματέας της κοινότητας Σπυρίδων Τζαβάρας. Ήθελαν να υποδεχτούν τους Γερμανούς στο χωριό τους «σύμφωνα με τα πατροπαράδοτα έθιμα».

Αλλά ο Γερμανοί δεν είχαν καμία διάθεση για συζητήσεις κα, φιλοφρονήσεις. Και οι 26 άνδρες κλείστηκαν χωρίς περιστροφές στο μαγαζί του Ζήκου Φούκη. Στη συνέχεια οι Γερμανοί ερεύνησαν συστηματικά όλα τα σπίτια, και «ληηλάτησαν και πυρπόλησαν περίπου 50 από αυτά».

Ο λόχος του Μίχαελ Παίσιινγκερ ήταν βέβαιος πως το χωριό ήταν «μολυσμένο από αντάρτες», επειδή οι περισσότεροι κάτοικοί του το είχαν εγκαταλείψει, και λίγο πριν από την κατάληψη του Κεφαλόβρυσου οι Γερμανοί είχαν ανταλλάξει πυρά με τους αντάρτες, χωρίς όμως να τραυματιστεί κανένας. Ο χρονικογράφος των γεγονότων Κωνσταντίνος Νικολάου Κούρος, που ασχολήθηκε διεξοδικά με την ιστορία του χωριού, αφηγήθηκε:

Όταν τα σπίτια άρχισαν να καίγονται, οι αιχμάλωτοι συγκεντρώθηκαν στο κέντρο του χωριού. Ξαφνικά τους διέταξαν να κατευθυνθούν προς το Βασιλικό. Αμέσως προκλήθηκε δικαιολογημένη ανησυχία, μας κα. οι Γερμανοί τους είχαν περικυκλώσει με οπλισμένα αυτόματα.

Τέσσερις άνδρες εκμεταλλεύτηκαν εκείνη τη στιγμή της αναστάτωσης κα. προσπάθησαν να διαφύγουν. Δύο όμως, ο φύλακας Δημήτριος Σιούτης και ο σιδεράς του χωριού Παναγιώτης Γκόγκος, σκοτώθηκαν στην προσπάθεια. Οι άλλοι δύο, ονόματι Μητσοθύμιος και Χαράλαμπος Μέντης, κατάφεραν να γλιτώσουν.

Δυστυχώς το αποτέλεσμα αυτής της απόπειρας δραπέτευσης ήταν οι Γερμανοί να χωρίσουν αμέσως τους υπόλοιπους 22 άνδρες σε δύο ομάδες, να τους κλείσουν σε δυο αντικρινό σπίτια και να βάλουν φωτιά. Δεν υπήρχε τρόπος διαφυγής. Τα παράθυρα ήταν κλειδαμπαρωμένα, και Γερμανοί στρατιώτες είχαν περικυκλώσει τα σπίτια.

Ο πρόεδρος της κοινότητας Νικόλαος Τσέπας κατέθεσε ενόρκως το 1946 πως «οι Γερμανοί έριξαν χειροβομβίδες στα σπίτια, αφού πρώτα έβαλαν φωτιά για να μην ακούνε τις κραυγές των ανθρώπων».

Κλειδωμένοι, στα σπίτια του Γκέλιου Σιούγη κα. του Πάνου Φούκη, κήκαν ζωντανοί συνολικά 21 άνδρες. Μόνο ένας, ο Δημήτριος Μέντης, επέζησε ως εκ θαύματος.

Πρόφτασε και μπήκε στο τζάκι. Έβαλε μπροστά ένα τσίγκινο σκαφίδι, και έτσι φυλάχτηκε για ένα διάστημά. Όταν όμως άναψε για καλά η φωτιά, κινδύνευε να πεθάνει από ασφυξία και να σκοτωθεί από τις μαυρόπλακες όταν άρχισε να πέφτει η σκεπή. Χωρίς να λογαριάζει αν έξω ήταν ακόμη οι Γερμανοί, έβγαλε μια σπαρακτική φωνή [...] η Χάιδω Σιούγη, που 'ταν εκεί κοντά κρυμμένη, του άνοιξε την πόρτα και έτσι γλίτωσε.

Στις φλόγες εκείνη τη μέρα χάθηκαν ένας ιερέας, ο γραμματέας της κοινότητας, βοσκοί, ένας τσέλιγκας, ένας τσαγκάρης, ένας ράφτης, ένας σιδηρουργός και ένας ανάπηρος πολέμου. Οι 14 από τους 21 νεκρούς ήταν άνω των 50 ετών. Η μεγάλη ηλικία των δολοφονημένων επιτρέπει το συμπέρασμα ότι η πλειοψηφία των νεότερων κατοίκων είχε διαφύγει, ενώ οι πιο ηλικιωμένοι δεν πίστεψαν πως βρίσκονταν σε κίνδυνο και έμειναν στο χωριό. «Την επόμενη μέρα οι γυναίκες επέστρεψαν στο χωριό» έγραψε ο Νίκος Ζιάγκος.

Η Αγγέλω Γκότση έψαχνε μα δεν μπορούσε πουθενά να βρει το παιδί της Γάκη Γκότση, τυχαία βρήκε το σουγιά του [...] Ο Κίτσος Δεμίρης δεν είχε κανέναν να τον θάψει [...] Πήγε λοιπόν να τον θάψει η Βασιλική Λώλη γιατί ήταν στενός φίλος του παιδιού της [...] Ανακατεύοντας τις στάχτες βρήκε το δαχτυλίδι του και λίγα μισοκαμένα κόκαλα.

(Συνέχεια στο επόμενο)

Το αμάρτημα του Παπα-Γιώργη

Χρ. Χρηστοβασίλη

Στον μέγαν Μητροπολίτην

Ιωαννίνων Κον Κον Σπυρίδωνα

Τὸ αμάρτημα, πὸν θὰ διηγηθῶ ἔχει γείνει στὴν Κόνιτσα, λίγα χρόνια πρὶν ἐλευτερωθῆ ἀπὸ τὸν τούρκικὸ ζυγὸ.

Ἡ Κόνιτσα εἶναι ἡ πλειὸ βορεινὴ ἐπαρχία τῆς πατρίδας μου, καὶ πρωτεύουσα τῶν μαστοροχωριῶν, δηλαδὴ τῆς ἐπαρχίας πὸν βγάζει τοὺς πλειότερους χτίστες τῆς Ἑλλάδας, γιὰτὶ οἱ χτίστες λέγονται γενικῶς «μαστόροι» ὄχι μόνον στὴν Ἠπειρο, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλην τὴν χέρση Ἑλλάδα.

Τὸν καιρὸ τῆς Τουρκιᾶς ἡ Κόνιτσα εἶταν ἔδρα καϊμακάμη¹, εἶχε πρωτοδικεῖο, μοιραρχία χωροφυλακῆς καὶ Ἑλληνα Μητροπολίτη. Εἶχε καὶ καμιὰ ἑξακοσαριὰ σπίτια, τὰ λίγο πλειότερα ἑλληνικὰ καὶ τὰ λίγο λιγώτερα τούρκικα, ἢ τὸ σωστότερο τουρκοελληνικά, τρεῖς χιλιάδες ψυχὲς ἀπάνωκάτω, μὲ ὄψη πλειότερο χωριοῦ, παρὰ πόλης. Ἀλλ' οἱ Τούρκοι τῆς Κόνιτσας, διαφορετικοὶ στὴν ἀντίληψη ἀπ' ὅλον τὸν ἄλλον Κόσμο, θεωροῦσαν τότε τὴν Κόνιτσα πόλη καὶ τὰ Γιάννινα χωριὸ καὶ ἔλεγαν κομπαστικά:

— «Γιάννινα χωριό. Κόνιτσα κασαμπᾶς»².

Τὸ ἴδιο ἔλεγαν καὶ Μετσοβῖτες γιὰ τὸ Μέτσοβό τους, ἀλλὰ δὲν γνωρίζουμε ἱστορικῶς, ἂν οἱ Μετσοβῖτες τὸ πῆραν αὐτὸ ἀπὸ τοὺς Κονιτσιῶτες ἢ οἱ Κονιτσιῶτες ἀπὸ τοὺς Μετσοβῖτες,

γιὰτὶ καὶ αὐτοὶ ἔλεγαν:

— «Γιάννινα χωριό, Μέτσοβο κασαμπᾶς».

Πρὶν ἀπὸ διακόσια χρόνια, ἡ Κόνιτσα δὲν εἶταν πρωτεύουσα ἐπαρχίας, καὶ οὔτε καϊμακάμη εἶχε, οὔτε ἀρχιερέα, καὶ οὔτε ἓναν Τούρκο στὰ σπλάχνα τῆς. Τότε ἴσως νὰ εἶταν μικρότερη καὶ νὰ μὴν εἶταν «κασαμπᾶς», ἀλλ' εἶταν χριστιανικὸ χωριὸ ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρα ὡς τὴν ἄλλη, πέρα καὶ πέρα. Ἐπειδὴ ὅμως τοὺς χριστιανοὺς κατοίκους τῆς Κόνιτσας τοὺς πίεζαν πολὺ καὶ τοὺς τυραννοῦσαν οἱ γειτόνοι τους, οἱ Λεσκοβικινοί, πὸν εἶταν χρόνια προτύτερα τουρκεμένοι, ὑπόφερναν πολὺ οἱ ἀνδρῶποι, ἀλλὰ βαστοῦσαν καὶ ἔμεναν ἀκλόνητοι στὴν πίστη τῶν πατέρων τους, μ' ὅσα καὶ ἂν ὑπόφερναν. Δυστυχῶς ὅμως, μιὰ μέρα πέρασαν ἀπὸ τὴν Κόνιτσα καμιὰ σαρανταριὰ Λεσκοβικινοὶ Τουρκαρβανῖτες, πηγαίνοντας πρὸς τὰ Ζαγοροχώρια γιὰ πλιατσκολοῦν, καὶ ἐπειδὴ τὸ ποτάμι τῆς Κόνιτσας δὲν εἶχε τότε τὸ γεφύρι, πῶχει σήμερα, καὶ εἶταν πολὺ καταιβασμένο ἀπὸ τὲς βροχὲς, δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ περάσουν, καὶ ἀναγκάστηκαν νὰ μείνουν στὴν Κόνιτσα. Ἐμειναν μιὰ μέρα, δυὸ μέρες, τρεῖς μέρες, μὲς στὴν Κόνιτσα, ἔτρωγαν καὶ ἔπιναν τὰ καλύτερα φαγητὰ καὶ τὰ καλύτερα κρασιά, ἀλλὰ βλέποντας στὸ τέλος ὅτι τὸ ποτάμι ὄλο καὶ

κατέβαζε και δέν θα μπορούσαν να περάσουν εύκολα για τα Ζαγοροχώρια, ρίχτηκαν να πλιατσκολογήσουν την Κόνιτσα και να γυρίσουν γλίγωρα στα σπίτια τους φορτωμένοι. Άλλ' οί Κονιτσιῶτες ἀντιστάθηκαν και μὲ ξύλα και μὲ λιθάρια και μ' ὅ,τι ἄρματα εἶχαν και τοὺς σκότωσαν ὅλους. Αὐτὸ ὅμως θὰ ἐπέφερε τὴν τέλεια καταστροφή τῆς Κόνιτσας, ἅμα θὰ μαθεύονταν στὸ Λεσκοβίκι τὸ φονικό, ποῦχε γείνει. Τότε οί Κονιτσιῶτες, για να γλυτώσουν τὴν καταστροφή και τὸν βέβαιον θάνατον, προσκάλεσαν κρυφὰ τὸν Σιέχη³ τοῦ Τεκὲ⁴ τοῦ Πρεμετιοῦ, ποῦ ἐνεργοῦσε τὲς ἐξωμοσίες τῶν Χριστιανῶν και τούρκεψαν ὅλοι*! Κι' ὅταν, ὕστερα μαθεύτηκε ὁ φόνοσ τῶν Λεσκοβικινῶν, διεκήρυξε ὁ Σιέχης ὅτι ὅ,τι εἶχαν κάνει οί Κονιτσιῶτες, ὡσ Χριστιανοί, εἶταν λησμονημένο και συμπαθισμένο τώρα, ποῦ ἔγειναν Τούρκοι, κι ἂν ἤθελαν οί Λεσκοβικινοί να πάρουν τὸ αἷμα τους ἀπὸ τοὺς Κονιτσιῶτες, θὰ εἶχαν να κάνουν μ' ἐκεῖνον και μ' ὅλο τὸ Πρεμέτι, κι' ἔτσι οί Λεσκοβικινοί κάθησαν στ' αὐγά τους και δέν ταράχτηκαν πλειά.

Γενόμενοι ὅμως Τούρκοι οί Κονιτσιῶτες διατήρησαν κρυφὰ, ὡσ ἓνα διάστημα δυὸ γενεῶν τὴν χριστιανικότητά τους, και χωρὶς να χαλάσουν τὲς ἐκκλησίες τους, ἢ να τὲς μεταβάλουν σὲ τζαμιά, ἔχτισαν ἰδιαίτερα τζαμιά, ἀλλὰ λίγο-λίγο, μὲ τὸν καιρό, ἀπόγειναν Τούρκοι, και μοναχὰ διατήρησαν ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ τὸν σεβασμὸ πρὸς κάθε χριστιανικὸ ἀγιωτικὸ

και πρὸς τοὺς παπᾶδες μας και φέρονταν ἤπια πρὸς τοὺς χριστιανούς. Ἔτσι, λοιπόν, σ' ἐποχή, ποῦ δέν ὑπῆρχαν γιατροί, ὄχι μόνον στὴν Κόνιτσα, ἀλλ' οὔτε και στὰ ξακουστὰ Γιάννινα ἀκόμα, οί μόνον γιατροί εἶταν οί παπᾶδες μὲ τὴν «δύναμη τοῦ Θεοῦ» και χριστιανοί και μωαμεθανοί ἔτρεχαν στὲς ἐκκλησίες και στοὺς παπᾶδες, κι ἔτσι οί Τουρκοκονιτσιῶτες διατήρησαν ὡσ τὰ τελευταῖα τὴν χριστιανική τους συνήθεια να προστρέχουν στὲς ἐκκλησίες μας και στοὺς ἀγίους μας, ὅταν ἀρρώσταιναν, κι' ὄχι στὰ τζαμιά τους και στοὺς χοτζᾶδες τους. Τούρκοι, λοιπόν, Κονιτσιῶτες, ἀρρωσταίνοντας, ἔταζαν και πρόσφεραν λάδια, κηριά και λαμπᾶδες στὲς ἐκκλησίες, παράγγελλαν λειτουργιὲς και προσφορὲς και προσκαλοῦσαν παπᾶδες στὰ σπίτια τους και τοὺς διάβαζαν εύκὲς και παρακλήσεις για να γένουν καλά. Γι' αὐτὸ κι ἀπ' ὅλους τοὺς ἑλληνοεξωμότες οί Κονιτσιῶτες ὄχι μόνον δέν μισοῦσαν τοὺς Χριστιανούς, ἀλλὰ και τοὺς ἀγαποῦσαν και τοὺς προστάτευαν και τοὺς βοηθοῦσαν. Αὐτοὶ προσκάλεσαν ἀπὸ διάφορα χωριὰ Χριστιανούς, ποῦ βρίσκονται σήμερα στὴν Κόνιτσα, τοὺς ἔχτισαν σπίτια, τοὺς βοήθησαν κι ὀλίγο κατ' ὀλίγον ἔφτασαν ἀπὸ πενήντα χρόνια και πλειότερο τὰ σπίτια τὰ χριστιανικὰ να γένουν πλειότερα ἀπὸ τὰ τουρκικὰ, και Τούρκοι και Χριστιανοί ἔζησαν πάντα ἀγαπημένοι.

Αὐτὴ ἡ ἀρμονία ἀνάμεσα Τούρκων και Χριστιανῶν τῆς Κόνιτσας βᾶ-

σταξε άκέρια ώς τές μέρες, πουρδε ό Σουλτάν Χαμίτης στόν αύτοκρατορικόν θρόνο τής Πόλης. Από τότε, όπως και σ' όλην τήν άλλη Τουρκία, άλλαξαν και στην Κόνιτσα τά πράγματα. Η κατασκοπεία είχε φτάσει σ' έπιστημονική περιωπή, κι ό μισαλλόδοξος μουσουλμανικός φανατισμός στο κατακόρυφο. Άλλ' ή μεγαλύτερη κατασκοπεία γένονταν έναντίον τών Τούρκων κι αλλοίμονο σ' εκείνον τόν Τουρκο, που θα καταγγέλλονταν ότι έστειλε κηρί, λάδι ή λαμπάδες σ' εκκλησία, ή ότι προσκάλεσε παπα στο σπίτι του για θεραπευτικό διάβασμα! Άμέσως τζουρλάλι⁵ ότι δεν είταν γνήσιος και σωστός μουσουλμάνος, και τó λιγώτερο, πουχε να πάθη, θα είταν έξορία στην Συρία ή στην Άραπιά!

Άλλά κι οί παπαδες κινδύνευαν να τιμωρηθούν αύστηρά από την τουρκική Κυβέρνηση, αν καταγγέλλονταν ότι έλάβαιναν από μουσουλμάνο λάδι, κηρί ή λαμπάδες για την εκκλησία, ή πήγαιναν να διαβάσουν παρακλήσεις στα τουρκόσπιτα, γι' αυτό κι ό μητροπολίτης τής Κόνιτσας τούς διέταξε να μην έχουν πλειά, σαν και πριν, καμιά σχέση με τα τουρκόσπιτα, γιατ' είταν μεγάλη τάχα κι άσυγχώρητη άμαρτία να δίνουν τ' άγια ("τοίς κυσί") στα σκυλιά, κι ότι, αν μάθαινε στο έξης ότι ένας παπās μπήκε σε τούρκικο σπίτι, κρυφά ή φανερά, θα τόν έκανε άργό "πάσης ιεροπραξίας". Έτσι, τραβήχτηκαν οί παπαδες από τα τουρκόσπιτα, κι αυτό βάσταξε για κάμποσον καιρό. Άλλ' οί Τούρκισσες τής Κό-

νιτσας, που είταν συνηθεισμένες, μ' όλην την έγκατάσταση εκεί έπιστημόνων γιατρών, να προστρέχουν και στην παραμικρότερη άρρώστεια, στους παπαδες και στες εκκλησίες, προτιμούσαν να πεθαίνουν καλύτερα, παρά να δέχονται γιατρό και να πάρουν γιατρικά. Κάνέννας όμως παπās δεν δέχονταν πλειά να πάη σε τούρκικο σπίτι, ούτε να δεχτῆ τούρκικα τάγματα, φοβούμενος και την μεγάλη κι άσυγχώρητη άμαρτία και την τιμωρία, κι από τόν Αρχιερέα κι από την τουρκική Αρχή, τó χειρότερο. Άλλ' ή παντοδύναμη βία δεν τ' άκουε αυτά και τά υπερέπηδησε όλα.

Μιά νύχτα, παρουσιάζεται στο σπίτι του Παπα Γιώργη ένας Τουρκο και του λέγει:

— Να κοπιάσης, Παπα-Γιώργη, στο σπίτι μου, πολυ σε παρακαλώ, να μου διαβάσης μια εύκη στην γυναίκα μου, γιατί έχει δυο μέρες με τούς πόνους και δεν μπορεί να γεννήση ακόμα.

— Άλλά, εύλογημένε... (Φτου! φτου! τόν θεοκατάρατο, τόν Άγαρηνό! είπε μέσα του ό Παπα Γιώργης, γιατί ώνόμασε "εύλογημένον" τόν άλλόπιστον Τουρκο) ... Άλλά, αγά μου φοβοῦμαι νάρθω, γιατί θα τó μάθη ό Καϊμεκάμης και θα με κάνη έξορία! Δεν έρχομαι! Πήγαινε στην εύκη του Θε... (Φτου! φτου! πάλε τόν θεοκατάρατο, τόν Άγαρηνό!) Ξανάειπε πάλι από μέσα του ό παπās)

Πήγαινε στο καλό, αγά μου! Πήγαινε στο καλό! Μην με πάρης στόν λαιμό σου!

Βλέποντας ὁ Τουῦρκος τὴν ἐπίμονη ἄρνηση τοῦ παπᾶ, ἔφυγε, ἀλλὰ σὲ λίγο ξαναγύρισε καὶ τοῦ εἶπε ἄγρια καὶ ἀπελπισμένα:

— Θᾶρθης, παπᾶ! Ἀλλοιώτικα δὲν γένεται! Πεθαίνει ἡ γυναίκα μου! Δὲν μπορεῖ νὰ γεννήσῃ καὶ φωνάζει!

«— Φέρτε μου τὸν Παπᾶ Γιώργη, ποῦ μὲ γλύτωσε, καὶ στὴν ἄλλη μου γέννα, μὲ τὸ διάβασμά του!»

— Σὲ λυποῦμαι πολὺ, ἀγᾶ μου, μ' αὐτά, ποῦ μοῦ λές, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νᾶθρῶ ... Φοβοῦμαι, σοῦ εἶπα, τὸν καϊμεκάμη...

Τότε ὁ Τουῦρκος βγάζει μια ἀστραφτερὴ μαχαίρα καὶ τοῦ λέγει:

— Τὴν γλέπεις αὐτήν, παπᾶ; Ἡ ἔρχεσαι, ἢ στὴν ἔχωσα στὰ στήθια!

Καὶ πετοῦσαν τὰ μάτια του φωτιές.

Τί νᾶκανε τότε ὁ καϊμένος ὁ Παπᾶ Γιώργης;

Ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά ἢ μεγάλη καὶ ἀσυγχώρητη ἁμαρτία, ποῦ δὲ πετοῦσε τ' ἅγια στα σκυλιά, (τοῖς κυσί) ὅπως εἶχε εἰπῆ ὁ Μητροπολίτης, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁ φόβος μὴν τὸ μάθῃ καὶ ὁ καϊμεκάμης καὶ ὁ Μητροπολίτης! Ἐμπρὸς βαθὺ καὶ πίσω ρέμα. Ἀλλὰ καὶ «παπᾶς δεμένος γράφει καὶ ξεγράφει» καὶ ἔτσι, θέλοντας καὶ μὴ, πῆρε τὸ εὐκολόγι του, τὸ πετραχήλι του, ἓνα κηρὶ καὶ λίγο θυμιᾶμα καὶ ἀκολούθησε τὸν Τουῦρκο, τρέμοντας ἀπὸ τὸν φόβο του. Φτάνοντας στὸ τουρκόσπιτο, διάβασε παράκληση, καὶ ὦ! τοῦ θάματος, ὕστερα ἀπὸ μισὴ ὥρα, γέννησε ἡ Τούρκισσα!

Ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, κρυφά-κρυφά, τῶμαθαν ὅλες οἱ Τούρκισσες τῆς

Κόνιτσας, ὅτι ἡ Φατμὲ τοῦ Χασὰν Ζέλφου, δὲν μποροῦσε νὰ γεννήσῃ προσκάλεσε τὸν Παπᾶ Γιώργη νὰ τὴν διαβάσῃ, καὶ μόλις τὴν διάβασε γέννησε μιὰ χαρά...

Κι ἔλεγαν οἱ Τούρκισσες:

— Μωρέ, τί καλὸ διάβασμα ἔχει ὁ Παπᾶ Γιώργης! Ἄμα διαβάσῃ πιάνει ἀμέσως τὸ διάβασμά του!

— Βαλλαῖ!⁶ εἶναι ἅγιος ἄνθρωπος! Διαβάζει καὶ τὸν ἀκούει ὁ Θεός:

— Τί πειράζει, ποῦ εἶναι Χριστιανός;

Τὸν ἀγαπάει ὁ Θεὸς καὶ τὸν ἔχει στὸ Χουσμῆτι του⁷. Ὁ Θεὸς ἔπλασε καὶ τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Χριστιανούς. Ὅλους παιδιά του μᾶς ἔχει...

— Νοικοκύρης εἶναι καὶ ὅποιον θέλῃ παίρει στὸ χουσμῆτι του...

— Πόσοι Τουῦρκοι εἶναι, ποῦ παίρνουν Χριστιανούς στὴν δούλεψή τους καὶ δὲν παίρνουν Τουῦρκους. Ἐτσι καὶ ὁ Θεὸς προσκυνοῦμε τ' ὄνομά του! - ἔχει πάρει τὸν παπᾶ Γιώργη ἀπὸ τὸν τόπο μας...

Κι ἔτσι ὁ Παπᾶ Γιώργης ἔγεινε ἀξιαγάπητος σ' ὄλο τὸ τουρκογυναϊκαρεῖο τῆς Κόνιτσας, καὶ ἡ ἀγάπη μεταδόθηκε ἀπὸ τὲς Τούρκισσες στοὺς ἄντρες τους, στ' ἀδέρφια τους καὶ στοὺς γονέους τους.

Ὁ παπᾶ-Γιώργης μπαινόβγαινε τὲς νύχτες στὰ τουρκόσπιτα “γιὰ διάβασμα” καὶ δὲν τὸν μαρτυροῦσε κανένας στὸν καϊμεκάμη. Κάποτε ὅμως ἀρρώστησε καὶ ἓνα παιδί τοῦ καϊμεκάμη καὶ δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ κάνουν καλὰ οἱ γιατροί. Κιντύνευε καὶ σώνονταν μέρα

μέ τή μέρα. Μιά χανούμισσα⁸, ή πρώτη χανούμισσα τῆς Κόνιτσας, ή γυναίκα τοῦ ὀνομαστοῦ Σιαχήν-μπέη, φιλινάδα τῆς Καϊμεκάμυνα,ς τῆς εἶπε μιὰ μέρα:

— Καϊμένη, Χατιτζέ-χανούμ! Δέν φωνάζεις τόν παπᾶ Γιώργη νά σοῦ διαβάσῃ τὸ παιδί σου νά γένη καλά;

— Τί λές αὐτοῦ, χανούμ-έφέντη⁹! (Τῆς ἀπάντησε ή Καϊμεκάμυνα, ποῦ δέν εἶταν Κονιτσιώτισσα καί δέν πίστευε στὰ χριστιανικά ἀγιωτικά). Πῶς εἶναι δυνατὸ νά κάνῃ καλά τὸ παιδί μου τὸ διάβασμα ἑνὸς γκιαούρη;

— Ἄκου με, χανούμ ἐφέντη! (Τῆς εἶπε πάλε ἐκείνη). Ἄν θέλεις νά γένη τὸ παιδί σου καλά, νά πάρῃς τόν παπᾶ Γιώργη νά σοῦ τὸ διαβάσῃ...

Πέρασαν μέρες, βδομάδες, ἴσως καί μήνας καί τὸ παιδί τῆς Καϊμακάμυνας ὄχι μόνον δέν γένονταν καλά μετὰ γιαιτρικά τῶν γιαιτρῶν, ἀλλὰ χειροτέρευε. Τότε, στήν ἀπελπισία της, μιὰ βραδειά, κρυφὰ ἀπὸ τὸν ἄντρα της, προσκάλεσε τὸν παπᾶ Γιώργη καί τὸ διάβασε. Τ' ἄρρωστο παιδί, παιδί ἐφτά-ὀχτῶ χρονῶν παλληκαράκι αἰστάνθηκε ἕναν ἐσωτερικὸν κλονισμό στήν ἐμφάνιση τοῦ παπᾶ καί στὲς προφυλάξεις ποῦ μεταχειρίστηκε ή μητέρα του γιὰ νά μπῆ κρυφὰ ὁ παπάς τὴν νύχτα στὸ διαμέρισμά της, κι ἄρχισε νά τρέμῃ. Ὁ παπᾶ Γιώργης τὸ καθησύχασε με ἡμερον τρόπο, τοῦ διάβασε τὴν παράκληση τὸ θυμιάτισε με μοσκολίβανο, τὸ σταύρωσε με τὸν Τίμιο Σταυρὸ καί φεύγοντας εἶπε στήν Καϊμεκάμυνα:

— Ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ κι' ὄχι ή δική μου, τοῦ ἀνάξιου ἀμαρτωλοῦ, δὰ

κάνῃ καλά τὸ παιδί σου...

Καί καθὼς τὸ εἶπε ὁ παπᾶ Γιώργης, ἔτσι κι' ἔγινε.

Ἄπὸ ἐκείνη τὴν νύχτα κόπηκε ή θέρμη τοῦ παιδιοῦ καί σὲ λίγες μέρες ἔγεινε καλά!

Ἔμαθε κι' ὁ Καϊμεκάμης τὴν αἰτία τῆς θεραπείας τοῦ παιδιοῦ του, κι' ἂν καί φανατικὸς μουσουλμᾶνος - γιαιτὶ δέν εἶταν Κονιτσιώτης - καί δέν ἀγαποῦσε τοὺς Χριστιανούς, φώναξε κρυφὰ τὸν παπᾶ Γιώργη καί τῶδωκε δέκα λίρες κέρασμα καί συνάμα τὴν ἄδεια νά διαβάσῃ ἐλεύτερα στὰ τούρκικα τὰ σπίτια, ἀλλὰ με μεγάλη προσοχή νά μὴν τὸ μάθῃ ή Ἀστυνομία, ή κανένας χαφιές¹⁰, γιαιτὶ τότε, ὡς καϊμεκάμης, δὰ εἶταν ὑποχρεωμένος νά τὸν καταδιώξῃ.

Επιμέλεια: Κ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

1. Λέξη περσική = ὑπδιοικητής, ἀντι-συνταγματάρχης.
2. Λέξη ἀραβική = πόλη.
3. Λέξη ἀραβική = ἀρχηγός, ἡγούμενος μοναστηριοῦ
4. Λέξη περσική = μοναστήρι μωαμεθανικό
5. Λέξη τουρκογαλλική = κατηγορητήριο.
6. Ἀραβική ἔκφραση = μὰ τὸν Θεό.
7. Λέξη ἀραβική = ὑπηρεσία.
8. Λέξη ἀραβική = Κυρία δεσποινίδα, τιμητικὸς τίτλος τῆς γυναικόας.
9. Λέξη ἑλληνική = αὐθέντης.
10. Λέξη ἀραβική = κατάσκοπος, μυστικὸς ἀστυνόμος.

(Συνέχεια στο ἐπόμενο)

Μίλυ Πασχάλη

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Το Ίδρυμα Νιάρχου κατασκευάζει με χρήματά του στο Φαληρικό Δέλτα, σε μεγάλη παραθαλάσσια έκταση, Λυρική Σκηνή, Εθνική Βιβλιοθήκη και Πολιτιστικό Πάρκο. Οι εργασίες βρίσκονται στο τέλος τους. Το πρώτο εξάμηνο του έτους 2016 θα παραδοθεί το συγκρότημα στο Ελληνικό Δημόσιο, για να το λειτουργήσει με ευθύνη του. Η μορφωτική αυτή σύνθεση είναι μοναδική σε όλο τον κόσμο. Είναι ένα παγκόσμιο καινοτόμο και τεχνικό επίτευγμα. Ο χώρος από την θεμελίωσή του είναι επισκέψιμος από το κοινό και από τώρα οργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Επί τετραήμερο στο τέλος Ιουνίου έτους 2015 οργανώθηκαν εκδηλώσεις με το όνομα «**Νύχτα μέρα στο Πάρκο Σταύρος Νιάρχος**» από το Κέντρο Πολιτισμού του Ιδρύματος Σταύρου Νιάρχου. Επιτυχημένες εκδηλώσεις, ελεύθερες και δωρεάν για το πολυάριθμο κοινό. Ήταν εκδηλώσεις που συνδύαζαν την Μουσική με την Φωτογραφία, την Αρχιτεκτονική με το Περιβάλλον, τον Αθλητισμό με τα Δημιουργικά Εργαστήρια, τις Ολονύκτιες προβολές με την Τέχνη, προσφέροντας ένα αποτέλεσμα γεμάτο μαγεία.

Το διαδίκτυο επιφυλάσσει πολλές εκπλήξεις. Ψηλαφείς τα γεγονότα. Ενώνει τους ανθρώπους. Γνωρίζεις ανθρώπους. «Σερφάροντας» στο internet στο λήμμα «Ίδρυμα Νιάρχου» φθάνεις στην Μίλυ Πασχάλη.

Την οργάνωση και παρουσίαση του προγράμματος των εκδηλώσεων είχε η Κονιτσιώτισσα, από την Καλλιθέα (Γορίτσα) Κόνιτσας Μίλυ Πασχάλη, θυγατέρα του κάποτε οδηγού-λεωφορειούχου Απόστολου Πασχάλη, Διευθύντρια Προγραμματισμού και Παραγωγής του Κέντρου Πολιτισμού του Ιδρύματος Σταύρου Νιάρχου. Η δικηγόρος συμπατριώτισσά μας αναδείχθηκε με το ξεχωριστό μυαλό της και την σκληρή δουλειά της σε ανώτατο πολιτιστικό στέλεχος παγκόσμιας εμβέλειας υπηρετώντας σε κορυφαία θέση στην αρχή στο Μέγαρο Μουσικής και από καιρό στο Κέντρο Πολιτισμού του Ιδρύματος Νιάρχου. Εκπροσωπεί το Κέντρο Πολιτισμού του Ιδρύματος Νιάρχου σε παγκόσμια συνέδρια και διεθνείς συναντήσεις. Ως Κονιτσιώτες αισθανόμαστε περήφανοι για την επαγγελματική διαδρομή της συμπατριώτισσάς μας Μίλυσ Πασχάλη και της ευχόμαστε «σε ανώτερα» και να είναι γερή και δυνατή.

ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΜΝΗΜΗΣ

«Πρωτοπρεσβύτερος πατήρ Δημήτριος Μάνθος»

τοῦ κ. Βασ. Κουκέση

Τὴν Κυριακὴ 6 Σεπτεμβρίου, τὸ ἐπιτροπικὸν συμβούλιον τοῦ Ἱεροῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, εἶχε τὴν θεάρεστον ἔμπνευσιν καὶ πρωτοβουλία, νὰ τελέσει μνημόσυνον τοῦ μακαριστοῦ παπα-Δημήτρη Μάνθου, τιμώντας τὰ πενήντα χρόνια ἀπὸ τὴν ἐκδημίαν του καὶ τὰ σαράντα ἕξ χρόνια τῆς ἱερατικῆς του προσφοράς, ὡς λειτουργοῦ τοῦ Ἰψίστου στὶς δύο ἐνορίες τῆς Κόνιτσας καὶ ὡς πνευματικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας. Προηγήθηκε ἀρχιερατικὴ θεία Λειτουργία χοροστατούντος τοῦ Μητροπολίτου μας κ.κ. Ἀνδρέου, πλαισιωμένου ὑπὸ πλειάδος πατέρων καὶ ἐπηκολούθησε ἡ ἐπιμνημόσυνος δέησις, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας, ὁ Σεβασμιώτατος ἐξῆρε, δι' ὧν ἐγνώριζε, τὰ τῆς βιοτῆς τοῦ παπα-Δημήτρη, μὲ πολλοὺς ψυχοφελεῖς λόγους.

Ἀσφαλῶς δὲν ἐμπίπτει εἰς τὴν ἀρμοδιότητά μου, ὡς ἄμεσος ἕξ αἵματος συγγενής, νὰ ἐκφέρω ἄποψιν καὶ λόγον διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀειμνήστου παπποῦ μας παπα-Δημήτρη Μάνθου, ἀλλὰ οἱ ἔχοντες μνήμην ἀσφαλῶς ἐνδυμοῦνται τὸ ἀνεξίτηλο ἵχνος ποὺ ἄφησε εἰς τὴν Κόνιτσα ἢ ἐπὶ γῆς βιοτῆς του, ἐνῶ εἰς ἐμᾶς τὴν οἰκογένειά του, πενήντα χρόνους μετὰ τὴν κοίμησίν του, ἐξακολουθεῖ νὰ μᾶς καθοδηγεῖ καὶ νὰ μᾶς ἐμπνέει.

Θὰ ἤθελα ὅμως, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ νὰ ἀναφερθῶ ἐν τάχει σὲ μερικὰς ἄγνωστες πτυχὰς τῆς ζωῆς του, νὰ ἀνασύρω καὶ νὰ ἀναδείξω ψήγματα σοφίας, καθήκοντος, χρέους, θάρρους, καρτερίας καὶ ὑπομονῆς.

Ἴσως κανεὶς δὲν γνωρίζει, ὅτι ὁ παπα-Δημήτρη Μάνθος, εἶχε τιμηθεῖ καὶ παρασημοφορηθεῖ τετράκις. Ἡ πρώτη φορὰ μὲ τὸν χρυσοῦν μεγαλόσταυρον, ὑπὸ τῆς ἀειμνήστου βασιλίσσης Φρειδερίκης, διὰ τὴν ἐν γένει προσφορὰ του στὰ στρατεύματα τῆς περιόδου 1940-1950 καὶ διὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὴν τρομερῇ ἐκείνη νύχτα τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1947 καὶ ἐνῶ ἡ Κόνιτσα ἐβάλετο πανταχόθεν ἀπὸ τὶς ὀρδὲς τῶν ἐπιδόξων κατακτητῶν, ἐκεῖνος μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του, μετέβη εἰς τὴν ἐνορίαν του, εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους καὶ ἐτέλεσε μὲ μόνον ἄλλα δύο ἄτομα - τὸ ἓνα ἦταν ὁ ἀλήστου μνήμης Πέτρος Τσαλιαμάνης, νεωκόρος καὶ ἐπιστήθιος φίλος του, τὸ ἄλλο πρόσωπο ἦταν γυναίκα ἄγνωστη - τὴν Θεία Λειτουργία τῶν Χριστουγέννων, ἐν μέσῳ καταιγισμοῦ σφαιρῶν, ὄλμων, φωτιᾶς καὶ σιδήρου, σὲ ἓνα περιβάλλον πρωτοφανοῦς λαίλαπας καὶ πανικοῦ. Μετὰ τὸ πέρασ ὅμως τῆς Θείας Λειτουργίας, ἤδη ἡ μισὴ Κόνιτσα εἶχε καταληφθεῖ, νὰ ἐπιστρέψει πίσω ἀπὸ τὸν μοναδικὸ δρόμον τοῦ καμπαναριού

ἦταν ἀδύνατον, διότι θὰ ἔπεφτε εἰς τὰ μπλόκα τοῦ «δημοκρατικοῦ στρατοῦ», τῶν ἀτάκτων ὅποτε ἡ τύχη καὶ ἡ μοῖρα του ἦταν «δημοκρατικά» προοδεδικασμένη. Στὴν ἀπόγνωσίν του καὶ στὴν ἀπελπισία του ἐφωτίσθη Ἄνωθεν καὶ ἄρχισε νὰ ἀνέρχεται «μπουσουλώντας» τὸν κακοτράχαλο λάκκο τοῦ νεκροταφείου, ποὺ ὀδηγεῖ ὀπισθεν τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, στὴν ὁποία ἦταν ἐγκατεστημένη ἐθνικὴ ὁμάδα ἀντιστάσεως καὶ ἔτσι διεσώθη, ἐνῶ ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε μισοξημερώσει.

Ἡ δεύτερη παρασημοφορεία ἦταν ὑπὸ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἡ τρίτη ὑπὸ τῆς Φανέλας τοῦ Στρατιώτου, ἡ τετάρτη εἶναι δυσανάγνωστος εἰς τὸ μετάλλιον ἢ ἐπιδώσασα ἀρχὴ λόγῳ πολυκαιρίας.

Νὰ θυμίσω ἐπίσης ὅτι μετεῖχε ὡς ἀποκλειστικὸς σχεδὸν ἱερεὺς τῆς Μεραρχίας εἰς τὸν ἐνταφιασμὸ ὄλων τῶν ἠρώων μαχητῶν τοῦ Γράμμου εἰς τὸ στρατιωτικὸ νεκροταφεῖο καὶ ἦταν ἡ πράξις αὐτὴ γιὰ ἐκεῖνον, ὅτι δὲν μπόρεσε νὰ κάνει, γιὰ τὸν εἰκοσάχρονο γιὸ του Κώστα, φονευθέντα σὲ ἄγρια μάχη μὲ τοὺς Γερμανοὺς εἰς Λευκωθέαν Ἰωαννίνων, ὡς ἀντάρτης τοῦ Ζέρβα, ὑπὸ τὸν ὀπλαρχηγὸν Ντέτσικα (συμπληρώνοντας τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀποδανόντων τέκνων του εἰς ὀκτώ) καὶ διὰ τὸν ὁποῖον, γιὰ πολλὰ χρόνια δὲν ἐγνώριζε, ἂν καὶ ποῦ ἐτάφη.

Τὰ κατοπινὰ χρόνια πολὺ μικρὸς, ἐνθυμοῦμαι, ὅτι μὲ ἔπαιρνε μαζί του πότε στίς ὀρκομωσίες τῶν ἐφέδρων ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν στὸν

χώρο τοῦ πυροβολικοῦ, ποὺ στρατοπέδευε κάτωθεν τοῦ Γ' δημοτικοῦ σχολείου λειτουργώντας καὶ σὰν κέντρο νεοσυλλέκτων, σὲ πρόχειρες ἀλλὰ πλήρεις ἐγκαταστάσεις, πότε σὲ ὑπαίθριες λειτουργίες ποὺ ἐγίνοντο στὸ ὑπαιθρο, σὲ προκεχωρημένες μονάδες προκαλύψεως καὶ πότε σὲ τρισάγια καὶ ἑκταφές στὸ στρατιωτικὸ νεκροταφεῖο, τὸ σημερινὸ μαυσωλεῖο, ἐνθα δυστυχεῖς γονεῖς καὶ ἀδέρφια ἔρχονταν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, νὰ ἀποτίσουν τὸ ὕστατον χρέος.

Ὅπως οἱ παλαιότεροι ἐνθυμοῦνται, ὅλα του τὰ χρόνια καὶ ἀπαραιτήτως τουλάχιστον κάθε μῆνα Χειμῶνα-Καλοκαίρι μετέβαινε εἰς τὴν Ἱερὰ Μονὴ Στομίου, νὰ λειτουργήσῃ. Ἀσφαλῶς τὰ καλύτερα χρόνια ἦταν τὸ 1958-1962 ὅπου ἐγκαταβίωσε στὸ Στόμιο ὁ συντοπίτης μας μοναχὸς - Ἀρσένιος, ὁ μετέπειτα Ἅγιος Παῖσιος ὁ Ἀγιορίτης ὁ ἐκ Κονίτσης, μὲ τὸν ὁποῖον εἶχαν ἰδιαιτέραν σχέσιν ἀγάπης.

Τὸν Δεκαπενταύγουστο καὶ ὅλα του ἐπίσης τὰ χρόνια, εἰς τὸ ἐξωκλήσι τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, τελοῦσε τὸ πρωὶ τὴν Θεία Λειτουργία καὶ τὸ βράδυ τὶς παρακλήσεις, σὲ μία ἀξέχαστη ἀτμόσφαιρα. Ἐξ ἄλλου κάθε πρώτη τοῦ μηνὸς καὶ ὅλα του τὰ χρόνια περιήρχετο ὅλα τὰ σπίτια τῆς ἐνορίας του, γιὰ τὸν καθιερωμένον Ἀγιασμό, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν παραμονὴ τῶν Θεοφανείων, σὲ μία διαδικασία ποὺ διαρκοῦσε ὡς ἄργα τὴν νύχτα καὶ πολλὰς φορὰς συνεχίζονταν καὶ τὴν ἐπόμενη ἡμέρα. Κάθε Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ μὲ ἐντολὴ

τῆς μητροπόλεως μετέβαινε γιὰ μία ἑβδομάδα στὴν Πωγωνιανή (Βοστίνα τότε), πρὸς ἑξομολόγησιν τῶν πιστῶν τῆς περιοχῆς.

Ἀπόφοιτος τοῦ Ἐθνικοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν ἦταν ἄριστος γνώστης τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς, καληκέλαδος ὢν, καὶ ἔλεγε ὅτι στὴν αὐθεντικὴ βυζαντινὴ μουσικὴ εἶχον παρειαφρῦσει ἐσχάτως νεώτερα στοιχεῖα μὴ ἀποδεκτὰ. Ἔτσι ἔλεγε σὲ ἰδιαίτερες μουσικὲς συνάξεις στὴν Ἁγία Βαρβάρα, πού τὸν ἔπαιρναν διὰ νὰ ψάλλουν δύσκολες ψαλμωδίες, στὸν ἀρχιμανδρίτη Μιχαλάκη (μετέπειτα Χρῦσανθο) Ζώη, εἰς τὸν ἀρχιμανδρίτη Νίκο Ζακόπουλο καὶ στὸν κ. Ἄγγελο Τσιόγκα. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Νίκος Ζακόπουλος ἐξ Ἀμαράντου Κονίτσης εἶναι ὁ μετέπειτα Μητροπολίτης Φωκίδος κυρὸς Ἀθηναγόρας Ζακόπουλος ἄρτι ἐκδημήσας. Ὁ Μιχαλάκης νῦν Χρῦσανθος Ζώης ἐκ Κονίτσης εἶναι ἀρχιμανδρίτης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν Βοστώνη καὶ ὁ Πανεπιστήμιον κ. Ἄγγελος Τσιόγκας ζεῖ στὴν Ἀθήνα ἐνδιατρίβων περὶ τὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν εἰς ἀνώτατα ἐπίπεδα καὶ μὲ τὴν σοβαρὰ ἐνασχόλησίν του μὲ θέματα ὑψηλῆς Θεολογίας καὶ Δογματικῆς, ὡς ἀκένωτος καὶ ἀνεξάντλητος πηγὴ γνώσεως καὶ σοφίας. Δυστυχῶς ὁ τεράστιος ὄγκων τῶν μουσικῶν βιβλίων ποὺ κατεῖχε μὲ τὰ μουσικὰ στοιχεῖα ξυλοτυπωμένα ἢ χειρόγραφα, πρὸ αἰώνων, ἐπάνω σὲ σελίδες λευκοῦ δέρματος, ἐνδεχομένως ἀνυπολογίστου ἀξίας, δυστυχῶς μετὰ τὸν θάνατόν του, ὁ θησαυρὸς αὐτὸς ὁ

μοναδικός, διεσκορπίσθη τῆδε κακεῖσε.

Ὁ παπα-Δημήτρης, μετὰ τὴν πολύχρονη θητεία του στὸν μικροσιατικὸ πόλεμο, ἐργάσθηκε ὡς Ἑλληνοδιδάσκαλος σὲ σχολεῖα τῆς Ξάνθης καὶ στὴν συνέχεια προσῆλθε εἰς τὸν ἱερόν κλῆρο.

Στὶς μεγάλες θρησκευτικὲς ἑορτές, μετὰ τὸ πέρασ τῆς λειτουργίας ἀρχίζε ὁ Γολγοθᾶς. Ἐκατὸν τριάντα Γιάννηδες, ἑκατὸν δέκα Βασίληδες, ἐνενήντα, Γιώργηδες καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς: Ἐπρεπε ἀπαραιτήτως νὰ περάσει ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ σπίτια γιὰ "νὰ σηκώσει τὸ ὕψωμα". Καὶ ἐνθυμοῦμαι ὅτι γύριζε νηστικός καὶ κατάκοπος στὶς ἑντεκα τὸ βράδυ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, πού δὲν ὑπῆρχαν στὸν δρόμο φῶτα, παρὰ μόνον ἀγρίμα, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ δυσανασχετεῖ καὶ νὰ βαρυγγομᾶ, ἐπειδὴ κατανοοῦσε, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ ἐπιδρουῖσε ὡς βάλσαμο καὶ προσέφερε ἀνακούφισιν.

Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν ἀγωνία του, μὲ τοὺς πολύχρονους δικαστικούς ἀγῶνες στοὺς ὁποίους εἶχε ἐμπλακεῖ τὸ ἐπιτροπικὸ συμβούλιο καὶ εἰδικὰ ὁ ἴδιος, ὡς πρόεδρος, στὴν προσπάθειά τους νὰ κυρωθεῖ ἡ ἀμφισβητούμενη ἰδιοκτησία τοῦ οἰκοπέδου, ἐκεῖ πού ἀνεγέρθη ἀργότερον ὁ ἱερὸς Ναὸς τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Τὰ δικαστήρια ἐκείνη τὴν ἐποχὴ δὲν ἔκλειναν στὶς 3 μ.μ. ἀλλὰ συνεχίζονταν οἱ δίκες μέχρι τὰ μεσάνυχτα. Ἔτσι ἔρχονταν στὴν Κόνιτσα μετὰ τὰ μεσάνυχτα, πότε μὲ κάποιο φορτηγὸ καὶ πότε καταταλαιπωρημένος σὲ μιὰ καρότσα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει κάποτε δικαιώθηκαν, τὸ οἰκό-

πεδο περιήλθε εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐπιτροπικοῦ συμβουλίου καὶ ἄρχισαν ἀμέσως οἱ ἐργασίες ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ στὸν ὁποῖο ἔζησε καὶ ἐλειτούργησε γιὰ ἀρκετὰ χρόνια.

Ἀλλὰ ἐξ ὄλων ὅσων ἐνθυμοῦμαι, ἐκεῖνο ποῦ μὲ ἐντυπωσίαζε πάντα, ἦταν ἡ ταύτησίς του μὲ τὸ προσφυγικὸ στοιχεῖο τοῦ τόπου μας. Εἶχε πραγματικὰ κακτήσκει τις καρδιές τους ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι τὸν ὑπολήπτοντο καὶ τὸν ἐσέβοντο τὰ μάλα. Οἱ ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας συμπολίται μας τῆς ἀπελθούσης γενιᾶς, εἶχαν πολὺ βαθιὰ ριζωμένο στὴν ψυχὴ τους τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα καὶ ἐπιθυμοῦσαν διακαῶς καὶ διαρκῶς τὴν παρουσία του εἰς τὰ σπίτια τους καὶ σὲ λύπη καὶ σὲ χαρά, καὶ οἱ ὠραῖοι αὐτοὶ ἄνθρωποι τὸν ἀκολουθοῦσαν, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ λειτουργήσκει, σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις.

Μάθετε τώρα καὶ τὸ πλεόν παράδοξον. Πολλοὶ μωαμεθανοὶ συντοπίτες μας, σὲ δύσκολες ὥρες, προσέρχονταν στὸ σπίτι του καὶ τὸν θερμοπαρακαλοῦσαν, νὰ πάει στὰ σπίτια τους, νὰ τοὺς “διαβάσει εὐχὴ”. Προσπαθοῦσε ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ τοὺς ἀποφύγει, διὰ εὐνοήτους λόγους, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐμμονῆς καὶ τῆς ἐπιμονῆς των, ἐπήγαινε τελικὰ καὶ μᾶς ἐδιηγεῖτο, ὅτι καθ’ ὅλην τὴν διάρκειά τῆς “εὐχῆς” ὅλη ἡ οἰκογένεια γονυπετής, παρακολουθοῦσε μὲ ἐντυπωσιακὴν κατάνυξιν τὴν ἱεροτελεστία. Μὴν σᾶς κάνει ἐντύπωση τὸ γεγονός, διότι καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, τὰ προηγούμενα χρόνια, πολλὰς οἰκογένειες μωαμεθανῶν, κάθε

Μεγάλῃ Παρασκευῇ, προσήρχοντο μὲ λαμπάδες καὶ ἐπροσκυνοῦσαν τὸν Ἐπιτάφιο, στὶς ἐκκλησίες τῆς Κόνιτσας. Τὴν ἐπομένη ἡμέρα ἔρχονταν στὸ σπίτι, γιὰ νὰ εὐχαριστήσουν τὸν παπα-Δημήτρη, ὅτι ὅλα πῆγαν καλά...

Ἄγνωσται αἱ βουλαιὶ τοῦ Ὑψίστου...!!!

Ἡ ἀνταπόδοσις τῆς ἀνιδιοτελοῦς καὶ ὑπὲρ τοῦ δέοντος πνευματικῆς προσφορᾶς του, ἦταν ἀσφαλῶς, ἡ πρωτοφανῆς κοσμοπλημμύρα ποῦ κατέκλυσε τὴν Κόνιτσα, κατὰ τὴν κοίμησίν του, εἰς τὶς 3-9-1965 καὶ ἡ ἱερὰ μνήμη του, ποῦ διατηρεῖται ζωντανὴ καὶ ἀναλλοίωτος εἰς τοὺς πιστούς, ὅσους τὸν εἶχαν γνωρίσει.

Περαίνων, ἐπιθυμῶ ἐκ βαθέων, νὰ ἀπευθύνω θερμὰς εὐχαριστίας εἰς τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτην μας, διὰ τὴν τιμὴν ποῦ μᾶς ἔκανε, νὰ παραστει εἰς τὸ μνημόσυνον, εἰς τὸ τίμιον πρεσβυτέριον ἐπίσης, νὰ εὐχαριστήσω εὐγνωμόνως τὸ ἐπιτροπικὸν συμβούλιον, διὰ τὴν θεάρεστον πρωτοβουλία τῆς τελέσεως μνημοσύνου τοῦ μακαριστοῦ παπα-Δημήτρη Μάνθου, τὸν δήμαρχο κ. Ἀνδρέα Παπασπύρου, τὸν πρόεδρο τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου κ. Γεώργιο Ρόμπουλο, τὸν ἀρχηγὸ τῆς ἀντιπολιτεύσεως καθηγητὴ κ. Νικόλαο Ἐξάρχου, τὸν τοπικὸν πάρεδρο κ. Βασίλειο Ἀθανασόπουλο, ἀσφαλῶς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα, ποῦ ἐτίμησε τὴν μνήμην του καὶ εὐχομαι καὶ προσδοκῶ, οἱ εὐλογίες καὶ οἱ ἄνωθεν ἐπικλήσεις τοῦ παπα-Δημήτρη, νὰ φέρουν εἰς ὅλους μας ὑγεία, εἰρήνη, γαλήνη, προκοπή.

Το Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι (Η σημασία του από εθνικής πλευράς και η αξία του ως πολιτιστικού στοιχείου)

Κώστας Δ. Θεοδώρου

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Έτσι το δημοτικό τραγούδι, που κάποτε οι νεοέλληνες το είχαμε απαρνηθεί ή περιφρονήσει, πήρε τη θέση που του πρέπει ως στοιχείου του πολιτισμού μας και χώροι, που να κρατούν το δημοτικό τραγούδι έξω, δεν υπάρχουν πια.

Δυστυχώς ένα κομμάτι του δημοτικού μας τραγουδιού αποτελεί πια μουσειακό υλικό, δηλαδή δεν είναι πια ζωντανό και, οπωσδήποτε, χάθηκε για πάντα. Λόγω μετακίνησης μεγάλων τμημάτων του αγροτικού πληθυσμού και γενικά της επαρχίας προς τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα και λόγω αλλαγών στον τρόπο ζωής και εργασίας, ένας αριθμός εθίμων έχει πια σβήσει και μαζί τους έσβησαν παραδοσιακή μουσική και τραγούδια που τα συνόδευσαν.

Για παράδειγμα, από την Ήπειρο: Πουθενά δεν θερίζουν πια κατά τις φεγγαρόλουστες νύχτες του καλοκαιριού οι ηπειρώτισσες, δεν συγκεντρώνονται πια κατά τα φθινοπωρινά βράδια, νυχτέρια, για να ξεσποριάσουν ομαδικά και τραγουδώντας το καλαμπόκι και δεν ακούγονται πια γλυκοτράγουδα κατά τις μέρες του τρύγου. Τα λίγα αμπέλια τα τρυγούν πια αλλοδαποί. (Από τις Βρυξέλλες σχεδιάζεται να ξεριζώσουμε κι αυτά τα λίγα αμπέλια που έχουν απομείνει. Δεν θα επιδοτούν πια τους δικούς μας αμπελουργούς και θα φέρνουν, λέει, φθηνότερο κρασί για την Ευρωπαϊκή Ένωση από τη Λατινική Αμερική).

Κοινωνικά γεγονότα στο χωριό, που έδιναν χαρά και περηφάνια στους κατοίκους του, όπως λέει εκείνη η γρεβενιώτικη φράση: **«Τρεις γάμοι σε μια μέρα»**, δεν συμβαίνουν πια. Όχι τρεις σε μια μέρα αλλά ούτε ένας γάμος το χρόνο πια. Κοντεύουν να σβήσουν και τα έθιμα του γάμου, γιατί οι νέοι, μη βρίσκοντας κοπέλα, που θα ήθελε να ζήσει σε χωριό, αφήνουν πρόβατα και χωράφια ή όποια άλλη εργασία είχαν στο χωριό και κατεβαίνουν στις πόλεις για να ζήσουν. Και αν σε κάποια χωριά υπάρχει ακόμη κίνηση και ζωή, αν υπάρχουν ακόμη νέοι, προτιμούν να γίνεται ο γάμος τους στην πόλη, ίσως για μεγαλύτερη λαμπρότητα.

Η αξία του δημοτικού μας τραγουδιού είναι πολύπλευρη και ανεκτίμητη. Πρώτοι το είδαν και το είπαν οι ξένοι: **Ο μεγάλος ποιητής Γκαίτε, ο δημιουργός του Φάουστ, είχε χαρακτηρίσει το ελληνικό δημοτικό τραγούδι ως «Το πιο έξοχο που ξέρουμε από την πλευρά της λυρικής, δραματικής και επικής ποίησης των λαών»**, ο δε Κλώντ Φωριέλ έδειξε έμπρακτα την εκτίμηση του για την αξία των ελληνικών δημοτικών τραγουδιών εκδίδοντας στο Παρίσι κατά το 1824-25 δίτομη συλλογή τους. Το έργο αυτό του Φωριέλ εκτιμήθηκε από ευρωπαίους φιλοσόφους, λόγιους και άλλους των γραμμάτων ως μνημείο ποίησης και αυθεντικό πειστήριο της ύπαρξης των ελλήνων. Ο καταλανός Εουσέμπι Αγιένσα, πανεπιστημιακός και διευθυντής του Ισπανικού Ινστιτούτου Θερβάντες της Αθήνας, σε συ-

νέντευξή του στην «Καθημερινή» (2 Μαρτίου 2009,Κ) δηλώνει: «Τα δικά σας δημοτικά τραγούδια είναι υψηλής ομορφιάς. Δεν συγκρίνονται με τα Γαλλικά και τα Ισπανικά.»

Από τους δικούς μας θα περιοριστώ στον **Νικόλαο Πολίτη**, που εκτιμά τα δημοτικά τραγούδια μας ως μεγάλης αξίας, κυρίως από άποψη περιεχομένου, και στον **Στίλπωνα Κυριακίδη**, νεότερο του **Νικολάου Πολίτη**, που εκτιμά το δημοτικό τραγούδι και ως τέχνη και, μάλιστα, ως **λογοτέχνημα ιδιαίτερης και μεγάλης αξίας**.

Την αξία του δημοτικού τραγουδιού συνιστούν:

Α. Το περιεχόμενο. Όπως προαναφέρθηκε, τα θέματα του δημοτικού τραγουδιού καλύπτουν όλους τους τομείς της ζωής των Ελλήνων ως έθνους, κοινωνίας και ατόμων. Τα θέματα υπάρχουν και δεν προσπαθεί ο δημιουργός να τα βρει ή να τα επινοήσει. Υπάρχουν, τα βιώνει και εμπνέεται από αυτά. Δεν είναι δηλαδή όπως το σύγχρονο λαϊκό τραγούδι, που ο επαγγελματίας μουσικός ψάχνει να βρει τα θέματα, καμιά φορά δανείζεται και μελωδίες από άλλους λαούς, για να τα εμπορευτεί κατόπιν.

Το περιεχόμενο του δημοτικού τραγουδιού χαρακτηρίζεται από απλότητα, ευγένεια, είναι μεστό, επίκαιρο. «**Εψές**», λέει συχνά ο δημιουργός του για να σε φέρει χρονικά κοντά σ' αυτό που εκφράζει.

Κύριοι ήρωές του είναι η μάνα, η αδερφή, τα νιάτα, το παλικάρι, η θάλασσα, η ξενιτιά κ.ά., δεν λείπει, βέβαια, και ο Χάρος.

Ιδιαίτερος πλούτος των δημοτικών τραγουδιών είναι οι ομορφιές και οι δυνάμεις της φύσης: **ο ήλιος, το φεγγάρι, ο αητός, η πέρδικα, τα δέντρα, τα ποτάμια, τα πουλιά, ακό-**

μη και τα εξωτικά, που, συμμετέχοντας συχνά, φέρνουν διάφορα μηνύματα.

Συχνά χρησιμοποιείται και ο αριθμός τρία, όπως: «**Τρία πουλάκια κάθονταν, τρία αράδα, αράδα**».

Οι ρίζες κι αυτού του στοιχείου, του αριθμού 3, της λαϊκής μας παράδοσης, βρίσκονται στην αρχαιότητα. Τον αριθμό 3 συναντά κανείς στα έργα σχεδόν όλων των Ελλήνων ποιητών της αρχαιότητας και, κυρίως, στα έργα του **Αριστοφάνη**, όπως το ακόλουθο, που ακούγεται σαν νεοελληνικό:

«... **ως ήδομαι και τέρπομαι και βούλομαι χορεύσαι**» (πόσο χαίρομαι και ευχαριστιέμαι και θέλω να χορέψω).

Ο αριθμός 3 είναι συνηθισμένος και στη θρησκευτική ζωή των αρχαίων Ελλήνων: τριάδες θεών, τριπλές πράξεις κατά τις τελετές κ.ά. **Ο αριθμός τρία υπάρχει, ως γνωστό, και στη Χριστιανική Θρησκεία και στη Χριστιανική παράδοση: Αγία Τριάδα, Τρεις Ιεράρχες, Τρισάγιο κ.ά. Ο Αριστοτέλης, στην πραγματεία του «Περί ουρανού», θεωρεί ότι ο αριθμός 3 προέρχεται από τις θεωρίες των Πυθαγορείων ότι τα πάντα, φυσικά σώματα και μεγέθη, ορίζονται από τρεις διαστάσεις.**

Η προσπάθεια του ανθρώπου ν' αντισταθεί στη φυσική νομοτέλεια, όπως είναι η φθορά και ο θάνατος, η προσπάθεια ν' αντιμετωπίσει ανώτερες απ' αυτόν δυνάμεις, που υπάρχουν στις δοξασίες του, όπως οι νεράιδες, ο Χάρος κ.ά., η προσπάθεια να νεκραναστήσει, όπως στο πολύ γνωστό τραγούδι «**Του νεκρού αδερφού**», η προσπάθεια αυτή αναφέρεται συχνά στο δημοτικό τραγούδι και ίσως να προέρχεται από τη θέληση του ανθρώπου να έχει την ψευδαίσθηση και την παρηγοριά ότι μπορεί να τα καταφέρει και να τ'

αλλάξει.

Στο περιεχόμενο των σατιρικών και αποκριάτικων τραγουδιών υπάρχει πλούσια η βωμολοχία. Και αυτό από την αρχαιότητα κρατάει. Τότε όμως οι βωμολοχίες και οι τελετουργίες είχαν συμβολικό χαρακτήρα κυρίως, για τον ερχομό της άνοιξης, τη γονιμότητα της γης, τη μύηση των νεοτέρων στην αναπαραγωγή κ.ά. Παρ' ότι άσεμνα, πέρασαν και στο περιθώριο των χριστιανικών γιορτών, όπως συμβαίνει κατά την Αποκριά.

Λόγω του άσεμνου περιεχομένου δεν είχαν γίνει παλιότερα συστηματικές καταγραφές. Σήμερα καταγράφονται και αυτά και πότε-πότε απολαμβάνει κανείς τη **Δόμνα Σαμίου** στο τραγούδισμά τους.

Νεότεροι μελετητές θεωρούν ότι στα σημερινά αποκριάτικα τραγούδια διακρίνει κανείς τη σοφία του λαού, που δίνει την ευκαιρία στον άνθρωπο να εκτονώνεται κατά ορισμένο χρόνο, χωρίς να προσβάλλει κανέ-

**«Σαρανταπέντε μάστοροι κι εξήντα μαθητάδες»,
«Αυτά τα φρύδια τα σμιχτά, τα ζαχαρένια μάδια».**

Από την τέχνη του λαϊκού ποιητή δεν λείπει η ομοιοκαταληξία, αλλά δεν συναντιέται

**«Μαλαματένιος αργαλειός κι ελεφαντένιο χτένι
και ένα κορμί αγγελικό, που κάθεται και φαίνει».**

Για να κάνει πιο παραστατικά ή συμβολικά τα θέματα του ο δημιουργός, εκτός από τις ομορφιές και τις δυνάμεις της φύσης, που προαναφέρθηκαν στο περιεχόμενο, κάνει

**«Σαν αστραπή το βλέμμα του κι ωσάν βροντή η φωνή του
και σαν ανεμοστρόβιλος το στριφογύρισμα του».
«Βάζει τον ήλιο πρόσωπο και το φεγγάρι στήθος».
«Κυρά ψηλή, κυρά λιγνή, κυρά καγκελοφρύδα».**

Φτιάχνει σύνθετες λέξεις, που δεν χρησιμοποιούνται στην καθημερινή γλώσσα αλλά η χρήση τους είναι ποιητική, κυρίως, όπως, για παράδειγμα, από το τραγούδι **«Ο γιός της χήρας»:**

«Μαύρε μου γοργογόνατε και ανεμοκυκλοπόδη».

ναν και χωρίς να παρεξηγείται ο ίδιος από τους άλλους και να είναι, εννοείται, αξιοπρεπής κατά τον άλλο χρόνο. Είναι όμως γνωστό ότι οι νεοέλληνες έχουμε παρατείνει αυτόν τον ορισμένο χρόνο και του έχουμε δώσει ετήσια διάρκεια...

Β. Η τεχνική. Το δημοτικό τραγούδι, πηγαίο, λαϊκό δημιούργημα, γνήσια λαϊκή έκφραση, αυθόρμητη, είναι από πλευράς τέχνης αριστουργηματικό. Όπως τα έπη του Ομήρου θεωρούνται τέλεια λογοτεχνική δημιουργία, η τελειότερη όλων των αιώνων όλης της ανθρωπότητας, έτσι και το δημοτικό τραγούδι θεωρείται έξοχο λαϊκό λογοτεχνικό δημιούργημα.

Ο δημιουργός του, ο λαϊκός δημιουργός, κινείται στα παραδοσιακά πλαίσια των μέτρων και των ρυθμών.

Οι στίχοι του είναι συνήθως δεκαπεντασύλλαβοι ή και δωδεκασύλλαβοι, όπως:

συχνά. Παράδειγμα:

χρήση όλων των καλλολογικών στοιχείων, δηλαδή των παρομοιώσεων, των μεταφορών, των κοσμητικών επιθέτων κ.ά., πλούσια και δεξιοτεχνικά, όπως:

Συχνά κάνει επαναλήψεις μέσα στον ίδιο στίχο γι' ανάγκες της ποιητικής τέχνης, όπως στους ακόλουθους στίχους με τα παράχρονα ρήματα:

«Τα νιάτα του θυμήθηκε, τα νιάτα του θυμάται».

«Ψιλή φωνίτσα έβγαλε, ψιλή φωνίτσα βγάζει».

Η υπερβολή στη δύναμη, στον ηρωισμό, στην αρχοντιά, στην ομορφιά κ.ά. είναι συχνή, τέχνη κι αυτά του ποιητή, για να κάνει πιο παραστατικά ή συμβολικά τα θέματα του, όπως στα παραδείγματα:

«Στο έμπα χίλιους έκοψε, στο έβγα δυο χιλιάδες
κι εις τ' άλλο στριφογύρισμα δεν ήρρηκε να κόψει».

«Η σέλα τού ' τονε χρυσή, τα χαλινάρια ασήμι»,

«Κυρά μου, τον υγιόκα σου, κυρά, τον ακριβό σου
πέντε μικρές τον αγαπούν και δεκαοχτώ μεγάλες».

(Συνέχεια στο επόμενο)

Οι κασέλες Νο 2

γράφει ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Στο υπ' αριθμ. 155 τεύχος του 2010 (Νοέμβρης - Δεκέμβρης περιοδικό Κόνιτσα) είχα δημοσιεύσει ένα μικρό άρθρο με τίτλο "οι κασέλες". Σήμερα επανέρχομαι, με το κασέλες Νο2. Σ' εκείνο το άρθρο τόνιζα τη μεγάλη αξία των παλιών κασελών (σεντούκια που τα λέμε εμείς).

Επανέρχομαι σήμερα σύντομα, έπειτα από 60 ολόκληρα χρόνια, για το τι βρήκα εκεί μέσα στην παλιά μου κασέλα, στο πατρικό μου σπίτι στο Γεροπλάτανο.

Ήταν θυμάμαι 4 Ιουλίου 1955, απόγευμα στη Βοστίνα και θα παίρναμε τ' απολυτήριά μας. Ήμαστε 18 όλο-όλο απόφοιτοι Γυμνασίου.

Ο Γυμνασιάρχης αείμνηστος Βολονάσης αργούσε νάρθει. Τότε ο αείμνηστος καθηγητής μας, ο φιλόλογος Λ. Γεωργιάδης είχε πολυγραφησει τον "Πανηγυρικό" λόγο του Ισοκράτη και μας τον μοίρασε. Μεγάλο μεράκι είχε ο αείμνηστος με τον αρχαίο ρήτορα Ισο-

κράτη και πολύ μας “παίδευε” με τ’ αρχαία κείμενα.

Αυτό λοιπόν το πολυγραφημένο κείμενο, το φύλαξα μέσα στην κασέλα και τώρα το βρήκα.

Τι αναμνήσεις, τι ενθυμήσεις!

Επειδή ως είπα αργούσε ο Γυμνασιάρχης, με κάλεσε εμένα, στον πίνακα και μου υπαγόρευσε την παρ. 85 (κ.δ) παράγραφο του κειμένου απ’ τον πανηγυρικό του Ισοκράτη, να την μεταφράσουμε. Και τι σύμπτωση, όταν αργότερα δώσαμε εξετάσεις στην Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία, μας έβαλαν το ίδιο κείμενο: Τι παιγνίδια παίζει η τύχη στη ζωή μας!

Εμείς, οι απόφοιτοι του Γυμνασίου Πωγωνιανής αριστεύσαμε. Απ’ αυτή την κιτρινισμένη φυλλάδα με τ’ αρχαία κείμενα καταχωρώ, (ορθογραφία και στίξη αρχαίου κειμένου).

«Αεί μεν ουν οι θ’ ημέτεροι πρόγονοι και Λακεδαιμόνιοι φιλοτίμως είχαν, ου μην αλλά περί καλλίστων εν εκείνοις τοις χρόνοις φιλονίκησαν, ουκ εχθρούς αλλ’ ανταγωνιστάς σφας αυτούς είναι νομίσαντες, ουδ’ επί δουλεία τη των Ελλήνων τον βάρβαρον θεραπεύοντες αλλά περί μεν της κοινής σωτηρίας ομνοούντες οπότεροι δε ταύτης αίτιοι γενήσονται, περί τούτου ποιούμενοι την άμιλλαν. Επεδείξαντο δε τας αυτών αρετάς πρώτον μεν εν τοις υπο του Δαρείου

πεμφεισιν...» δηλαδή:

«Είναι αλήθεια ότι ανέκαθεν οι πρόγονοί μας και οι Λακεδαιμόνιοι συναγωνίζονταν μεταξύ τους, το βέβαιον όμως είναι ότι κατ’ εκείνη την εποχή έδειξαν την πλέον αξιέπαινη άμιλλα γιατί δεν θεωρούσαν ο ένας τον άλλον εχθρόν, αλλά ανταγωνιστήν της τιμής και της δόξας, ούτε εκολάκευσαν τους βαρβάρους για να υποδουλώσουν με τη βοήθειά τους τους Έλληνας, αλλά διαπνέονταν και οι δύο με τον ίδιο πόθο της κοινής σωτηρίας και διαγωνίζονταν για κάτι και αυτό ήταν ποιός από τους δύο θα συντελέσει πρώτος εξ αυτή (την σωτηρίαν της πατρίδας).

Έτσι έδειξαν τις αρετές τους απέναντι του στρατού, που έστειλε ο Δαρείος κατά της Ελλάδας».

Πόσα χρόνια έχουν περάσει από το απόγευμα του Ιουλίου το 1955, και θυμάμαι ακόμη την μετάφραση του κειμένου, με την βοήθεια του αείμνηστου καθηγητή μας Λ. Γεωργιάδη.

Ο αγαπητός μας φίλος, συμμαθητής και εκδότης του περιοδικού “ΚΟΝΙΤΣΑ” Σ. Τουφίδης κι αυτός τα θυμάται.

Απ’ αυτή λοιπόν την παλιά κασέλα, και απ’ την κιτρινισμένη φυλλάδα, του Πανηγυρικού του Ισοκράτη κατέγραψα τ’ ανωτέρω, για να τονίσω τη μεγάλη αξία πού ‘χουν οι παλιές μας κασέλες, με το πολύτιμο περιεχόμενό τους.

Θέματα: Πινακίδες και άλλα

Βασ. Τσιαλιαμάνης

Προς Δήμο Κόνιτσας, Κόνιτσα
Κύριε δήμαρχε, κύριε πρόεδρε του δημοτικού συμβουλίου,
κυρίες και κύριοι δημοτικοί σύμβουλοι

Ως δημότης θέτω υπόψη σας τα παρακάτω προβλήματα –θέματα, τα οποία, λόγω της αρμοδιότητά σας, είσθε υποχρεωμένοι να συζητήσετε και επιλύσετε:

α. Η δημοτική μας αρχή τοποθέτησε στην Κόνιτσα ενημερωτικές πινακίδες στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα για τα μνημεία μας, τα αξιόλογα σημεία της περιοχής μας, τα κτίρια των ιδρυμάτων μας και των υπηρεσιών μας κλπ. Επίσης και η αναπτυξιακή εταιρεία ΗΠΕΙΡΟΣ τοποθέτησε μικρά ενημερωτικά ταμπλό, που δείχνουν ενδιαφέροντα σημεία του Γεωπάρκου Βίκου-Αώου. Ετσι ο κάθε επισκέπτης μπορεί μόνος του, χωρίς ερωτήσεις σε περαστικούς, να επισκεφθεί ό,τι αξιόλογο διαθέτουμε και να εξυπηρετηθεί από τις τοπικές μας υπηρεσίες. Θα μπορούσε ορισμένες πινακίδες π.χ η ένδειξη για την πατρική οικία του Αγίου Παϊσίου να είναι και σε γλώσσες ενδιαφερόμενων ξένων, όπως Ρώσων, Ρουμάνων κλπ. Είναι πολύ «κολακευτικό» ο ξένος να ενημερώνεται στην μητρική του γλώσσα, που δείχνει την έγνοια του ντόπιου για τον επισκέπτη. Αυτό μπορεί να γίνει και από τους ιδιώτες επαγγελματίες. Θετικό είναι ότι συνήθως οι επαγγελματίες στον τουριστικό τομέα γνωρίζουν την αγγλική γλώσσα.

Τελευταία την Κόνιτσα επισκέπτονται και πολλοί Ισραηλίτες και κάλλιστα μπορούσε και στην δική τους γλώσσα να είναι ενημερωτικό ταμπλό στην πλατεία Μαρδοχαίου Φριζή για την απελευθέρωση της Κόνιτσας από την Ιταλική κατοχή από τον ομόθρησκό τους. Ας γίνει μια προσπάθεια για την κατασκευή και τοποθέτηση, με την βοήθεια της οικογένειας και της εβραϊκής κοινότητας, προτομής του απελευθερωτή της Κόνιτσας συνταγματάρχη Μαρδοχαίου Φριζή, όπως έγινε προ ετών, με λαμπρή τελετή και την παρουσία του Προέδρου της Δημοκρατίας, από τους συμπατριώτες του της γενέθλιας γης του Ευβοιώτες. Επίσης πολύγλωσσες πρέπει να είναι οι πινακίδες ενημέρωσης και για σπουδαία ιστορικά πρόσωπα και ιστορικά γεγονότα, όπως π.χ για τον απελευθερωτή της Κόνιτσας από τον τουρκικό ζυγό Δημήτριο Παπανικολάου, που αναμένουμε την τοποθέτηση της προτομής του στον Αη Γιάννη και για τον μεγάλο ευεργέτη της ανθρωπότητας Μιχαήλ Αναγνωστόπουλο, που αναμένουμε την μεταφορά της προτομής του στην είσοδο του κτήματος, καθώς και για τον ελληνοϊταλικό πόλεμο, για τον εμφύλιο πόλεμο κλπ.

Στην διαδικτυακή εποχή που ζούμε η χρήση του INTERNET είναι διαδομένη κυρίως στις νέες γενιές. Από το INTERNET μπορεί ο καθένας να αντλήσει οποιαδήποτε πληροφορία θέλει και για τα ταξίδια του. Ετσι και ο Δήμος μας χρειάζεται

μια νέα σύγχρονη, πολύγλωσση και διαρκώς πλουτιζόμενη ιστοσελίδα για την Κόνιτσα, ενημερωτική, μορφωτική, πολιτιστική, εκκλησιαστική, γεωγραφική, ιστορική, τουριστική κλπ.

β. Την καλή εικόνα, και ακόμα χειρότερα μετά την τοποθέτηση των παραπάνω ενημερωτικών πινακίδων από την δημοτική αρχή, χαλάει η άναρχη πληθώρα πινακίδων ιδιωτικών τουριστικών επιχειρήσεων που τοποθετούνται όπου λάχει και όπως λάχει. Είναι δικαίωμα του τουριστικού επιχειρηματία (ξενοδόχου, εστιατόρα κλπ) να δηλώνει την διεύθυνση και κατεύθυνση της επιχείρησής του και συμφέρει τον τόπο μας ο επισκέπτης μόλις μπαίνει στην Κόνιτσα να μπορεί να βρει με μια ματιά το ξενοδοχείο όπου θέλει να καταλύσει ή το κατάστημα όπου μπορεί να φάει κλπ. Αυτό δεν μπορεί όμως να γίνει αντικρίζοντας δάσος ατάκτως ερριμένων πινακίδων στο πρηνές πάνω από την κατωκονιτσιώτικη βρύση. Η από αμέλεια αυτή αταξία πρέπει να εκλείψει πράττοντας όσα επιβάλλει ο κώδικας οδικής κυκλοφορίας και ο νόμος 2946/2001 «για την υπαίθρια διαφήμιση...» και την ευθύνη έχει η δημοτική μας αρχή, όπως και οι προηγούμενες βέβαια δημοτικές αρχές. Ο νόμος αντιμετωπίζει ως ρύπους τις αυθαίρετες διαφημιστικές πινακίδες, δηλαδή όλες που δεν είναι σε συγκεκριμένο χώρο που ορίστηκε με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και εγκρίθηκε από την αρμόδια επιτροπή αρχιτεκτονικού ελέγχου (προς αποφυγή της αισθητικής βλάβης του τόπου) και απαιτεί την απομάκρυνσή τους. Ο νόμος ορίζει ότι τρεις μή-

νες πριν την λήξη του ημερολογιακού έτους καθορίζονται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου οι χώροι και ο τρόπος της υπαίθριας διαφήμισης και σε περίπτωση απραξίας του αυτό γίνεται με απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και η συγκεκριμένη αμέλεια της δημοτικής αρχής θεωρείται σοβαρή πειθαρχική παράβαση του δημοτικού κώδικα. Η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου ισχύει για τρία χρόνια. Είναι λοιπόν χρονικά ευκαιρία η δημοτική αρχή, σε συνεννόηση με τους επαγγελματίες του τουρισμού, να καθορίσει τους χώρους και τον τρόπο υπαίθριας διαφήμισης και μετά να αφαιρέσει, αφού δεν χρειάζεται καμιά δικαστική ή διοικητική απόφαση, τις αυθαίρετες πινακίδες.

γ. Σε παλιότερο άρθρο μου στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» είχα θίξει και την αταξία των παρόδιων κακοφτιαγμένων και κακοσυντηρημένων, πολλές φορές και «κουτσών» σιδερένιων εικονισμάτων, βρώμικων από λάδια και πλαστικά μπουκάλια, με ρυπαρές και σπασμένες εικόνες αγίων, που δεν φανερώνουν την λαϊκή ευσέβεια αλλά αποδεικνύουν την κακή αισθητική μας αντίληψη. Οποσδήποτε πρέπει να απομακρυνθούν, χάριν του θρησκευτικού συναισθήματος, με πρωτοβουλία της δημοτικής αρχής.

Πόσο αναπαύεται η ψυχή του πιστού όταν βρίσκεται σε ένα περιποιημένο και καθαρό θρησκευτικό χώρο το έζησα από τις συζητήσεις των προσκυνητών στις φερόνυμες γιορτές στην Αγία Παρασκευή πρόσφατα στον κάμπο και στην Παναγία στο βουνό το 15γουστο.

δ. Επισκέπτης μου, που ανέβηκε με τα πόδια από την κάτω-Κόνιτσα στην «Χάμκω» για να παρακολουθήσει την συναυλία του Παπακωνσταντίνου και ξανακατέβηκε νύκτα κάνοντας το ίδιο δρομολόγιο διαμαρτυρόταν για τις αρκετές τρύπες-επικίνδυνες παγίδες του πεζοδρομίου, κυρίως εκεί που είναι βαθιά οι μετρητές νερού. Ας κάνει κάτι η δημοτική αρχή. Σίγουρα δεν έκρινε ο ίδιος ως κατάλληλο και τον χώρο που οργανώθηκαν οι φετινές συναυλίες.

ε. Άλλη αταξία στον αστικό μας χώρο αλλά και εκτός αυτού και στα χωριά μας είναι τα εγκαταλειμμένα οχήματα και εγκαταλειμμένα εξαρτήματα αυτών, που είναι πηγές πραγματικής και αισθητικής ρύπανσης. Ο νόμος 2939/2001 και το προεδρικό διάταγμα 116/2004 προβλέπουν τις προϋποθέσεις απομάκρυνσης και ανακύκλωσης.

.....

Όλα τα παραπάνω ανάγονται στο σεβασμό του δημόσιου χώρου, χερσαίου,

ποτάμιου, εναέριου, υπεδάφους κλπ που είναι επέκταση, εκ των πραγμάτων, της ιδιωτικής αυλής μας. Ο δημόσιος χώρος είναι η δημόσια κατοικία μας.

Τελειώνω με την ευχάριστη διαπίστωση ότι η καθαριότητα του οικισμού μας είναι συγκριτικά με άλλες πόλεις και κωμοπόλεις σε καλή κατάσταση. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν σοβαρές εστίες ρύπανσης όπως διάβασα και σε καταγγελία του Ερασιπεχνικού Συλλόγου Αλιέων για την προκλητική ρύπανση του Αώου με νάιλον σακούλες δεμάτων χόρτου από ασυνείδητους σταβλάρχες. Πάντοτε όμως ισχύει το αξίωμα ότι από το καλό υπάρχει το καλύτερο. Γιατί δεν ξαναεμφανίστηκε η εθελοντική ομάδα καθαριότητας, τόσο νωρίς κουράστηκε ;

Κοινοποιείται :

Α) Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας, Ιωάννινα για τις αυθαίρετες πινακίδες

Β) Τμήμα Τροχαίας Ιωαννίνων για τα εικονίσματα

Πάντα επιτυχίες

του Β. Τσιαλιαμάνη

α. Ανακοινώθηκαν τα φετινά αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων για τις Σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης .

Συγχαρητήρια στους επιτυχόντες Κονιτσιώτες και Κονιτσιώτισσες και ευχή μας στους αποτυχόντες να ξαναδοκιμάσουν. Μια μάχη χάσανε στο εκπαιδευτικό και επαγγελματικό πεδίο, ο πόλεμος με επιμονή μπορεί να κερδηθεί. Η ζωή εξάλλου απαιτεί μάχες σε πολλά επίπεδα.

β. Εφέτος την προσοχή όλων των μέσων ενημέρωσης κέρδισε η «πρωτιά» του Ζινιέλ στην Σχολή Μηχανολόγων-Ηλεκτρολόγων Τ.Ε.Ι Πειραιά. Από την Αφρική προσφυγόπουλο, φιλοξενούμενο από τετραετίας στο Κέντρο Προστασίας Παιδιού Κόνιτσας, αποφοίτησε από το Επαγγελματικό Λύκειο Κόνιτσας . Η ζωή του 20χρονου σήμερα Ζινιέλ είναι μια αφάνταστη περιπέτεια μιας αδάμαστης παιδι-

κής ψυχής . Ο άνθρωπος, μας μαθαίνει ο Ζινιέλ, έχει ανεξάντλητες δυνάμεις, που ούτε ο ίδιος γνωρίζει. Οι γονείς του, που έχουν πεθάνει, τον συμβούλευαν παιδί **να μάθει γράμματα** και αυτή την συμβουλή, όπως λέει ο ίδιος, την κράτησε σαν φυλακτό και όταν ως ασυνόδευτο προσφυγόπουλο βρέθηκε με εισαγγελική εντολή στο Κ.Π.Π Κόνιτσας ζήτησε, χωρίς να ξέρει ούτε μια λέξη ελληνική, να φοιτήσει σε Σχολείο και αρίστευσε στο ΕΠΑΛ. Είναι γνωστό αφρικανόπουλο στην κονιτσιώτικη κοινωνία και επειδή τακτικά εκκλησιάζεται αντλώντας ως ορφανό παιδί δύναμη από τον πατέρα Θεό. Μπράβο σε όσους στην Κόνιτσα και ιδία στους καθηγητές και στο προσωπικό του Κέντρου βοήθησαν τον Ζινιέλ να μάθει ελληνικά, να φοιτήσει στο ΕΠΑΛ, να ανδρωθεί. Ο Ζινιέλ είναι παράδειγμα αγωνιστικής ζωής και για τα παιδιά μας. Ο Ζινιέλ στάθηκε η αφορμή να ακουστεί εύχη η Κόνιτσα, το Κ.Π.Π Κόνιτσας και το ΕΠΑΛ Κόνιτσας. Ας «υιοθετηθεί» από τον Δήμο μας και την τοπική Εκκλησία μας στις περαιτέρω σπουδές του. Οι ευχές όλων των Κονιτσιωτών θα τον συνοδεύουν και στις τεχνολογικές σπουδές του και στην ζωή του. Η Κόνιτσα προσφέρεται με το κτιριακό δυναμικό που διαθέτει και με την πλούσια ιστορία του Ορφανοτροφείου μας και της Αναγνωστοπούλειας Σχολής μας ως πόλη προστασίας παιδιών, ελληνόπουλων και προσφυγόπουλων. Πρόνοια, Παιδεία, Περιβάλλον είναι οι τομείς που μπορούμε στην Κόνιτσα να έχουμε τις καλύτερες επιδόσεις. Την προηγούμενη εβδομάδα επισκέφθηκε την Κόνιτσα ο

παπα-Αντώνης Παπανικολάου, η «ψυχή» της «Κιβωτός του Κόσμου» με σκοπό να επεκτείνει την δραστηριότητα και στην Κόνιτσα. Καλοδεχούμενος και ευλογημένος.

γ. Η χαρά από την «πρωτιά» του Ζινιέλ έρχεται μετά την οδύνη που δοκιμάσαμε οι Κονιτσιώτες από τον πρόσφατο θάνατο στην Κόνιτσα ενός άλλου αφρικανόπουλου του Αλμπερτ, που φοιτούσε στο «Καλοκαιρινό Σχολείο» Κόνιτσας. Ο Θεός να τον αναπαύει και να απαλύνει τον πόνο των οικείων του.

δ. Χαρά μεγάλη και πατριωτικό ενθουσιασμό μάς προκάλεσε η «πρωτιά» του Κώστα Αθανασόπουλου στην Σχολή Μηχανολόγων-Ηλεκτρολόγων του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου. Με ρίζες από την Οξυά Κόνιτσας, γιος του Αποστόλη Αθανασόπουλου, Λυκειάρχη του Αμερικάνικου Κολλεγίου Αθηνών, εγγονός του Βελαΐτη δάσκαλου, επίσης στο Αμερικάνικο Κολλέγιο, Κώστα Αθανασόπουλου και δισέγγονος του μακαρίτη Απόστολου Αθανασόπουλου. **Ηρθε δεύτερος πανελλαδικά** στην βαθμολογία συμπληρώνοντας**19.570 μόρια** όταν ο πρώτος πανελλαδικά συμπλήρωσε 19.585 μόρια . **Είναι η δεύτερη φορά που δια της Οξυάς γίνεται γνωστή η Κόνιτσα.** Με ρίζες επίσης από την Οξυά Κόνιτσας η Ελένη Αντωνιάδου, στέλεχος της αμερικάνικης ΝΑΣΑ, κόρη του χημικού μηχανικού Βασίλη Αντωνιάδη και εγγονή του μακαρίτη παπα-Φώτη Αντωνιάδη ανακηρύχτηκε παγκόσμια από θεσμοθετημένο και έγκυρο Βρετανικό Οργανισμό για το έτος 2013 **«Η γυναίκα της χρονιάς» στην έρευνα και την επιστήμη.** Περιποιεί ιδιαίτερη τιμή

στην Κόνιτσα το γεγονός ότι η επώνυμη παγκόσμια επιστημονική κοινότητα συγκαταλέγει κονιτσιώτικα μυαλά στους κόλπους της. Οι διακριθέντες στον επιστημο-

νικό στίβο Κονιτσιώτες ανά την Ελλάδα και τον Κόσμο είναι ανεξάντλητος και τοπικός πλούτος, που περιμένει την αξιοποίησή του υπέρ της Κόνιτσας.

ΠΡΟΣ:

Δήμο Κόνιτσας, Κόνιτσα

Διοικητικό Συμβούλιο Ιδρύματος Κλέαρχου Παπαδιαμάντη, Κόνιτσα

Διαβάζω στην ιστοσελίδα e-konitsa.gr ότι στις 27-8-2015 θα γίνουν τα εγκαίνια της έκθεσης ζωγραφικής της Βιταλίνας Κυριτζόγλου στην πινακοθήκη του Ιδρύματος Κλέαρχου Παπαδιαμάντη στο παλιό Δημαρχείο. Πολύ σπουδαίο καλλιτεχνικό γεγονός για την Κόνιτσα. Μου δίνεται η ευκαιρία-το ξανάκανα- να προτείνω η συγκεκριμένη πινακοθήκη να ονομασθεί «Πινακοθήκη Ιωάννου Λυμπερόπουλου του Ιδρύματος Κλέαρχου Παπαδιαμάντη». Ο μακαρίτης Ιωάννης Λυμπερόπουλος, διανοούμενος και συγγραφέας, Κονιτσιώτης και Κονιτσιολάτρης, ήταν αυτός που έπεισε τον μακαρίτη ευεργέτη Κλέαρχο Παπαδιαμάντη-όπως και ο μακαρίτης Σπύρος Γκότζος- να αφήσει την περιουσία του υπέρ πολιτιστικών σκοπών και όχι μόνο του Δήμου Κόνιτσας, ήταν αυτός που μέχρι το θάνατό του διοίκησε ως Πρόεδρος του Δ.Σ το Ίδρυμα Παπαδιαμάντη, ήταν αυτός που συγκέντρωσε πίνακες ζωγραφικής για μόνιμη έκθεση από το Ίδρυμα Παπαδιαμάντη. Είναι πολύ άδικο να μην υπάρχει στην Κό-

νιτσα, που τόσο αγαπούσε, κάτι να θυμίζει το πέρασμά του και την προσφορά του στον τόπο μας στα γράμματα και την τέχνη. Δεν μας περισσεύουν αυτοί οι άνθρωποι, ζωντανοί ή τεθνεώτες.

Το παλιό Δημαρχείο ως ακίνητο ανήκει στην συγκυριότητα του Δήμου Κόνιτσας κατά ποσοστό 51% εξ αδιαιρέτου και στο Ίδρυμα Παπαδιαμάντη κατά ποσοστό 49% εξ αδιαιρέτου και η διοίκηση και η διαχείριση του κτιρίου, λόγω της πλειοψηφίας, ανήκει στον Δήμο. Αμφότεροι οι φορείς, Δήμος και Ίδρυμα αποβλέπουν, εκ των πραγμάτων, στους ίδιους στόχους και σκοπούς, που ένας εξ αυτών είναι να ανεβάσουν και το μορφωτικό επίπεδο του τοπικού πληθυσμού.

Κατόπιν των ανωτέρω προτείνω με αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και του Δ.Σ του Ιδρύματος να ονομασθεί η πινακοθήκη όπως παραπάνω για να μνημονεύεται εσαεί το όνομα του ξεχωριστού Κονιτσιώτη Ιωάννου Λυμπερόπουλου. Εαυτούς περισσότερο θα τιμήσουμε παρά τον μακαρίτη.

Πατριωτικά

ΒΑΣ. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΛΙΣΤΑΣ

ΜΕΡΟΣ 3ο

Συνεχίζοντας το αφιέρωμα στο Ταχυδρομείο της Μόλιστας, στο παρόν κεφάλαιο, θ' ασχοληθούμε, αποκλειστικά, με το ανθρώπινο δυναμικό, δηλαδή τους υπαλλήλους, που κατά καιρούς, πέρασαν απ' αυτό, ενταγμένους στον κλάδο και την κατηγορία, στην οποία ο καθένας ανήκε - προϊστάμενοι, διανομείς, βάσει του ισχύοντος, τότε οργανογράμματος.

Άλλης κατηγορίας ή κλάδου προσωπικό, όπως τεχνικός, οικονομικός, ταξινόμος, ενσημοπωλήτρια, τηλεφωνήτρια, διαμετακομιστής, οδηγός, καθαρίστρια κ.λπ., δεν προβλεπόταν, στη σύνθεση του προσωπικού του Ταχυδρομείου της Μόλιστας.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

α. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΛΙΣΤΑΣ

Ο πρώτος Προϊστάμενος που τοποθετήθηκε στο Ταχυδρομείο της Μόλιστας, κατ' ακριβείς πληροφορίες, ήταν ο Χρήστος Λάβαρης, απ' το ωραιόκαστρο Πωγωνίου, το πρώην Λαχανόκαστρο.

Παρότι τον υπάλληλο αυτόν τον αντάμωσα, προσωπικά, πολύ αργότερα, γύρω στα 1960, ήτοι ύστερα από 47 ολόκληρα χρόνια, ως Προϊστάμενο του Ταχυδρομείου της Δάφνης Αθηνών, εξακολουθώ να υποστηρίζω ότι σ' αυτόν ανήκει η ερευνούμενη "πρωτιά", γιατί, εκείνα τα χρόνια, αφενός, δεν ίσχυε η 35/ετία, για τους Δημοσίους Υπαλλή-

λους, αφετέρου, διότι, αν αφαιρέσουμε τα 7 έως 8 χρόνια της διακοπής της λειτουργίας του Ταχυδρομείου της Μόλιστας, ένεκα των δύο ενδιάμεσων πολεμικών συρράξεων, είμαστε, φρονώ, πολύ κοντά, στα ακολουθούμενα, τότε, ηλικιακά και υπηρεσιακά όρια παραμονής των κρατικών υπαλλήλων στην εργασία τους (μέσος όρος παραμονής περίπου τα 40 χρόνια υπηρεσίας).

Μετά το τέλος του εμφυλίου, ήτοι, μετά το 1949, πέρασαν, ως προϊστάμενοι στο ταχυδρομείο της Μόλιστας, χωρίς ν' ακολουθείται, απόλυτα, η χρονολογική σειρά διέλευσής τους οι υπάλληλοι: Γεώργιος Ναστόπουλος, Δημήτριος Τζούφης και Νικόλαος Ραβάνογλου, όλοι τους από τα Γιάννενα, Θεόδωρος Μπενέκος, απ' τους Χουλιαράδες Ιωαννίνων, μετέπειτα Γενικός Γραμματέας Υπουργείου Συγκοινωνιών, επί Υπουργίας Βρανόπουλου, Ιωάννης Βάϊζες κι αυτός Γιαννιώτης και κατόπιν προσωπάρχης του δημιουργηθέντος ΕΛ-ΤΑ, Θωμάς Τζήμας, από τα Λέλοβα Πρεβέζης, Ιωάννης Παπαζαχαρής, πάλι από τα Γιάννενα, Σπύρος Ροντογιάννης από την Καρυά Λευκάδας, Αθανάσιος Φασούλης, από την κοντινή μας Λυκόρραχη, συμμαθητή μου παλιότερα στο Γυμνάσιο της Κόνιτσας και τελευταίος ο Νικόλαος Κέντρος επίσης από τα Γιάννενα.

Το πλείστον αυτών των υπαλλήλων, όπως διαπιστώνεται, ήταν Ηπειρώτες και κυρίως από την πόλη των Ιωαννίνων, διότι, αμέσως, μετά το πέρας του

εμφύλιου, η Τριατατική τότε Υπηρεσία που είχε απογυμνωθεί από προσωπικό, αναγκάστηκε να λειτουργήσει όχι μόνο στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, αλλά και σε άλλες μεγάλες επαρχιακές πόλεις, όπως ήταν και τα Γιάννενα, Τριατατικές Σχολές, ταχύρρυθμης εκπαίδευσης, προκειμένου να στελεχώσει τα γραφεία της, σ' ολόκληρη τη χώρα και να καλύψει τα κενά, που είχαν δημιουργηθεί, εξαιτίας του πολέμου.

Το Ταχυδρομείο της Μόλιστας, όντας ορεινό, απομακρυσμένο και αποξενωμένο, από τα αστικά κέντρα, εδώ που τα λέμε, δεν τύχαινε της προτίμησης του συνόλου, σχεδόν, των υπαλλήλων αυτής της Υπηρεσίας.

Όλοι τους δεν το έβλεπαν με καλό μάτι, το θεωρούσαν τόπο απομόνωσης, τόπο εξορίας, γιαυτό και η αρμόδια Ταχυδρομική Διεύθυνση των Ιωαννίνων, λαβαίνοντας υπόψη της, αυτές τις ιδιαίτερες και δύσκολες συνθήκες διαμονής και διαβίωσης, φρόντιζε τους υπαλλήλους που τοποθετούσε σ' αυτό, να τους ανακουκλώνει, σε τακτά χρονικά διαστήματα, ανά δύο-τρία χρόνια το πολύ, τον καθένα, ώστε όλοι τους, με τη σειρά, να κάνουν το "αγροτικό τους" στη Μόλιστα κι έτσι να μην μένει κανένας παραπονούμενος ή δυσαρεστημένος.

Β. ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ ΤΗΣ ΜΟΛΙΣΤΑΣ

Μετά τον υποβιβασμό του Ταχυδρομείου της Μόλιστας το 1971, από Γ' σε Δ' τάξεως Γραφείο, το ταχυδρομείο έγι-

νε μονοπρόσωπο και έκτοτε διευθυνόταν από προσοντούχο διανομέα (απολυτήριο Λυκείου), ο οποίος εκτελούσε όλες τις εργασίες του Γραφείου, εσωτερικές και εξωτερικές. Τις περισσότερες ώρες του ωραρίου του παρέμενε στο Γραφείο, διατηρώντας το ανοιχτό και για κάποιες ώρες, κλειδώνοντάς το, εξήρχετο, για την πραγματοποίηση της διανομής της αλληλογραφίας, την πληρωμή των επιταγών και την επίδοση των ειδοποιήσεων για τις τηλεφωνικές συνδιαλέξεις στα τρία χωριά της Μόλιστας (Μόλιστα, Γανναδιό, Μοναστήρι).

Ο πρώτος που ανέλαβε τη θέση του διευθύνοντος, του μονοπρόσωπου Ταχυδρομείου της Μόλιστας ήταν ο διανομέας Δημήτριος Δάλλας απ' το Ελεύθερο, ένας πανέξυπνος και

πιασούμενος με όλα υπάλληλος, ο οποίος μετακόμισε στη Μόλιστα οικογενειακώς και παρέμεινε σ' αυτή περίπου για μια δεκαετία, ήτοι από το 1971 έως το 1981.

Στη συνέχεια αυτόν τον διαδέχτηκε ο Κονιτσιώτης Νικόλαος Τσιαλιαμάνης, για άλλη μια δεκαετία ήτοι μέχρι το 1991, οπότε και μετατέθηκε στο Ταχυδρομείο της Κόνιτσας, απ' το οποίο πρόσφατα (Οκτώβριος 2014) συνταξιοδοτήθηκε.

Ο τελευταίος, που διηύθυνε το Ταχυδρομείο της Μόλιστας, από το 1991 μέχρι το 1998, έτος της οριστικής κατάργησής του, ήταν ο Σωτήριος Μπαρά-

τσας απ' τα Γραμμενοχώρια Ιωαννίνων, ο οποίος εξακολουθεί και σήμερα να υπηρετεί στον ΕΛ-ΤΑ, στα Γιάννενα και ο οποίος στις 16-4-1998, αποφράδα ημερομηνία για το ταχυδρομείο της Μόλιστας, έκλεισε τους πομποδέκτες του Τηλεφωνικού πίνακα, που έφερναν καθημερινά νέα και ειδήσεις και έδιναν πνοή και ζωνάντια στη μικροκοινωνία της Μόλιστας, κατέβασε τους διακόπτες της ΔΕΗ, που το φώτιζαν, κλείδωσε για τελευταία φορά την ξύλινη εξώπορτά του και ανέστειλε μια για πάντα την άλλοτε δραστήρια και νοσταλγική πορεία του, σφραγίζοντας, έτσι, το αναπάντεχο τέλος του και την παρακμή του.

Το Ταχυδρομείο της Μόλιστας, για όλους, ανεξαιρέτως, τους Μολιστινούς αλλά και για μένα ιδιαίτερα, που το είχα όλα τα χρόνια της λειτουργίας του, λόγω θέσης του σπιτιού μου, κάτω απ' την αυλόπορτά του και που το έργο του, αργότερα, το υπηρέτησα με ζήλο και αφοσίωση, από άλλα πόστα και τόπους της πατρίδας μας, δεν ήταν μόνο ένα σημείο ταυτότητας, ή μία στάμπα αισθητική του χώρου ή τέλος ένα κτήριο μηχανημάτων και εγκαταστάσεων, ήταν ταυτόχρονα κάτι παραπάνω, ήταν πρωτίστως χώρος ιστορίας και μνήμης του παρελθόντος μας, των προγόνων μας, και της ίδιας μας της ζωής και της υπόστασής μας...

Β. ΑΣΤΙΚΟΙ Η ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΙ ΔΙΑΝΟΜΕΙΣ (ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΙ)

Ο πρώτος αστικός διανομέας, που διορίστηκε στο Ταχυδρομείο της Μόλι-

στας ήταν ο Γανναδιώτης Βασίλειος Γιούσιος, για τον οποίο κρατάω στη μνήμη μου ολοζώντανη την υπαλληλική του εικόνα, με την επιμελημένη, πάντοτε, ενδυματολογία του και την άψογη εμφάνιση και παρουσία του.

Ο Βασίλειος Γιούσιος ήταν ένας πραγματικός άρχοντας και τζέντλεμαν άνθρωπος, λάτρης του ποτού και του Βάκχου, κοινωνικότατος, ανοιχτοχέρης και κουβαρντάς κι αυτό το τελευταίο το

ξέρω από πρώτο χέρι κι από πιτσιρίκος, καθόσον συνέβαινε να είναι μαζί με τη γυναίκα του την πληθωρική Ευδοκία και Νουνοί μου, αφού βάφτισαν, όχι μόνο εμένα, αλλά και τ' αδέρφια μου, Βεατρίκη, Χαράλαμπο και Κωνσταντίνο, ρίχνοντάς μας το ευλογημένο λάδι στην κολυμβήθρα της κεντρικής εκκλησίας του Αγίου Νικολάου στη Μόλιστα. Όλα τα υπηρεσιακά του χρόνια τα διάνυσε στο Ταχυδρομείο της Μόλιστας, απ' το οποίο και συνταξιοδοτήθηκε το 1953.

Στη θέση του αμέσως προσλήφθηκε ο Βασίλειος Ξάνθος, πάλι Γανναδιώτης, υπάλληλος χαμηλών τόνων, εξυπηρετικότατος και πάρα πολύ ευγενής. Στο

συρτάρι μου φυλάω ακόμα το τηλεγράφημα, που μου έστειλε, αυτοβούλως και χωρίς καμία υποχρέωση, στις αρχές του 1963, από τη Μόλιστα, για προσωπική μου υπόθεση, του οποίου παραθέτω φωτοτυπία, για να δουν και να μάθουν οι νεότεροι, πως ήταν, τότε, ο τύπος των τηλεγραφημάτων, που παράγονταν απ' τον ξεχασμένο σήμερα, Τηλέγραφο.

Το ΕΠΤ, που προτάσσεται του ονοματεπώνυμου, εσήμαινε “ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ” και είχε την έννοια ότι δεν εδίδετο προτεραιότητα, στα διάφορα στάδια της περαιτέρω διαβίβασής του.

Ο Βασίλειος Ξάνθος, μετά τον υποβιβασμό του Ταχυδρομείου της Μόλιστας το 1971 και την κατάργηση της θέσης του αστικού διανομέα, μη διαθέτοντας το απαιτούμενο τυπικό προσόν (απολυτήριο Λυκείου), για την ανάληψη της θέσης του Διευθύνοντος, μετατέθηκε στην Αθήνα, όπου υπηρέτησε πρώτα στο Ταχυδρομείο της Ομόνοιας, ως ταξινόμος και κατόπιν στο αντίστοιχο του Υμηπτού, απ' όπου και συνταξιοδοτήθηκε.

γ. ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΔΙΑΝΟΜΕΙΣ (ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΙ)

Ο πρώτος αγροτικός διανομέας, στο ταχυδρομείο της Μόλιστας, είμαι σίγουρος ότι ήταν ο Σταύρος Νούσης, από τη Λάκκα Σούλι, ο οποίος και συνταξιοδοτήθηκε από δω, από τη Μόλιστα, το 1953.

Ο εν λόγω ξενοχωρίτης και εργένης, αρχικά, αγροτικός Ταχυδρόμος, ελλείψει καταλύματος διαμονής του στη Μόλιστα, αφού στο οίκημα του Ταχυ-

δρομείου διέμενε ο προϊστάμενός του, πιθανολογώ ότι τακτοποιήθηκε στο Γανναδιό, στο “κατάλυμα των δασκάλων”, όπως αναφέρει ο Χαρίλαος Γκούτος στις παρατεθείσες, στο 1ο μέρος, παλιές, γραπτές πηγές του.

Άλλωστε το Γανναδιό τότε, ως ένας εύρωστος οικισμός, της ενιαίας Μόλιστας, είμαι βέβαιος ότι συμμετέσχε αν δεν πρωτοστατούσε, στην προσπάθεια ίδρυσης Ταχυδρομείου στο χωριό κι επομένως συμμεριζόταν, πλήρως, όλες τις ανάγκες και τα προβλήματα, που κατά καιρούς, αυτός αντιμετώπιζε, όπως προφανώς, ήταν και το ζήτημα της στέγασης των ξενοφερμένων υπαλλήλων του. Προσωπικά εκείνη την ξεχωριστή φυσιογνωμία του ασπρομάλλη, στα παιδικά μου χρόνια, αγροτικού ταχυδρόμου Σταύρου Νούση ή Μπαρμπασταύρου, θα τη θυμάμαι πάντοτε να ξεπεζεύει το άσπρο του άλογο, στη μέση, στο μεσοχώρι, ακριβώς κάτω απ' το Ταχυδρομείο, να κουβαλάει και να φορτώνει με τη σειρά όλα τα υπηρεσιακά ατομικά του πράγματα και αντικείμενα, ήτοι την τσάντα του, που είχε μέσα την αλληλογραφία, το ενσημοφυλάκιο, τα χρήματα, τα έντυπα και την τσαμπούνα, τα δέματα, το αδιάβροχο, το όπλο, το φανάρι και τα άλλα απαραίτητα και χρειώδη, φορώντας συνέχεια την πεντακάθαρη υπηρεσιακή στολή του, όπως και το πλατύγυρο πηλίκιό του, να τραβάει, παραδίπλα, στο πέτρινο πεζούλι, το άλογο, να το καβαλικεύει και να χάνεται, προς τα πέρα, προς το Γανναδιό κι από κει προς τα πάνω, προς τις Βλύστρες

και την Αγροκερασιά, σκαπετώντας εκείθε την Μαντράχη και το Κόνισμα, πορευόμενος προς τη Σταρίτσιανη, το πρώτο χωριό του τακτικού του δρομολογίου.

Μετά την αποχώρησή του λόγω συνταξιοδότησης, το 1953, στη θέση του τοποθετήθηκε ο Δημήτριος Τζήμας, από το Παλιοσέλι, ένας πληθωρικός υπάλληλος, ευγενέστατος και μελιστάλακτος, ένα πολύ δυνατό και ζωντανό άτομο, πραγματικό παλικάρι, ό,τι έπρεπε, για την εκτέλεση εκείνου του ζόρικου αγροτικού δρομολογίου, το οποίο, όπως προαναφέραμε, μέχρι το 1958 εξυπηρετούσε έξι συνολικά χωριά - Κοινοότητες κι από κει κι έπειτα μέχρι το 1968, τα εναπομείναντα τρία (Σταρίτσιανη, Κεράσοβο και Φούρκα), μια και τα άλλα τρία (Κάντσικο, Λαγκάδα και Κασάνιανη) είχαν μεταφερθεί, στο ταχυδρομείο της Πυρσόγιαννης.

Το 1964 ο Δημήτριος Τζήμας μετατέθηκε στο Ταχυδρομείο της Κόνισσας, απ' το οποίο και συνταξιοδοτήθηκε το 1974.

Στη συνέχεια αυτόν τον διαδέχτηκε ο Κονιτσιώτης Νικόλαος Μάνθος, ο οποίος δεν φτούρησε, γιατί, ύστερα από καναδυό χρόνια αποχώρησε για λόγους υγείας.

Στη θέση του, αμέσως, ήρθε με μετάθεση ο κωνσταντίνος Καπερώνης, απ' τον Ασπροπόταμο Τρικάλων, ο οποίος παρέμεινε στο Ταχυδρομείο της Μόλισσας μέχρι το 1968 έτος κατά το οποίο, το αγροτικό δρομολόγιο μεταφέρθηκε στο νεοσύστατο ταχυδρομείο του Κερασόβου, στο οποίο και τελικά μετατέθηκε ευ-

θύς με την έναρξη της λειτουργίας του.

Προς το τέλος της δεκαετίας του 1930, από τις πληροφορίες που συνέλεξα, φαίνεται ότι υπηρέτησε στο Ταχυδρομείο της Μόλισσας, για άγνωστο χρονικό διάστημα, ως αγροτικός διανομέας, ο Βουρμπιανίτης Μάρκος Τέρτσος.

Δεδομένου όμως ότι ο Ταχυδρόμος αυτός, επί χρόνια, ήταν μόνιμος υπάλληλος του Ταχυδρομείου της Πυρσόγιαννης, εκτελώντας το δρομολόγιο, εκείθεν του Σαρανταπόρου, προς τα χωριά Πύργος, Αμάραντος, Αγία Βαρβάρα, εικάζεται ότι για κάποιο σοβαρό ζήτημα, μετακινήθηκε προσωρινά στο Ταχυδρομείο της Μόλισσας, ικανοποιώντας προφανώς, κάποια επιτακτική ανάγκη του, όπως κάποια πολύμηνη ασθένεια, κώλυμα ή πειθαρχικό παράπτωμα.

Τους θερινούς μήνες, που χορηγούνταν, στο προσωπικό, οι κανονικές άδειες, τον μεν προϊστάμενο ή τον διευθύνοντα, τα μετέπειτα χρόνια, τον αναπλήρωνε μονάδα, προερχόμενη από τα Γιάννενα, τους δε διανομείς, αστικό και αγροτικό, όσο χρονικό διάστημα υπήρχαν, τους αντικαθιστούσαν ντόπιοι, εκτάκτως προσλαμβανόμενοι, με συνηθέστερους τον Χαρίλαο Λέτσιο από τη Μόλισσα και τους Λάζαρο Παναγιώτου και Απόστολο Βέργο, από το Μοναστήρι.

(συνεχίζεται)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ
τ. Αν/τής Γεν. Δ/ντής ΕΛ-ΤΑ

Μια ξεχωριστή αυγουστιάτικη βραδιά

Ε. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ

Μέσα στην Κοινωνικο-οικονομική μελαγχολία, μέσα στη στενοχώρια της ζωής, μέσα στο αβέβαιο του σήμερα και την αγωνία του αύριο, ένα απογευματινό βραδινό του περασμένου Αυγούστου κάποιες μελωδίες και ήχοι Δημοτικής Μουσικής χάρισαν αρκετές ώρες, στο αμέτρητο πλήθος που κατέκλυσε την Κεντρική πλατεία και όχι μόνο της Κόνιτσας, ώρες χαράς, ευθυμίας και λίγης ξεγνοιασιάς.

Με πρωτοβουλία του Δημάρχου κ. Παπασπύρου και κατ' επέκταση όλου του Δημοτικού Συμβουλίου, ύστερα από αρκετές δεκαετίες, εμφανίστηκε, η ΔΙΚΙΑ ΜΑΣ, πλέον, φιλαρμονική με την επωνυμία **Ελευθέριος Παγγές**, προς τιμήν του υπέροχου Μαέστρου που επί σειρά ετών δίδαξε στο ορφανοτροφείο της Κόνιτσας όπου αρκετοί μαθητές όπως είχαμε γράψει και άλλη φορά, κατετάγησαν σε Στρατιωτικές ή και Δημοτικές Μπάντες.

Μετά το πέρας του προγράμματος εμφανίστηκαν τα χορευτικά της πόλεως υπό την εποπτεία και διδασκαλία του ακούραστου νέου Ιωάννη Κατσιλή.

Όλο το συντονισμό του προγράμματος είχε η Δις Έλενα Κυρτσόγλου η οποία με την κρυστάλλινη φωνή της παρουσίαζε τα πανελλαδικά συγκροτήματα και χορούς. Τα άτομα που απαρτίζανε τόσον την φιλαρμονική όσον και τα χορευτικά ήταν άτομα πασών των ηλικιών.

Ένα μεγάλο ΕΥΓΕ ή ένα ΜΠΡΑΒΟ είναι πολύ φτωχό σ' όλους τους πρωτερ-

γάτες για την εμφάνιση αυτή. Θερμά συγχαρητήρια στο Δημοτικό Συμβούλιο, για την συγκρότηση της Μπάντας. Επίσης πολλά συγχαρητήρια στην πρόεδρο και όλο το Δ.Σ. του Ιδρύματος Παπαδιαμάντη για την αμέριστη βοήθεια, όπως επίσης και στον κ. Ηλία Ανδρέου, που προσέφερε τα μέγιστα ακούραστα και αθόρυβα. Όπως προείπα ένα μεγάλο εύγε στον κ. Ιωάννη Κατσιλή.

Όμως αμέτρητα μπράβο και εύγε ανήκουν στα μικρά και μεγάλα παιδιά, γιατί χωρίς την συμβολή τους και την υπομονή τους τίποτα δε θα γινόταν.

Για να φθάσουν εκεί χρειάζεται υπομονή, κόπος, μόχθος και μεράκι. Όποιος δεν ασχολήθηκε με αυτά, δεν γνωρίζει τις θυσίες και τον χρόνο που διαθέτει κανείς από τον προσωπικό και οικογενειακό χρόνο.

Επειδή στην Κόνιτσα υπάρχουν και άλλα τμήματα με πλούσιες κοινωνικές δράσεις, μέσα από το κείμενο αυτό θα ήθελα τον καθένα εκ βαθέων να συγχαρώ. Υπάρχει Αγιογραφία με καταπληκτικά αποτελέσματα, υπάρχει παραδοσιακή μουσική, υπάρχει τμήμα τοξοβολίας που παίρνει μέρος σε πανελλήνια αθλήματα, τμήμα ιπασσίας, Καγιάκ και Ράφτιν. Ορειβατικός Σύλλογος. Τέλος δύο ποδοσφαιρικές ομάδες που εκπροσωπούν επάξια την Κόνιτσα στην κατηγορία τους.

Επομένως ο καθένας μας εάν έχει το μεράκι μπορεί τις ελεύθερες ώρες του να τις αξιοποιήσει.

1ο Φεστιβάλ Παραδοσιακών χορών

Στις 28 και 29 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε στη πόλη μας το πρώτο φεστιβάλ παραδοσιακών χορών που άφησε την αίσθηση μιας επιτυχημένης διοργάνωσης.

Ο σύλλογός μας «Στα βήματα της Παράδοσης» ως διοργανωτής με τη στήριξη της Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου Κόνιτσας έδωσε νέα πνοή στα πολιτιστικά δρώμενα της πόλης μας, αναγέννησε τον πολιτιστικό Αύγουστο και δημιούργησε μια προοπτική ιδιαίτερης προβολής του τόπου μας.

Οι κριτικές υπήρξαν ενθουσιώδεις και ενθαρρυντικές και συνηγορούν στην καθιέρωση του ετήσιου φεστιβάλ παραδοσιακών χορών στην Κόνιτσα ως θεσμό.

Σε αυτό το διήμερο χορευτικό δρώμενο η Κόνιτσα γέμισε ζωή, ενισχύθηκε η αλήθεια πως η επαρχία μας είναι αξιόλογος τουριστικός προορισμός και πως έχει ελπίδα ανάπτυξης ο τόπος μας. Ενθουσιώδεις επισκέπτες οι χορευτές μας από συλλόγους όλης της Ελλάδας, έγιναν οι πρεσβευτές στον τόπο τους τόσο της ιδέας του φεστιβάλ όσο και της κουλτούρας και της παράδοσής μας.

Η πρόθυμη ανταπόκριση σ' αυτό το κάλεσμα αντιστάθμισε όλες τις δυσκολίες της πρώτης διοργάνωσης. Η εθελοντική συμμετοχή τόσο των μελών και χορευτών του Συλλόγου μας, των νέων της Κόνιτσας αλλά και η σημαντική προσφορά των χορηγών μας ήταν καθοριστικές για την επιτυχία της διοργάνωσης και αισθανόμαστε την ανάγκη να τους ευχαριστήσουμε

όλους και μέσα από το περιοδικό Κόνιτσας.

Χαιρόμαστε ιδιαίτερα που σ' αυτή τη δυσχερή οικονομική συγκυρία δόθηκε μια αισιόδοξη προοπτική για όλους μας. Η παράδοση την οποία υπηρετούμε με σεβασμό και προβάλαμε μέσα από αυτή τη συνάντηση είναι η βάση πάνω στην οποία στηρίζουμε την κάθε μας προσπάθεια.

Σ' αυτό, το πρώτο φεστιβάλ παραδοσιακών χορών αναδείξαμε τις αξίες και τις σχέσεις ζωής μέσα από τα χορευτικά δρώμενα, αναβιώσαμε τα ήθη και έθιμα κάθε τόπου χαρακτηριστικά αποτυπωμένα στους ντόπιους χορούς και τραγούδια τους.

Η Κόνιτσα αυτό το διήμερο γέμισε χρώματα παράδοσης. Εδώ, στην πόλη μας συναντήθηκε το νταούλι με τη λέρα και το κλαρίνο, ενώθηκε η περηφάνια και η λεβεντιά με την κουλτούρα κάθε τόπου και έγιναν χορός και τραγούδι, γλέντι και χαρά.

Ευχαριστούμε από καρδιάς τους συμμετέχοντες, τους εθελοντές μας, τους χορηγούς μας, όλους τους Κονιτσιώτες και τους Ηπειρώτες που στήριξαν και αγκάλιασαν αυτή τη γιορτή παράδοσης, και κυρίως τους προκατόχους μας που μας δίδαξαν με το ήθος τους και μας μετέδωσαν την αγάπη για τον παραδοσιακό χορό.

Ευχαριστούμε την Κοινωφελή επιχείρηση του Δήμου που μας εμπιστεύτηκε αυτή τη διοργάνωση και συνεργαστήκαμε άψογα για την επιτυχία της.

Δεσμευόμαστε πως με τον ίδιο ζήλο, την ίδια θέληση και ανοικτοί σε κάθε συνεργασία θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε

Κόνιτσα

τον τόπο μας.

Με σεβασμό στην παράδοσή μας και με συλλογική προσπάθεια και συνεργασία στοχεύουμε από τώρα στην άρτια διοργάνωση του δεύτερου Φεστιβάλ Παραδοσιακών χορών στην Κόνιτσα τον Αύ-

γουστο του 2016.

Για το Χορευτικό Σύλλογο
«Στα Βήματα της Παράδοσης»

Ο πρόεδρος
ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ

Φωτ. Γεώργιος Ζυγούρης

Οι Οικισμοί της επαρχίας Κόνιτσας στο παρελθόν

του Χαρίλαου Γκούτου

Από τις εκδόσεις «ΛΕΙΜΩΝ» (Αθήνα, 2015) και χορηγό το Ίδρυμα Κλέαρχος Παπαδιαμάντης κυκλοφόρησε πρόσφατα το νέο βιβλίο του Χαρίλαου Γ. Γκούτου, με το γενικό τίτλο: ΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ ΣΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ.

Ο Χαρίλαος Γκούτος, ομ. καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου, μια εξέχουσα πνευματική προσωπικότητα, με καταγωγή από την επαρχία μας (γεννήθηκε στο Γανναδιό), βασικός στυλοβάτης, ως συνεργάτης, του περιοδικού μας, δεν είναι άγνωστος στους αναγνώστες της "ΚΟΝΙΤΣΑΣ", αλλά και ευρύτερα, και ως εκ τούτου οι συστάσεις και η λεπτομερής παρουσίαση της προσφοράς του σ' ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, που σχετίζονται με την πορεία της επαρχίας στο χρόνο, ελάχιστα θα είχε να συνεισφέρει.

Το έργο του μιλά από μόνο του και μια συνοπτική καταγραφή, όπως εκτίθεται στο σύντομο βιογραφικό του συγγραφέα (σελ. 1330, είναι αρκετή για να ενημερώσει, αλλά και να παρακινήσει όσους ενδιαφέρονται για περισσότερες πληροφορίες να προστρέξουν στην ίδια την πηγή.

Σημειώνεται, λοιπόν, μεταξύ άλλων, στο σύντομο βιογραφικό: "Διετέλεσε... διευθυντής του νομικού περιοδικού "Εργατικά Χρονικά" (1975-81, μόνιμος συντάκτης του 15νθήμερου περιοδικού "Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας" (1977 μέχρι σήμερα... μέλος της συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού "Κόνιτσα" (1965-67, 1981-85 ... Το συγγραφικό έργο του αναφέρεται κατά το πλείστον αφ' ενός στο Εργατικό Δίκαιο και στην ιστορία του (δέκα βιβλία που υπερβαίνουν τις 3.000 σελίδες συνολικώς και 200 τουλάχιστον μελέτες-άρθρα), αφ' ετέρου

δε σε επίκαιρα και ιστορικά θέματα της επαρχίας Κόνιτσας (δύο βιβλία 496 σελίδων συνολικών και 60 περίπου μελέτες άρθρα...

Για το τελευταίο βιβλίο: "ΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ.. "έχουμε να παρατηρήσουμε πως ο συγγραφέας με την οξύνοια, την απροκατάληπτη ερευνητική διάθεση και την κριτική ματιά που τον διακρίνει, κατορθώνει, παρά τα υπαρκτά κενά στην πληροφόρηση και τα αλληλοσυγκρουόμενα πολλές φορές-ιδιαίτερα κατά τις σκοτεινές περιόδους της ιστορίας μας - στοιχεία της παράδοσης ή και του γραπτού λόγου, να αναδεικνύει πλευρές που νοηματίζουν γεγονότα και καταστάσεις του παρελθόντος, αλλά και τους παρόντος, ενώ παράλληλα ανοίγουν ή υποδεικνύουν δρόμους για το μέλλον.

Για παράδειγμα στις σελ. 16, παράλληλα με την υπογράμμιση της σημασίας της γνώσης της τοπικής ιστορίας στην εφαρμογή προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης, επισημαίνονται δύο επικρατούσες απόψεις, παγιδευμένες σε ετεροχρονισμούς, που συνεπάγονται εσφαλμένες αξιολογήσεις.

Η πρώτη έχει σχέση με την άποψη ότι η Επαρχία της Κόνιτσας "ανέκαθεν, όπως συμβαίνει και σήμερα, επικοινωνούσε κυρίως με την κεντρική Ήπειρο. Πρόκειται για ετεροχρονισμό που είναι αδικαιολόγητος. Διότι στο παρελθόν δεν υπήρχαν πάντοτε γεφύρια στον Αώο και στον Βοϊδομάτη... και... και...".

Η δεύτερη έχει σχέση με το κατά πόσον "η Επαρχία μας, ανέκαθεν, όπως και σήμερα, ήταν κυρίως κτηνοτροφική...". Αυτό αντικρούεται από το συγγραφέα πειστικά. Μέχρι το 19ο αιώνα π.χ οι κάτοικοι ήταν πολύ λιγότεροι και είχαν αρκετές διαθέσιμες εκτάσεις για καλλιέργεια. Κτη-

νοτρόφοι αποκλειστικά ήταν οι βλάχοι νομάδες.
Το βιβλίο έχει 140 σελίδες και απαρτίζεται από δύο μέρη.

Το Α΄ μέρος περιλαμβάνει: σύντομη αναφορά στους 54 οικισμούς της επαρχίας (σήμερα κατοικούνται μόνον 44), ιστορική σύνοψη της Επαρχίας (Τοπική Ιστορία και τοπική ανάπτυξη, κυριότερα ιστορικά γεγονότα κατά περιόδους, διακριθέντες Κονιτσιώτες) και Τοπωνύμια, που μαρτυρούν ιστορικά γεγονότα.

Στο Β΄ μέρος του βιβλίου καταγράφονται στοιχεία ιστορικά, χωριστά για κάθε οικισμό.

Στο τέλος αυτής της καταγραφής, σύντομης,

αλλά κατατοπιστικής παρατίθεται “πίνακας πληθυσμιακής εξέλιξης των 54 οικισμών” από το 1846 μέχρι το 1940, με ενδιαμέσες χρονολογίες τις: 1850, 1874, 1888, 1895, 1911, 1920.

Κλείνοντας, πληροφορούμε τους ενδιαφερόμενους ότι το βιβλίο διατίθεται κεντρικά στη διεύθυνση:

Νικηταρά 2-4 Αθήνα.

Τηλ. του συγγραφέα 2263022435 και 6976572746

Στο συγγραφέα ευχόμαστε υγεία και δύναμη, για να συνεχίσει το πολύμοχθο έργο του.

Ι.Τ.

Κατάθεση ψυχής

της Πηνελόπης Κυργιάννη-Μπούρη

Με τον πιο πάνω τίτλο κυκλοφόρησε πρόσφατα το βιβλίο της δασκάλας Π. Κυργιάννη-Μπούρη, της Πόπης όπως την ήξεραν όλοι στην Κόνιτσα αυτά τα χρόνια που υπηρέτησε με τον δάσκαλο σύζυγό της Γιώργο Μπούρη.

Όπως το λέει και ο τίτλος, το βιβλίο αυτό είναι πραγματική «κατάθεση ψυχής» αφού αναφέρεται στην ιστορία και τους ανθρώπους του χωριού της που είναι ψυχικά δεμένη από τα μικρά της χρόνια.

Με γλαφυρό τρόπο η συγγραφέας ξεναγεί τον αναγνώστη στα σοκάκια του χωριού από σπίτι σε σπίτι παρουσιάζοντας τους κατοίκους από το παρελθόν μέχρι τις μέρες μας με την ασχολία του κάθε ενός στο χωριό ή στην ξενιτιά, τα έθιμα, τις χαρές και τις λύπες και γενικά τη μικρή του ιστορία στο διάβα του χρόνου.

Το Μεσοβούνι Ζαγορίου, αν και μικρό χωριό, ανέδειξε και πολλούς ανθρώπους των γραμμάτων. Ανάμεσα σ' αυτούς και κάποιους συγγραφείς που ασχολήθηκαν και με την ιστορία και λαογραφία του γενέθλιου τόπου τους. Έτσι το πρώτο βιβλίο με την ιστορία του χωριού ήταν του Βασ. Κυργιάννη (πατέρα της Πόπης). Με το

ίδιο θέμα καταπιάστηκε και ο Γ. Μπούρης, αν και ξενοχωρίτης, που αγάπησε το Μεσοβούνι σαν χωριό του.

Αρκετά έγραψε σε βιβλία και περιοδικά ο δάσκαλος και επιθεωρητής Χρήστος Δούσμπης.

Πολυσέλιδο ιστορικό και λαογραφικό έγγραψε πριν λίγα χρόνια ο φιλόλογος Μιχ. Κωστόπουλος.

Μεγάλη συγγραφική δραστηριότητα από τους παλιότερους είχε ο λογοτέχνης Χαρ. Πέτσικος με τα πολλά βιβλία του που τον έκαναν γνωστό στο χώρο της Λογοτεχνίας. (Σίγουρα θα παρέλειψα και άλλους).

Το βιβλίο της Πόπης διαφέρει από τα άλλα των συγχωριανών της γιατί είναι σαν ένα κινηματογραφικό πανόραμα που μας προβάλλει όλο το γενεαλογικό δέντρο του χωριού με τα κλωνάρια του. Συγχαρητήρια στην κοντοχωριανή και οικογενειακή φίλη μας Πόπη και καλή δύναμη για συνέχεια.

Το περιοδικό μας έχει φιλοξενήσει πολλές φορές εργασίες της και είναι γνωστή στους αναγνώστες του.

Σ.Τ.

Μελωδία της Βροχής

Γλυκός ο ήχος της βροχής
ψυχές αναγαλιάζει
θρασύς αγέρας και τραχύς
στις στέγες αλαλιάζει.

Ξυπνάνε θύμψες παλιές
βροντές και καταιγίδες
της νιότης λάβρες πασχαλιές
αγάπες και ελπίδες.

Μαζί η τρέλα, η χαρά,
το σφρίγος κι ομορφάδα,
ζωής αρμάδα προχωρά
με καίουσα τη δάδα.

Τη γνώση πρώτ' αναζητά
για δίκαια παλεύει
τον κόσμο όλον μελετά
κι ο έρωσ τη θεριεύει.

Να λάβουν σάρκα και μορφή,
ονείρατα και πόθοι
να δουν σημάδια σε κορφή
η πόλη πώς αλώθη....

Αγώνες έντιμοι, πολλοί,
στιγμές ευτυχισμένες
και μύριες λύπες με χολή
στο χρόνο μοιρασμένες

Φιλιά λατρείας, τρυφερά
και πόνοι νοσταλγίας
διαβαίνουν όλα νοερά,
στιγμές λαγνομαγείας.

Βροχής, γαλήνια μουσική,
τροφός που νανουρίζει,
φωνή αγγέλων λυρική,
λυτρώνει κι υπνωτίζει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Δεκαπενταύγουστος

Βικτώρια Ν. Τσάτκα

Δεκαπενταύγουστος - γιορτή τρανή
Ας γιορτάσουμε όλοι μαζί
Στα μέσα του Αυγούστου
Με γέλια και μούστο!

Ας ενωθούμε στα χωριά
Ας σφίξουμε τα χέρια γερά
Με τραγούδια, ανθρώπινη λαλιά

Με πουλιά να πετούν
αγέρωχα ψηλά!

Με κέφι και χαρά
Η ώρα περνά
Με ευλάβεια μεγάλη
Σέβας, αγάπη!

Στης Κονίτσης τα χωριά
Ακούγονται οι ήχοι από μακριά

Ωραία ακούγονται τα βιολιά
Μέλι και ελπίδα
στάζουν στην καρδιά!

Του ... χωριού Το Ματαζί

Πάγκοι ξύλινοι, πέντ' - έξι που καθόνταν έξι-επτά.
Επτά-οκτώ ήταν τα τραπέζια, όλα ξύλινα κι αυτά.
Λίγες ψάθινες καρέκλες, τρία-τέσσερα σκαμνιά.
Το "Τεζιάκι" να χωρίζει, αυτά τα δύο μαγαζιά.
Το Μπακάλικο στημένο, απ' την μια την μεριά.
Και τον καφενέ που ήταν καθώς ... "μπαίνεις" ... δεξιά.

Περιμετρικά στους τοίχους, δυο-τρεις λάμπες στα καρφιά.
Που φωτίζανε τα βράδια καθισμένους νοματέους, καμιά εικοσπενταριά.
Έπαιζαν την δηλωτή οτυς, και ρουφούσαν τα ρακιά.
Με μεζέ τυράκι λίγο, και την μαύρη την ελιά
Που και που κονσέρβα ανοίγαν, και τηγανικά αυγά.
Ρούφα μια το τσιγάρο, ρούφα μια το ποτό.
Ο ένας πείραζε τον άλλον με αθώο χωρατό.
Κουβεντιάζουν' μεταξύ τους, για ό,τι θέλει το χωριό.
Τι του λείπει, τι θ' αλλάξουν, να το κάνουν πιο καλό.
Να το κάνουν πιο ωραίο, να το κάνουν ζηλευτό.
Κουβεντιάζουν για τον κάμπο, λέγανε για το βουνό.
Κουβεντιάζαν για τα ζώα λέγανε για τον καιρό.

Μέσ' την μέση ήταν η σόμπα, με τα μαύρα τα μπουριά.
Που τα δέναν' στο ταβάνι, με δυό σύρματα ψηλά.
Τσίγκινες διαφημίσεις, για μπισκότα και ποτά.
Για πανσίπονα και άλλα για λαχεία και "ΠΡΟ-ΠΑ"
Για τσιγάρα, για ξυράφια, αλλά και απορρυπαντικά.
Ήταν το ντεκόρ στους τοίχους, που ήταν ... μαύροι απ' την καπνιά.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ

ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ 2015 ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ ΚΑΙ ΣΤΟ ΟΜΩΝΥΜΟ ΧΩΡΙΟ

Υπό του Υποστρατήγου εα ΙΩΑΝΝΗ ΔΑΦΝΗ

Τα πλήθη των πιστών γονάτισαν καθώς η πάνσεπος και θαυματουργός Εικόνα της Υπεραγίας Θεοτόκου διήρχετο έμπροσθέν τους, προκειμένου να τοποθετηθεί στο βάθρο της, για την έναρξη του Μεγάλου Εσπερινού της 14-8-2015, προς τιμήν της. Όλος ο κλήρος, οι ιεροψάλτες, ακολουθούμενοι από το χριστεπώνυμο πλήρωμα έψαλλαν το Άξιον Εστί ως αληθώς μακαρίζειν Σε την Θεοτόκον. Τον τόνο της ολονυκτίας δίνει η παρουσία του Ιεράρχου της περιοχής, κ.κ. Ανδρέου, βαδίζοντας στα ίχνη προηγούμενων Ιεραρχών: Σπυρίδωνος (μετέπειτα Αρχιεπισκόπου) και Σεβαστιανού. Με τα κηρύγματα ο νυν

Μητροπολίτης αναβαπτίζει τους πιστούς στα χριστιανικά και Εθνικά Νάματα και στις Ελληνορθόδοξες παραδόσεις.

Είναι ευτύχημα για την ευρύτερη περιοχή που ο σημερινός Ιεράρχης εν τη ενασχόληση του ποιμαντικού έργου, ιδία μέσω των Θεολογικών κηρυγμάτων προς το ακροατήριο σχολιάζει την επικαιρότητα που σχετίζεται με τα πεδία της Ορθοδοξίας και τον απανταχού Ελληνισμό.

Στο επιμεθόριο χωριό Μολυβδοσκεπαστο – που έλαβε αυτή την ονομασία από το Μοναστήρι- υπήρχαν κατά την Βυζαντινή και μετ' αυτή εποχή 72 ναοί έξω σήμερα υπάρχουν 20.

Ο ενοριακός Ι. Ναός 13ου αιώνα,

απέχει μόλις 30 μέτρα από την Ελληνοαλβανική μεθόριο, είναι αφιερωμένος στους 12 Αποστόλους και γιορτάζει 30 Ιουνίου. Μέχρι λίγα χρόνια πριν, ο θρησκευτικός εορτασμός συνδυαζόταν με 2ήμερο παραδοσιακό λαογραφικό πανηγύρι. Το χωριό έχει συνδεθεί -αδελφοποιηθεί- με τον Δήμο Φιλοθέης Ψυχικού Αττικής, δημότες του οποίου προσέρχονται κάθε χρόνο στον αναφερόμενο εορτασμό, ενώ το πρώτο δεκαήμερο Δεκεμβρίου πραγματοποιείται στη Φιλοθέη γιορτή Τσίπουρου, με προϊόντα από το χωριό. Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου με Δήμαρχο τον Παντελή Ξυριδάκη και πρόεδρο ΔΣ την Κατερίνα Αλεξοπούλου, βοηθούν με κάθε τρόπο το χωριό εντός των προβλεπόμενων ορίων. Κατά το φετινό εορτασμό των Αγίων Αποστόλων, το πρόγραμμα περιελάμβανε πανηγυρική θεία λειτουργία με αρτοκλασία, πρωτοστατούντος του εφημέριου Απόστολου Νάκου, επίσκεψη στο Μεθοριακό Φυλάκιο όπου παιδιά των επισκεπτών προσέφεραν στους στρατιώτες αναμνηστικά δώρα καθώς και μικρή δεξίωση στον Ξενώνα του Χωριού.

Στο Μοναστήρι τα τελευταία 3-4 χρόνια παρατηρείται έντονη κινητικότητα που έχει σχέση με την ανάπτυξη των εξωτερικών χώρων, κατασκευή νέων εγκαταστάσεων, ανακαίνιση τοιχογραφιών-αγιογραφιών, χάρη στην εργώδη δραστηριότητα που αναπτύσσεται από τον ηγούμενό της Μονής Αρχιμανδρίτη Θεόδωρο και τα μέλη του Ηγουμενικού συμβουλίου.

Στις εκδηλώσεις του Δεκαπενταύγουστου στο Μοναστήρι παρέστησαν οι: Δή-

μαρχος Κονίτσας Στρατηγός Α. Παπασπύρου μετά του προέδρου Δ.Σ. Γ. Ρόμπολου, Δημοτικών Συμβούλων Γ. Καλλιντέρη, Δ. Νταφλη και άλλων Συμβούλων, Αντιστράτηγος Σιρτ. Δικαιοσύνης Κ. Δάφνης, τ. Υπουργός Α. Φούσας, τ. Δήμαρχος Π. Χατζνεφραμίδης, Πρόεδροι του Χωριού Α. Νάκος νυν και πρώην Χ. Δάφνης, Ε. Ριστάνης, τ. Δ/ντής Ζωσιμαίας Σχολής Δημ. Σύμβουλος Ιωαννίνων, δάσκαλος Α. Ριστάνης και Μ. Μ'άνης πρόεδρος πολιτιστικού Συλλόγου, Αστυνόμος Σ. Πράτσας με τα των γιών του, επίσης Αστυνομικών, Καθηγητής ΑΕΙ Α. Μπράτσος, Γ. Δημόπουλος Υπολοχαγός του Επιτελείου VIII Μεραρχίας και πλήθη προσκυνητών από το ομώνυμο χωριό, από τα πλησιέστερα και μακρύτερα αστικά κέντρα.

Το πρόγραμμα περιελάμβανε:

Επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο του αοιδίμου Σεβαστιανού, Μεγάλος Εσπερινός προεξάρχοντος του Σεβασμιότατου Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσας κ.κ. Ανδρέου συμπαραστατούμενου από τους Επίσκοπο Καναδά Θεοφιλέστατο κ. Χριστόφορο, Ηγούμενο της Ι. Μονής κ. Θεόδωρο μετά του Ηγουμενοσυμβουλίου, λειτουργών της Ι. Μητροπόλεως εξ ων ο εφημέριος του χωριού Α. Νάκος. Ακολούθησε το κήρυγμα του Σεβασμιότατου, ο Μεγάλος παρακλητικός Κανόνας και η ολονυκτία έκλεισε με την εωθινή θεία λειτουργία. Ανήμερα της Παναγίας πραγματοποιήθηκε η Κεντρική θεία λειτουργία μετ' αρτοκλασίας και το κήρυγμα του Θεοφιλέστατου Επισκόπου.

Αρχομένης της Ομιλίας του ο Μητρο-

πολίτης κ. Ανδρέας αναφέρθηκε στον ενάρετο βίο της Δέσποινας και Μητέρας του Λυτρωτή, εξέφρασε τις επιφυλάξεις του στον όρο «οικουμενικότητας» που δίδεται από τα δύο άλλα χριστιανικά δόγματα, παρουσίασε το χρονικό ιδρύσεως της Ι. Μονής επί Αυτοκρατορίας Κωνσταντίνου Δ' Πρωγωνάτου τον 7^ο μ.Χ. αιώνα, στην πορεία του Μοναστηριού ιδίως στους καλεπούς καιρούς, στην ανακαίνιση των χώρων και στην καθιέρωση της Ολονυκτίας από τον προκάτοχό του αοίδιμο Σεβαστιανό.

Στη συνέχεια ο Ποιμενάρχης έκανε σύντομη αναφορά στα τρέχοντα Εθνικά προβλήματα, Κυπριακό, Αιγαίο, Μετανα-

στευτικό, Θράκη, Ελληνική Παιδεία, στην Ονομασία του Κράτους των Σκοπίων, στεκόμενος ιδιαίτερος ο Δεσπότης στην αποθράσυνση των Βορείων γειτόνων μας, που αμφισβητούν και καταπατούν διεθνείς συμφωνίες για τον Ελληνισμό της Βορείου Ηπείρου, ή με εκπομπές μηνυμάτων που δεν συνάδουν προς τις σχέσεις καλής γειτονίας.

Ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος κ. Χριστόφορος στο κήρυγμά του στην κεντρική θεία λειτουργία αφού εξήρε την προσωπικότητα της Παναγίας, ανέλυσε τον όρο της «υπομονής» με τον οποίο εκοσμήτο η Θεοτόκος, παρουσιάζοντας αυτό ως παράδειγμα προς μίμηση.

Από το περιοδικό μας εκδόθηκε το βιβλίο «ΚΟΝΙΤΣΑ»
για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση,
με ιστορικό περιεχόμενο.

Για τους φίλους του περιοδικού η συμβολική
τιμή 5 € + 3 € έξοδα αποστολής.

Πληροφορίες: Τηλ. 26550 22212 & 6979138737

Κόνιτσα

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

Ο Ασπροπάρης (Άλογο του Κούκου-Κουκάλου)

Απόστολος Στ. Ριστάνης
Συνι/χος Δάσκαλος

Η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία σε συνεργασία με τον κ. Χαρητάκη Παπαϊωάννου - Βιολόγο, συνεργάτη της παραπάνω εταιρίας, Υπευθύνου του Δικτύου ενάντια στα δηλητηριασμένα δολώματα και τον Πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου Μολυβδοσκεπάστης, οργάνωσε την Τετάρτη 26 Αυγούστου και ώρα 20:30 μ.μ. στην πλατεία του χωριού, εκδήλωση με θέμα: «Το Άλογο του Κούκου και ο κίνδυνος της εξαφάνισής του».

Την εισήγηση του θέματος έκανε, με πολύ παραστατικό τρόπο και με τη

βοήθεια ειδικών σλάιπς, ο κ. Παπαϊωάννου και το όλο θέμα ανέπτυξε η κ. Βικτώρια Σαράβια, υπεύθυνη του προγράμματος: “Επείγοντα μέτρα για την επιβίωση του Ασπροπάρη στην Ελλάδα και Βουλγαρία”.

Η όλη εκδήλωση έκλεισε με ερωτήσεις των παρευρισκομένων.

Με άψογο τρόπο διύθυνε την εκδήλωση, ο δραστήριος Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Μάνης Μιχαήλ.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν: Ο Ιερέας του χωριού κ. Νάκος Απόστολος. Εκπρόσωποι του Δήμου Κόνιτσας με τον Πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Ρόμπολο Γεώργιο και τους Αντιδημάρχους κ.κ. Λάκκα Αθανάσιο και Φασούλη Χρήστο. Ο Διοικητής του 583 Τ.Π. Αντισυνταγματάρχης κ. Κατσάνος Δημήτριος. Ο Διοικητής του Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης Κόνιτσας Αστυνόμος Α΄ κ. Διαμάντης Δημήτριος και όλοι σχεδόν οι κάτοικοι του χωριού με τον πάρεδρο κ. Νάκο Ανδρέα.

Στο τέλος ο Σύλλογος προσέφερε δεξίωση - δείπνο στο κατάστημα του κ. Δημόπουλου με εκλεκτούς σπιτικούς μεζέδες.

Βιβλιοθήκη - Δελτίο Τύπου

“ΠΡΟΜΑΧΟΥΣΑ ΕΛΛΑΣ”

Με μεγάλη επιτυχία διοργάνωσε η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας έκθεση βιβλίων με θέμα το Έπος του 1940, στο αναγνωστήριο της Βιβλιοθήκης, από τις 19 έως τις 30 Οκτωβρίου 2015.

Η έκθεση περιελάμβανε τη συλλογή Ε.ΠΟ.Σ. (Έρευνα Πολέμου Σαράντα) του κ. Ευάγγελου Πριώνη, η οποία δωρήθηκε στη Δημόσια Βιβλιοθήκη Κόνιτσας. Πρόκειται για περίπου 500 έντυπα τεκμήρια της ιστορικής περιόδου του Ελληνοϊταλικού Πολέμου. Εκτός από τα καθαρά ιστορικά έργα η συλλογή περιέχει ένα μεγάλο αριθμό απομνημονευμάτων, αυτοβιογραφιών και ενθυμήσεων στρατιωτών και αξιωματικών του ελληνικού στρατού καθώς και απλών πολιτών που έζησαν τα γεγονότα. Αξιόλογα είναι τα δημοσιεύματα του περιοδικού τύπου της εποχής αλλά και σύγχρονα που αναφέρονται στο Έπος του 1940 καθώς και σχετικών λευκωμάτων. Οι επισκέπτες της Έκθεσης μπορούσαν να θαυμάσουν ένα μεγάλο αριθμό λογοτεχνικών έργων που σχετίζονται με την εποχή, άλλων πολύ γνωστών, όπως τα ποιήματα του Οδ. Ελύτη και άλλων λιγότερο αναγνωσμένων, κάποια από τα οποία τυπώθηκαν σχεδόν ταυτόχρονα με την περίοδο του Πολέμου. Περιλαμβάνει επίσης βιογραφίες των πρωταγωνιστών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (Χίλτερ, Μουσολίνι, Τσώρτσιλ) αλλά και των ελλήνων πρωταγωνιστών (Μεταξάς, Παπάγος, Δαβάκης, Κατσιμήτρος, Φριζής). Αναφορά γινόταν για τις απώλειες της Ελλάδας στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο σε έμψυχο και άψυχο υλικό καθώς και για τα κατοχικά δά-

νεια και τις πολεμικές αποζημιώσεις.

Ειδική αναφορά έγινε κατά τη διάρκεια της έκθεσης στους πεσόντες του ελληνοϊταλικού πολέμου, σύμφωνα με το Γενικό Επιτελείο Στρατού, των επαρχιών Κονίτσης και Πωγωνίου.

Την έκθεση επισκέφθηκαν οι Αρχές και κάτοικοι της Κόνιτσας, καθώς και μαθητές όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, οι οποίοι μετά την ξενάγηση παρακολουθούσαν εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ- ΣΥΝΤΑΝΤΗΣΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

Την Τετάρτη 14/10/2015 πραγματοποιήθηκε στο Αναγνωστήριο της βιβλιοθήκης σεμινάριο- συνάντηση μελισσοκομίας. Εισηγητής του σεμιναρίου ήταν ο κύριος Θωμάς Καραφέρης και τα θέματα που αναπύχθηκαν ήταν για τη νοζεμίαση και την αντιμετώπισή της με θυμόλη και για τη βαρρόα και την αντιμετώπισή της με οξαλικό οξύ. Θα ακολουθήσει νέο σεμινάριο το Νοέμβριο με θέμα τους μελισσοκομικούς χειρισμούς του χειμώνα.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΒΙΒΛΙΟΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ

Τη Δευτέρα 12/10/2015 το βιβλιοαυτοκίνητο της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης επισκέφθηκε το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο Διστράτου. Οι μικροί μαθητές παρακολούθησαν τον εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Το δέντρο βλέπει», έμαθαν για τη ζωή της Άννας Φρανκ και δανείστηκαν βιβλία που θα τους συντροφεύουν μέχρι την επόμενη μας επίσκεψη.

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Σας ενημερώνουμε ότι το παιδικό τμήμα

της Βιβλιοθήκης κάθε ΤΡΙΤΗ και ΠΕΜΠΤΗ απόγευμα 5-8 λειτουργεί υπό την εποπτεία του προσωπικού με δράσεις και αναγνώσεις ειδικά σχεδιασμένες για παιδιά.

Καλοκαιρινές διακοπές στο Σταυρό

Οι μέρες κυλούν γρήγορα και ξένοιαστα στο χωριό Σταυρός-Γρεβενών. Ο καιρός είναι σχετικά καλός, παιχνιδιάρικος. Το μεσημέρι ο ήλιος κάνει τα τζιτζίκια να σφυρίζουν. Το απόγευμα, όταν βλέπεις τον ήλιο να λιώνει μέσα στα σύννεφα, φυσσάει ένα δροσερό αεράκι.

Οι συζυτήσεις κάτω από την κληματαριά είναι εύθυμες και ζωηρές. Εδώ θέλεις να μείνεις για πάντα. Η βρύση, ο πλάτανος, η παιδική χαρά σε συνεπαίρνουν, σε μαγνητίζουν και σε καλούν να τους κάνεις συντροφιά.

Να, εκεί στο βάθος διακρίνεις και τα λευκά προβατάκια. Ο βοσκός σου χαμογελά από μακριά και εσύ τον χαιρετάς σηκώνοντας το χέρι. Μικρό το χωριό, αλλά πολύ όμορφο.

Όπου κι αν αγναντεύεις, το μάτι σου χρωματίζεται πράσινο. Πράσινες βουνοπλαγιές, γάργαρα νερά και το ποτάμι Βενέτικος αποτελούν ένα συναρπαστικό παζλ. Λίγο πιο πέρα, η Κόνιτσα ντύνεται νύφη και μας καλεί στη μεγάλη γιορτή.

Όλα αποτυπώνονται στη μνήμη μας και μένουν ανεξίτηλα χαραγμένα εκεί. Μια Βαλίτσα κι άλλες αποσκευές, γεμάτα από τα θερμά λόγια των φιλόξενων κατοίκων. Πολλά φιλιά στο γραφικό Σταυρό και στη νυφούλα Κόνιτσα!

ΒΙΚΤΩΡΙΑ Ν. ΤΣΑΓΚΑ

ΣΚΕΨΕΙΣ - ΙΔΕΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ας αρχίσουμε από το παρελθόν. Όλοι κλαίμε τη μοίρα μας. Όλοι λέμε ότι ερήμωσαν τα χωριά μας και αρκετά έχουν χειμερινούς φύλακες, συνήθως άνδρες ή ζευγάρια από τη γειτονική μας Αλβανία, που πρέπει να τους ευχαριστήσουμε γι' αυτή τους την προσφορά. Έλληνες δύσκολα θα βρίσκαμε να προσφέρουν αυτή την υπηρεσία στα ακριτικά μας χωριά. Όλοι λέμε φταίει εξολοκλήρου το κράτος, φταίνει οι πολιτικοί, φταίει η κεντρική εξουσία, που παραμέλησε την περιφέρεια, τα χωριά μας, τις Θερμοπύλες των βουνών μας. Μας θυμούνται μόνο προεκλογικά για τα ψηφαλάκια και τη Δευτέρα μας ξεχνούν, δεν ξέρουν τα ονόματα των χωριών μας, τις ανάγκες τους, τις υποσχέσεις τους, ακόμα ξεχνούν και τα ονόματα των κομματάρχων τους. Τα χωριά μας –τα περισσότερα – έχουν μείνει πίσω, σε επίπεδο προηγούμενων δεκαετιών, δεν γίνεται τίποτε, δεν αλλάζει τίποτε.

Οι άλλες χώρες προοδεύουν με ταχύτητα φωτός και εμείς με ταχύτητα χελώνας. Πού έφτασαν εκείνοι και πού είμαστε εμείς; Πρέπει να ξυπνήσουμε από το λήθαργο, να κοιτάξουμε πιο έξω από τα σύνορά μας, τα σύνορα της ωραιότερης και πλουσιότερης καρδιάς της υφηνλίου, που την προίκισε ο Ύψιστος με κάλλη κι ομορφιές αξιοζήλευτες. Είναι λένε το καλύτερο και ωραιότερο «οικόπεδο» της γης. Και όμως εμείς

φταίμε για την κατάντια της χώρας μας και όχι οι ξένοι λαοί, που θα ήθελαν να ζουν σ' αυτή τη γη. Την επισκέπτονται και τους σκλαβώνει.

Τότε καταλαβαίνουν γιατί αυτή η χώρα γέννησε τον πολιτισμό, την ανθρωπιά, τη φιλοξενία, τη λεβεντιά.

Δε φταίει μόνο η εκάστοτε κεντρική εξουσία, φταίμε και μεις σαν πολίτες, σαν μονάδες. Δεν κάναμε σαν άτομα ο καθένας στο πόστο του, στον τομέα του αυτό που έπρεπε. Σε αρκετά χωριά μας υπήρχε ο πρόεδρος, και οι περί αυτόν. Υπήρχαν όμως και κάποιοι λίγο πιο ξύπνιοι και πονηροί που καθοδηγούσαν, σύμφωνα με τα συμφέροντά τους, τις τύχες του χωριού. Αυτοί έπειθαν τους άλλους αμίλητους ακροατές ποιον θα βγάλουμε πρόεδρο και τον έβγαζαν. Ήταν άνθρωπος με λιγότερες γνώσεις, χωρίς φαντασία, δημιουργικότητα και τόλμη, ήταν του χεριού τους και τον χειραγωγούσαν, τον καθοδηγούσαν, τον εκμεταλλεύονταν, ίσως και με το αζημίωτο κι εκείνου.

Και περνούσαν τα χρόνια χωρίς δραστηριότητες εκ μέρους των προέδρων, που αρκετοί δεν ήξεραν το οίκημα και την πόρτα της Νομαρχίας. Τους ήταν άγνωστος ο Νομάρχης και αυτοί άγνωστοι σ' αυτόν. Με λάσπες έπαιρναν το χωριό, με λάσπες το παρέδιδαν στον επόμενο. Οι περί αυτόν έβρισκαν κι αυτοί τρόπους για το κατίς τους.

Άφησαν τον κόσμο και τους νέους να φύγουν από τα χωριά, να ξενιτευτούν, να βρουν δουλειά για να επιβιώσουν κι αυτοί και οι οικογένειές τους. Δεν πρωτοστάτησαν να ιδρύσουν συνεταιρισμούς δασικούς, γεωργικούς κ.λ.π., να αξιοποιήσουν τα άγια χώματα των χωριών μας με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τη χρήση μηχανημάτων. Απλώς χαιρετούσαν τους ξενιτεμένους και μετά πήγαιναν στο προεδρικό τους γραφείο με την παρέα τους για τα περαιτέρω. Κι ερήμωσαν τα χωράφια, έγιναν «μπαϊρια» κι αυτά από τη «στενοχώρια» τους πέτρωσαν, δεν ήθελαν ούτε νερό να πιουν και το άφηναν να πνίξουν τα χωριά και τους ανίκανους προέδρους.

Αντίθετα με τη φαντασία των προέδρων, τη βοήθεια των τοπικών φορέων (Δήμος-Δασαρχείο-Κτηνίατροι-γεωπόνοι, κ.λ.π.), και την ενθάρρυνση και καθοδήγησή τους θα έπειθαν τους νέους να «κάτσουν» στο χωριό τους, να ιδρύσουν συνεταιρισμούς με μπροστάρηδες τους φορείς, να κάνουν σύγχρονες κτηνοτροφικές μονάδες, γεωργικούς συνεταιρισμούς κ.λ.π. και να οργώσουν τα άγια χώματά μας και αυτά θα γέμιζαν την τσέπη και την καρδιά τους με δύναμη να ζήσουν στο χωριό και το χωριό να ζήσει με αυτούς, να είναι ζωντανό κι όχι έρημο και νεκρό.

Έτσι οι νέοι αισθάνθηκαν ξεκρέμαστοι, χωρίς ένα στήριγμα, χωρίς νουθεσία και σοφά λόγια, πήραν των οματιών τους και πήγαν στην κόλαση της πόλης,

αφήνοντας τον παράδεισο του χωριού τους.

Οι φορείς απλώς κοιτούσαν σαν απλοί παρατηρητές την ερήμωση και δεν ύψωσαν ανάστημα και ενδιαφέρον να χτίσουν ένα φράγμα να την εμποδίσουν. Καθισμένοι στα ζεστά τους γραφεία ασχολούνταν με το χαρτομάνι και δεν έβγαιναν στα χωριά να δουν τον κτηνοτρόφο και το γεωργό, να τους πουν μια καλημέρα, μια συμβουλή, έναν καλό λόγο.

Έργο τους ο έλεγχος και μόνο. Εφαρμογή του νόμου χωρίς ανθρωπιά και κατανόηση. «Γιατί έκοψες παππού αυτό το δέντρο και δεν πήρες άδεια; θα φας πρότιμο και μάλιστα μεγάλο. Θα σου κατασχέσω και το τσεκούρι, για να μην κόψεις άλλο». «Μα παιδί μου έρχεται χειμώνας, πώς θα ζεσταθώ; Υπάρχουν κι άλλα δέντρα. Αυτά είναι δικά μας. Μας τα άφησαν οι πατεράδες μας και οι παππούδες μας. Εσύ από το γραφείο και το κλιματιζόμενο τζιπ δεν ξέρεις τι θα πει χειμωνιάτικο κρύο που σου περουνιάζει τα κόκκαλα.

Μόνο ξέρεις να απαγορεύεις και να ψάχνεις τα υπόγεια των σπιτιών για να βρεις τα «παράνομα» ξύλα και να μας πας φυλακή. Εσείς, η εξουσία, ξέρετε να βγάξετε μόνο νόμους και για μας, χωρίς να μας ρωτάτε αν μπορούμε να τους εφαρμόσουμε κι αν με την εφαρμογή τους πεινάσουμε ή πεθάνουμε;»...

Είναι όμως αλήθεια ότι υπήρχαν και λίγες φωτεινές εξαιρέσεις. Όμως σε κάποια χωριά ιδρύθηκαν δασικοί συνεται-

ρισμοί και αξιοποιήθηκαν κάποια δάση. Αλλά τους συνεταιρισμούς αυτούς τους ίδρυσαν οι εξουσίες των χωριών που πρόσκεινταν στην εξουσία, δεν γνώριζαν πώς πιάνουν το μηχανάκι, τι καίει το μηχανάκι και πώς κόβουν τα δέντρα. Έβάζαν δασεργάτες κι έκοβαν κι εκείνοι έπαιζαν πρέφα στο καφενείο, κι έπιναν το τσιπουράκι τους κι όταν έρχονταν η μοιρασιά έπαιρναν τη μερίδα του λέοντος κι οι εργαζόμενοι τα ψικουλάκια.

Και τώρα έστω και αργά μπορούν να γίνουν αυτά που δεν έγιναν για το καλό των χωριών μας και των νέων μας, που είναι άνεργοι και τείνουν το χέρι

στο μπαμπά και τον παππού για ένα καφεδάκι. Ας δραστηριοποιηθούν. Πρέπει να πείσουμε τους νέους μας ν' αφήσουν τις πόλεις και να γυρίσουν στα χωριά μας να ενώσουν τις δυνάμεις τους και να δραστηριοποιηθούν, να σκοτώσουν το δράκο της ανεργίας και να κάνουν το μεγάλο βήμα. Δεν είναι ακατόρθωτο, παιδιά μου, μην φοβάστε! Είστε Ελληνόπουλα με δύναμη καρδιάς και ψυχής. Είστε απόγονοι της πιο έξυπνης φυλής. Να γίνετε αφεντάδες στον τόπο σας κι όχι επαίτες της πόλης. Τα χωριά σας περιμένουν.

ΚΩΣΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Διαμαρτυρία

Ρεμπέλη Άννα – Ελένη Ζώη

Με θλίψη παρατηρούμε ν' ασχολείται ο Αρχιμαδρίτης Αρσένιος με τον Άγιο Παΐσιο και το πατρικό του σπίτι. Προ ετών, όταν ο πάτερ Παΐσιος ήταν στην Μονή Στομίου, του συμπεριφέρθηκαν άσχημα και εγκατέλειψε το Μοναστήρι.

Πόσο μεγάλη αστοχία, αλλά πόσο μεγάλη απώλεια για την Κόνιτσα...

Ας σταματήσει πλέον να ασχολείται ο πάτερ Αρσένιος με τον Άγιο και προπαντός να γράφει όσα δεν γίνονται και δεν υπάρχουν.

Το πατρικό του σπίτι είναι ένα και μοναδικό και βρίσκεται στην οδό Αγ. Κοσμά.

Αγανακτούμε διαβάζοντας ότι ο κόσμος που το επισκέπτεται είναι πολλοί – ξένοι και έλληνες – και ότι αφήνουν τον οβολόν τους. Είναι ντροπή που υπονοείται κάτι τέτοιο.

Οι συγγενείς του δεν δέχονται ποτέ χρήματα από κανέναν.

Ο Άγιος Παΐσιος δεν κρατούσε ποτέ ούτε ένα ευρώ.

Έτσι και οι δικοί του δεν δέχονται καμία προσφορά από κανέναν.

Αυτό το ζούμε καθημερινά όλη η γειτονιά και δεν επιτρέπουμε σε κανέναν να κάνει τέτοια σχόλια, και τέτοιες συκοφαντίες και μάλιστα από ιερωμένο.

ΣΧΟΛΙΑ

- Πολλές φορές αναφερθήκαμε κι εμείς για τη ρύπανση που γίνεται από κακομαθημένους ανθρώπους σε δρόμους πλατείες, εξοχικούς τόπους αναψυχής κ.λ.π. Σε μια διαδρομή από Κόνιτσα-Γιάννινα, δεξιά και αριστερά “διακοσμούν” τους όχθους χιλιάδες πλαστικά μπουκάλια, κύπελα από φραπεδάκια κ.λπ.

Ακόμα και σε υποανάπτυκτες χώρες δεν υπάρχει τέτοιο χάλι. Όσες προσπάθειες να κάνουν οι Δήμοι και οι διάφοροι Σύλλογοι δεν θα διορθωθεί το κακό, αν δεν αποκτήσουν συνείδηση οι πολίτες.

Πιστεύουμε ότι η πολιτεία πρέπει να εφαρμόσει κάποια απλά και ανέξοδα μέτρα με τα αρμόδια Υπουργεία: α) Οι εκπαιδευτικοί να φροντίζουν, από τον Παιδικό Σταθμό ακόμα και ως το τέλος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με κατάλληλα μαθήματα και δράσεις για τη συνειδητοποίηση των μαθητών στο ζήτημα της ρύπανσης.

β) Συνεχής επαγρύπνηση των αστυνομικών οργάνων με αυστηρές κυρώσεις στους παραβάτες των νόμων. Π.χ. δέκα ή είκοσι ευρώ πρόστιμο από το μπλοκάκι του αστυνομικού προς “γνώση και συμόρφωση”.

γ) Κάθε βράδυ στο τέλος των ειδήσεων η τηλεόραση να ανακοινώνει τον αριθμό παραβάσεων και το ποσό που εισέπραξε το κράτος από τους κακομαθημένους πολίτες που νομίζουν ότι είναι έξυπνοι ενώ στην ουσία θα αποδεικνύεται ότι είναι κορόιδα. Έτσι, σε μερικές δεκαετίες, για την καινούρια γενιά θα δημιουργηθεί μια άλλη παιδεία όπως και σε άλλες πολιτισμένες χώρες.

- Δεν είναι μόνο η ρύπανση που έγινε μάστιγα, υπάρχουν και ένα σωρό παράνο-

μίες: σε ψάρεμα, κυνήγι, υλοτομία, εξοντωτική συλλογή βουνίσσιου τσαγιού κ.ά.

Μαρτυρία Έλληνα μετανάστη στη Γερμανία: Σε ερασιτέχνη ψαρά που έπιασε ένα ψάρι σε ποτάμι που δεν αναφερόταν στην άδειά του, του επιβλήθηκε πρόστιμο 700 ευρώ!

- Πόσοι σέβονται το νόμο περί καπνίσματος στη χώρα μας;

Αν δεν πέφτει η “αγιασιούρα” δεν συνετίζονται οι παραβάτες. Άρα “όπου δεν ισχύει ο λόγος, πίπτει η ράβδος” που έλεγαν παλιά.

- Στα πλαίσια των εορτασμών για την αποχώρηση των Γερμανών και την απελευθέρωση της Αθήνας πραγματοποιούνται διάφορες εκδηλώσεις στην πρωτεύουσα και αλλού. Μήπως πρέπει και η Κόνιτσα, παράλληλα με τις εκδηλώσεις για την 28η Οκτωβρίου να γιορτάζει την 16η Οκτωβρίου 1944 ημέρα που απόκτησε τη λευτεριά της;

- Με το θεατρικό έργο για την αγωνίστρια ηρώίδα Λέλα Καραγιάννη στις 28 Οκτωβρίου από τα παιδιά του Λυκείου οι μαθητές πήραν μια “γεύση” από την εποποιία της Εθν. Αντίστασης στα μαύρα χρόνια της γερμανικής Κατοχής.

Καιρός είναι να μπει στα Σχολεία και η νεότερη ιστορία μας, αρκετά χρόνια αποσιωπήθηκε.

Το παίξιμο των παιδιών εξαιρετικό και η Παναγιώτα Τσιλογιάννη στο ρόλο της Λέλας, σωστή ηθοποιός. Μπράβο παιδιά!

Σ.Τ.

- Επί τέλους έγινε διαμόρφωση του χώρου δίπλα στην πέτρινη γέφυρα. Ο Σταύρος Μάλιακας με το φορτωτή έκανε καλή δουλειά. Μπράβο Σταύρο!

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Με συμμετοχή πολλών προσκυνητών γιόρτασε η Παναγία Στομίου στις 8/9.

- Πολλή βροχή έπεσε στις 9-10 Σεπτεμβρη στην περιοχή μας.

- Στις 20/9 έγιναν οι βουλευτικές εκλογές με ηρεμία σε όλη την περιοχή και με μεγάλη αποχή συμμετοχής ψηφοφόρων (αποτελέσματα σε άλλη σελίδα).

- Την ίδια μέρα άρχισε και το πατροπαράδοτο «Παζαρόπουλο» υποτονικό πια χωρίς την παλιά του αίγλη. Δεν παρέλειψε ο ουρανός να ανοίξει τους κρονούς του ρίχνοντας αρκετή βροχή, όπως κάθε χρόνο, σχεδόν, τέτοιον καιρό.

- Ο Δήμος σε εκδήλωση που πραγματοποίησε στο Δημαρχείο, τίμησε τους επιτυχόντες μαθητές στις Ανώτερες Σχολές. Ο Δήμαρχος κ. Α. Παπασπύρου και ο Αντιδήμαρχος παιδείας κ. Γ. Καλλιντέρης συγχαίροντας τους επιτυχόντες δώρισαν σε όλους από ένα TABLET, προσφορά του Ιδρύματος Παπαδιαμάντη.

- Ο Σεπτέμβρης είναι ο μήνας του τρύγου. Λίγα τα μεγάλα αμπέλια, αλλά στα περισσότερα σπίτια, στους κήπους και στις άκρες των χωραφιών, υπάρχουν κληματαριές που θα γεμίσουν τα βαρέλια για την παραγωγή του ρακιού με την απόσταξη τον άλλο μήνα.

- Συνεστιάση με γλέντι πραγματοποίησε το ΚΑΠΗ στο κέντρο “Βοϊδομάτι” στις 4/10.

- Ο Νέος Δ/τής του 583 Τ.Π. Συντ/ρχης κ. Βασ. Χελάς ανέλαβε τα καθήκοντά του σε αντικατάσταση του Συντ/ρχη κ. Δημ. Κατσάνου.

- Με βροχές υποδεχτήκαμε τον Οκτώβρη το πρώτο δεκαήμερο. Στις 10/10 η πολ-

λή βροχή δημιούργησε προβλήματα με κατολισθήσεις σε δρόμους της περιοχής μας, αλλά και σε άλλες περιοχές του νομού μας.

- Με λίγα διαλείμματα, οι βροχές συνέχισαν ως τις 22/10 με έντονες νεροποντές κάποιες μέρες.

- Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Διασυνοριακής συνεργασίας πραγματοποιήθηκε στις 22/10 ημερίδα στο Κ. Περ/κής Εκπαίδευσης με τίτλο: «Ανάπτυξη μεθόδου Αξιολόγησης του Χαρακτήρα του Τοπίου ως εργαλείο για την αποτελεσματική διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς στην Ανατολική Μεσόγειο».

- Έκθεση εικαστικών πραγματοποιήθηκε στις 17-21/10 με πρωτοβουλία του Δήμου Κόνιτσας στο Πολεμικό Μουσείο (Αθήνα).

- Στις 27/10 έγινε στο Αμφιθέατρο του Δημαρχείου η παρουσίαση του βιβλίου «το εθνικό χρέος προς τους άταφους ήρωες του 1940» του Γεωργίου Σούρλα.

Μίλησαν για το βιβλίο: ο Δήμαρχος κ. Α. Παπασπύρου, ο δικηγόρος Αντ. Φούσας, η καθηγήτρια Τζένη Παγγέ.

Την εκδήλωση συντόνισε η δημοσιογράφος Β. Στασινού.

Προβλήθηκε ντοκιμαντέρ και ακολούθησαν επετειακά τραγούδια από την κ. Αντιγόνη Κατσούρη και τη μουσική Μπάντα της 8ης Μεραρχίας.

- Ακολούθησαν τα εγκαίνια της έκθεσης “Εικόνες από τα κείμενα του Άγγελου Τερζάκη ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΟΠΟΙΑ 1940-41” στην Πινακοθήκη Ιδρύματος Παπαδιαμάντη οργανωμένη από την κ. Βιταλίνα Κυρτζόγλου.

- Η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου γιορτάστηκε, όπως κάθε χρόνο, με επίκερες

ομιλίες στα Σχολεία της πόλης και επιμνημόσυνη δέηση με κατάθεση στεφάνων στο Μουσολείο πεσόντων 1940 στον Αϊ Θανάσης την παραμονή.

Στις 28 Δοξολογία στον Ι. Ναό Αγ. Κοσμά, επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο Ηρώων (έξω από το Δημαρχείο) και κατάθεση στεφάνων από Αρχές, Οργανώσεις και Συλλόγους της πόλης.

Ακολούθησε ο πανηγυρικός της ημέρας στην αίθουσα του Δημαρχείου από τον δ/ντή του 1ου Δημ. Σχολείου Λάζαρο Κοστανάσιο με θέμα: «Πώς και γιατί οι Έλληνες νίκησαν στον 2ο παγκόσμιο πόλεμο. Δεξίωση για τους Δημότες στον προθάλαμο και παρέλαση στην κεντρική πλατεία όλων των Σχολείων. Για πρώτη φορά, μετά από χρόνια, παρήλασε και μικρό τμήμα των ΤΕΑ.

Τέλος, στην κεντρική πλατεία οι μαθητές των Σχολείων χόρεψαν με παραδοσιακά τραγούδια.

Το απόγευμα έληξαν οι εκδηλώσεις με αφιέρωμα στο χρονικό του 1940 και θεατρική σκηνή προς τιμή της ηρωίδας της Εθν. Αντίστασης Λέλας Καραγιάννη. Προβλήθηκε και ντοκιμαντέρ από εκπομπή για την ηρωίδα ακούστηκαν τραγούδια Ελλήνων συνθετών και η εκδήλωση έκλεισε με Δημ. χορούς από μαθητές και μαθήτριες Γυμνασίου-Λυκείου.

Στο τέλος η Λυκειάρχης ευχαρίστησε όλους όσοι συνέβαλαν στην επιτυχία της εκδήλωσης (καθηγητές, μαθητές, Σύλλογους, Δήμο Ι. Κασιλή, Χοροδιδάσκαλο κ.λ.).

Με το ίδιο πνεύμα απηύθυναν λίγα λόγια ο Δήμαρχος και ο σεβ. Μητροπολίτης κ. Ανδρέας, οι οποίοι συνεχάρησαν όλους αυτούς που συνετέλεσαν στην προσπάθεια.

Συγχαρητήρια και από εμάς.

- Ο Ιωάννης - Φίλιππος Κυριακίδης του Δημητρίου και της Αικατερίνης Μηλιώνη δικηγόρου, από την Κόνιτσα, εισήχθη στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο στη σχολή Χημικών-Μηχανικών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

- Στις 5-8-15 ο Χάρης Μουλαΐδης και η Όλγα Μάτσια στην Κόνιτσα απόχτησαν αγοράκι.

Βαπτίσεις

- Στις 18/10/2015 ο Γιάννης Μαρούλης και η Μαρία Π. Δήσιου βάφτισαν το αγοράκι τους στο Χαϊδάρι. Ονόματα Μάριος και Ανδρέας. (Νάναι ευτυχισμένος: Ο παπούς και η γιαγιά του Παναγιώτης και Ειρήνη Δήσιου).

Αρραβώνες

- Στα αγαπημένα μας παιδιά Χριστόφορο Σταμπολτά (καθ. Πληροφορικής) και Μαρία Ξάνθου (φιλόλογος) που αρραβωνιάστηκαν στις 18/7 στη Λάρισα, ευχόμαστε ολόψυχα να ζήσουν και καλά στέφανα.

Οι γονείς τους: Σωτήρης - Φάνια Σταμπολτά Παύλος - Βικτωρία Ξάνθου.

Γάμοι

- Στην ανιψούλα μας Ελπίδα Αθανασιάδη και στον Σταμάτη Σταματίου που παντρεύτηκαν, ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένα.

- Στα αγαπημένα μας ξαδέρφια Γιώργο Πολίτη και Ειρήνη Γερογλή που στεφανώθηκαν στις 22/8 στη Σάμο, ευχόμαστε κάθε Ευτυχία.

Επίσης τους θείους μας Αγαθάγγελο και Φωτεινή Πολίτη, ευχόμαστε να τους ζήσουν Σωτήρης-Φάνια Σταμπολιά.

• Στις 22/8/15 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Αλέξανδρου Νικολόπουλου και της Δέσποινας Παπαδημητρίου.

Στις 5/9/2015 έγιναν στο Πόρτο Ράφτη οι γάμοι του Γιάννη Άννη και της Δήμητρας Λιανοπούλου, κόρης της Έλένης Κ. Δήσιου (από την Αγία Βαρβάρα).

Απεβίωσαν

• 3-9-2015 Πανάγιω Παπαχρησιτίδου ετών 85 Πουρνιά.

• 16-9-2015 Κάλλιος Πέτρος , ετών 90 Κόνιτσα.

• 23-9-2015 Γελαδάρη Σταυρούλα, ετών 79 Αγία Παρασκευή.

• 22-9-2015 Τσελίφης Βασίλειος, ετών 79 Νικάνωρας.

• 27-9-2015 Αναστασίου Μαρίνα, ετών 87 Αηδονοχώρι

• 30-9-2015 Νάκου Βασιλική, ετών

90 Κόνιτσα.

• 10-10-2015 Γκατσοπούλου Ανδρομάχη, ετών 95 Αηδονοχώρι.

• 10-10-2015 Κλειώ Καρρά, ετών 81 Ηλιόραχη

• 22-10-2015 Κόντος Αθανάσιος, ετών 85 Κόνιτσα.

• 27-10-2015 Σταύρου Παύλος, ετών 79 Καλλιθέα.

• 10-10-2015 ο Ξεφτέρης Ιωάννης, ετών 83 στη Θεσ/νίκη.

• Στις 29/10 ο Ιωάννης Μάλιακας, ετών 49, στην Κόνιτσα.

• Ο Χαράλαμπος Μούσιος, ετών 95, στην Λαγκάδα στις 21/9/15.

• Στις 23/10 ο Θωμάς Σδούκος, ετών 78, στο Κεφαλοχώρι.

• Στις 11/10 η Ευαγγελία Τσίμα, ετών 94, στην Οξυά.

• Στις 16/10 η Γιαννούλα Ζιώγα, ετών 97, στη Δροσοπηγή.

• Στις 17/10 ο Γεώργιος Ευθυμίου, ετών 90, στη Θεοτόκο.

Παρακαλούμε τους συνεργάτες και φίλους του περιοδικού μας να είναι όσο πιο σύντιμοι μπορούν στα κείμενα που μας σιέλνουν και να αναφέρονται κυρίως στην ιστορία, παράδοση, προβλήματα της περιοχής μας κ.ά. Έτσι, θα δημοσιεύονται περισσότερες εργασίες προς ικανοποίηση όλων.

Οι πρόγονοί μας συμβούλευαν:

«Ουκ εν τω πολλώ το ευ...» και «το λακωνίζειν εσσι φιλοσοφείν».

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

Αποτελέσματα Βουλευτικών εκλογών 20-9-2015

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	ΣΥ.ΡΙ.ΖΑ.	Ν.Δ.	ΧΡ. ΑΥΓ.	ΠΟΤΑΜΙ	ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ.	ΚΚΕ	ΑΝ.ΕΛΛ	ΕΝ.ΚΕΝΤΡΩΝ	ΛΑ.Ε.
329ο ΑΕΤΟΜΗΛΙΤΣΑΣ (267/90)	27	46	0	2	9	1	3	0	0
330ο ΔΙΣΤΡΑΤΟΥ (619/261)	98	65	25	0	14	24	10	8	1
331ο ΚΟΝΙΤΣΑΣ (603/343)	95	110	28	6	24	19	14	7	8
332ο ΚΟΝΙΤΣΑΣ (522/292)	86	97	18	8	12	9	11	8	10
333ο ΚΟΝΙΤΣΑΣ (559/301)	114	79	20	10	23	17	8	8	1
334ο ΚΟΝΙΤΣΑΣ (524/269)	94	78	15	5	28	12	8	9	8
335ο ΚΟΝΙΤΣΑΣ (543/272)	111	71	17	12	13	13	6	10	6
336ο ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ (113/33)	9	17	0	20	0	0	2	0	1
337ο ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ (349/111)	41	40	13	0	4	4	3	2	0
338ο ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ (286/99)	23	39	10	1	5	14	3	1	2
339ο ΑΕΤΟΠΕΤΡΑΣ (310/132)	51	43	9	2	11	3	4	4	1
340ο ΑΗΔΟΝΟΧΩΡΙΟΥ (225/92)	22	29	10	1	5	10	3	6	1
341ο ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ (245/53)	16	23	2	1	4	0	2	2	0
342ο ΑΡΜΑΤΩΝ (131/45)	21	14	3	1	0	1	1	0	1
343ο ΜΟΛΙΣΤΑΣ/ΓΑΝΑΔΙΟΥ/ΜΟΝΑΣΤ. (321/113)	27	62	1	7	12	1	0	1	1
344ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ (225/125)	39	45	7	7	13	3	4	4	0
345ο ΕΞΟΧΗΣ (137/62)	17	14	7	7	13	3	4	4	0
346ο ΗΛΙΟΡΡΑΧΗΣ (205/108)	33	38	14	4	4	2	5	0	0
347ο ΚΑΒΑΣΙΛΛΩΝ (107/47)	19	3	4	3	7	4	0	2	3
348ο ΚΑΛΛΙΘΕΑ (273/141)	60	29	12	4	20	5	3	1	0
349ο ΚΛΕΙΔΩΝΙΑΣ (295/156)	59	42	9	7	18	8	2	0	6
350ο ΜΑΖΙΟΥ (343/138)	45	45	13	7	17	2	1	3	2
351ο ΜΕΛΙΣΣΟΠΕΤΡΑΣ (238/100)	31	30	6	4	16	0	4	2	2
352ο ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ (164/59)	11	32	5	3	1	0	5	0	1
353ο ΝΙΚΑΝΟΡΑ (121/53)	4	33	2	1	13	4	0	1	0
354ο ΠΑΔΩΝ (129/34)	15	13	0	0	3	0	0	0	0
355ο ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΜΙΟΥ (192/94)	20	37	12	3	1	4	4	2	7
356ο ΠΗΓΗΣ (305/141)	66	26	11	3	16	9	3	2	2
357ο ΠΟΥΡΝΙΑΣ (298/80)	29	27	4	2	6	6	3	0	0
358ο ΠΥΡΓΟΥ (198/61)	23	17	1	4	5	8	1	0	1
359ο ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ (216/45)	14	17	4	2	3	0	0	3	1
360ο ΒΟΥΡΜΠΙΑΝΗ (252/81)	20	31	9	2	3	6	1	3	0
361ο ΓΟΡΓΟΠΟΤΑΜΟΣ (146/44)	19	16	1	2	1	0	3	1	1
362ο ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ (538/173)	70	30	1	4	26	34	2	1	2
363ο ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ (283/115)	57	27	2	1	6	17	1	1	1
364ο ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ (433/163)	48	30	4	1	28	34	4	3	4
365ο ΛΑΓΚΑΔΑ (281/109)	34	38	4	1	15	12	0	1	1
366ο ΟΞΥΑ (126/40)	8	10	3	3	6	9	0	0	0
367ο ΠΛΑΓΙΑ (421/85)	43	166	2	2	2	16	0	0	2
368ο ΠΛΗΚΑΤΙ (276/96)	21	31	5	3	17	13	2	1	0
369ο ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗ (406/147)	53	40	5	6	9	17	3	0	7
370ο ΧΙΟΝΙΑΔΕΣ (114/32)	13	7	1	0	2	2	2	3	0
371ο ΦΟΥΡΚΑΣ (254/77)	18	33	3	4	3	5	31	1	1
ΣΥΝΟΛΟΣ (12.593/5.112)	1.724	1.570	322	146	424	349	137	102	85

Συνδρομές

	€		
Μωυσιδης Χαρ. Γερμανία	30	Παπαλάμπρος Νικ. Θεσ/νίκη	20
Πάντος Κων/νος Γερμανία	50	Μηλιώνη Κατερίνα Θεσ/νίκη	20
Χατζηρούμπης Γεωργ. Αυστραλία	120	Κίγκα Ελένη Γιάννινα	20
Μίσσιος Αθαν. Γερμανία	200	Σίμος Αλκιβ. Γιάννινα	30
Γεωργία Μαίρη Αθήνα	30	Ματσή Ολυμπία Γιάννινα	15
Ρεμπέλης Λάμπρος Αθήνα	50	Δάλλα Παναγιώτα Γιάννινα	15
Σδούκου Μαρία	20	Παπαδιαμάντης Κων. Γιάννινα	50
Μαλάμη Χαρίκλεια Αθήνα	20	Μπούνας Πέτρος Γιάννινα	20
Τσιαλιαμάνης Θεοδ. Αθήνα	30	Χριστοδούλου Ελευθ. Γιάννινα	45
Κώστα Άννα Αθήνα	50	Τζιώρα Βασιλική Γιάννινα	15
Στεφάνου Αναστασία Αθήνα	20	Χατζηφραιμίδης Μάκης Γιάννινα	15
Ζδράβος Αρίστιππος Αθήνα	15	Δελλημήτρου Όλγα Γιάννινα	15
Ράγγας Γεώργ. Αθήνα	15	Φωλίδη Ασπασία Γιάννινα	20
Ζούκη Βασιλεία Αθήνα	15	Δρακονταειδής Φιλип. Γιάννινα	20
Γκούτσιος Αντ. Αθήνα	15	Αποστόλου Κώστας Γιάννινα	20
Οικονόμου Όλγα Αθήνα	20	Ρούβαλη Σοφία Βόλος	15
Πανάγιου Μαρίνα Αθήνα	20	Γάκας Γεωργ. Λάρισα	20
Κώστας Ευάγγ. Αθήνα	15	Πανάγιου Μαρίνα Αγρίνιο	15
Μήτσης Φώτης Αθήνα	50	Κίτσιος Ιωάννης Θήβα	15
Λέτσιου Μελπωμένη Αθήνα	20	Μπαλασοπούλη Ελένη Ρίο	20
Κίτσιος Δημ. Αθήνα	20	Ρούβαλης Σπύρος Αλεξάνδρεια	20
Παπαδιαμάντης Κων. Αθήνα	50	Τσιτσιμίδης Αναστ. Καστοριά	20
Χατζή Αθανασία Αθήνα	20	Κίτσιος Ιωάννης Σαντορίνη	15
Κίτσιος Χριστόφ. Αθήνα	15	Πάντου Ελευθερία Κέρκυρα	15
Βαλσάμη Ειρήνη Αθήνα	20	Τζιόκα Βασιλική Κόνιτσα	15
Ξεφτέρης Μιχ. Αθήνα	15	Χατζηρούμπης Ιορδ. Κόνιτσα	20
Κιάκος Βασ. Αθήνα	15	Κατής Αθαν. Κόνιτσα	45
Παπαγεωργίου Βασ. Αθήνα	15	Λαζογιάννης Γιάννης Κόνιτσα	20
Κούσιος Χρήστος Αθήνα	20	Τέλλης Γεωργ. Κόνιτσα	15
Κούσιου Ιωάννα Αθήνα	20	Σέρρας Κώστας Κόνιτσα	20
Κούσιου Λουίζα Αθήνα	20	Τσινώλης Σπύρος Κόνιτσα	15
Κούσιου Μαίρη Αθήνα	20	Γκαλίπης Γιάννης Κόνιτσα	15
Αναστασίου Βλαδ.	50	Τζιάλλας Κων. Κόνιτσα	15
Πρίτσης Αλέκος Αθήνα	70	Κουκέσης Βασ. Κόνιτσα	20
Γαϊτανίδου Ελπίδα Αθήνα	20	Καφετζή Ράνια Κόνιτσα	15
Μούχος Νίκος Αθήνα	15	Γαϊτανίδης Ι. Μάκης Κόνιτσα	15
Λέτσιος Γεώργ. Αθήνα	20	Ματσή Γιώργος Ελεύθερο	15
Τσιλίφης Ευάγγ. Αθήνα	30	Γκουντούλης Κων. Αγ. Παρασκευή	20
Χρυσικού Στέλλα Αθήνα	60	Σπανού Αθ. Πελαγία Πηγή	20
Σταύρου Χριστίνα Αθήνα	50	Γρέντζιος Πούλιος Παλιοσέλλι	20
Τσαρτσάλης Γεώργιος Αθήνα	20	Τζιμινάδης Βασ. Γαναδιό	20
Εζνεπίδη Μαρία Αθήνα	15	Κωστάκης Παν. Αμάρα	20
Σταυρίδου Σωτ. Θεσ/νίκη	25	Φασούλης Αναστ. Κεφαλοχώρι	20
Ντάφλη Βασιλική Θεσ/νίκη	15	Καρατζήμος Αθαν. Δίστρατο	60
		Κίτσιου Χριστίνα Πηγή	15

Έλληνες στρατιώτες του 1940.

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/ση δυσανάγνωστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

